j. B. keijnoogen.

H. DREXELII

S. J.

HOROLOGIUM,

AUXILIARIS

TUTELARIS

ANGELI,

OPERUM

TOM[illegible]

COLONIÆ,

[A]pud BALTHASAREM

ab EGMOND,

MDC[illegible]

DISCE ORARE
SCE VIVERE
DISCE MORI
HOROLOGIVM
AVXILIARIS
TVTELARIS
ANGELI.
Auctore
Hieremia Drexelio
e Societate IESV.
COL. AGRIPPINÆ,
Apud Corn. ab Egmond.
A° cIↃ IↃc XXXXV

LIBELL

ORDO,

THEMA,

DEDICATIO

proponitur.

ANGELO SUO TVTORI AUCTOR.

HVNC ego libellum, ô mi optime, ô mi amantiſſime Cuſtos, beatiſsime Angele, univerſis in cælo Angelis; tibi præcipue conſecro, tibi inſcribo, idque facio ex intimo pectore, è penitiſſimis animi mei medullis, proniſsimo in te affectu, & primo grati animi cenſu. Et quid ni hoc ita faciam? innumeris me tibi beneficiis devinxiſti; nec dum deſeris pridem indignum & immerentem: vivere me cogis & mori ingratum, ô chariſsime Tutor, tametſi gratus eſſe aſsiduo connitar. Vere tu tanto melior es, quanto tuus cliens eſt deterior. Somnolentum prorſus & indocilem diſcipulum nactus es, ô cuſtos vigilantiſsime. Sed hæc tuorum commilitonum & tua eſt bonitas, etiam de peſſimis optime mereri. Et quid ego rependam pro tot annorum

fidiſſimis excubiis? meliora non habeo; tua tibi reddo pro munere. Docuiſti me ſæpius, varie inſtruxiſti; admonuiſti fideliter, correxiſti frequenter, diu noctuque me defendiſti, conſtanter rexiſti: verbo dicam, plane perſeveranter in me bonus es. Et ego tua hæc monita, quaſi ab ore tuo, in confuſam licet memoriam excepta, in chartam, ut potui, digeſsi, complurium bono. Tu verbis quidem meis, at ego ſenſu hic tuo ſæpius loquar. Ita perge, mi optime Tutor, me porro docere: doce me, mecumque alios, ORARE; VIVERE nos doce; doce MORI. Hæc ſcire, eſt omnem neceſſariam ſcientiam habere. In plerisque aliis, ignoratio utilior eſt quam ſcientia: & quid eſt, quod neſcire nos pœniteat, ſi hæc ſciamus? Quare, mi ſuaviſſime Angele, doce nos ORARE, VIVERE, MORI.

A N

ANGELUS TUTOR SUO CLIENTI.

NOnne duodecim ſunt horæ diei? *Adverte igitur animum, horis ſingulis, cum diurnis tum nocturnis, in tribus hiſce poſtulatis, idque pro captu, quam breviſſime te inſtruam, ſed prorſus inverſo, ac tu petiſti, ordine. Primum docebo te* MORI: *negotium hoc eſt negotiorum omnium maximum, in quo non niſi ſemel erratur, ſed error ſemper luendus. neque vero etiam Deo unquam incipies* VIVERE, *niſi ante tibi moriaris. Deinde docebo te* VIVERE: *bene mori cupere, & male vivere, ridiculum & puerile votum eſt. Sed nec unquam bene orare diſcet, qui non prius dediſcat male agere. Inanis eſt oratio, ubi prava eſt actio. Poſtremo* ORARE *te docebo. Si Auguſtino credis: Vere novit recte vivere, qui novit recte orare. ita*

Hæc quiſquis ignorat, alia fruſtra ſcit.

Docebo te { MORI / VIVERE / ORARE } idque horis ſingulis.

Quod vero libellum hunc mihi, cunctisque Angelis inſcribis, honori id noſtro factum interpretor: ſed cujus hic uſui cedet? Si me audis, volo, ſive jubeo, ut eum integerrimis adoleſcentibus, juvenibus, viris, MARIÆ *filiis, in parthenium B. Virginis cœtum adſcriptis, dices & inſcribas. Plurima inter nos illoſque amicitia eſt; neque nobis alia ulla gratior, præ hac caſtiſſima cum illis familiaritate. Igitur pro more & lege amicitiæ, omnia noſtra, illorum eſſe volumus. Si nos amant, quod certe faciunt, & noſtra hæc monita in amorem admittent.*

OPTIMIS
CAST. INTEGERRIMIS
ADOLESCENTIBUS,
JUVENIBUS,
VIRIS,

Omnibus per Superiorem Germaniam B. V. MARIÆ Sodalibus, ſalus à Domino & Domini Matre, æterna.

VIRGINEM Beatiſſimam, DOMINI Matrem univerſi vos colitis, ſancto & ſane antiquiſſimo inſtituto. Cultus veſter & ſodalitium ſub Cruce DOMINI cœpit in monte Golgothæo. Primum ſodalem & filium hæc Virgo habuit Ioannem, chariſſimum DOMINO diſcipulum. Ab illo vos omnes, & ſodales, & filii eſtis hujus & Virginis, & Matris: quia tamen ejus præſentia, qua Joannes fruebatur, vobis ſubtracta, & magna hæc mater celſius cunctis Angelorum ordinibus ſic evecta eſt, ut eam Eccleſia merito ANGELORUM REGINAM ſalutet, nec injucundum vobis erit

nec

nec inutile, etiam in Angelorum familiaritatem vos quam intime insinuare. Sunt Angeli Magnæ matris (nec negare audemus) & proximi filii: & pro magno nobis ducendum, si nos in fratres admittere non dedignentur. Illorum certe amicitia iis est necessaria, qui & ipsi haberi volunt filii tam opulentæ matris. Ad hanc vos amicitiam, optimi sodales, aspirare, & ut pares iis filii sitis, Angelos esse cupere, nil dubito. Et hæc caussa est, cur istud ANGELI TUTELARIS HOROLOGIUM, in omnium vestrum manus promptissime tradam. Quod si sepem, ut ajunt, in horti gratiam salutemus, Angelos ob Angelorum Reginam venerari, cuivis pronissimum erit. Facile patronam sentiet hanc cæli Dominam, qui amicos habebit hos cæli aulicos. Itaque singulos ac universos vos, integerrimi Sodales, obsecro, ut hanc Angelis & Angelorum Regi ac Reginæ sacram scri-

ptionem benevolis oculis ac manibus admittere non gravemini. Gratis à vobis non colentur Angeli; nam & hæc amicitia ſi pares non accipiet, certe faciet. Monachii, ipſo die S. MICHAELIS Archangeli. Anno Chriſtiano, MDCXXI.

Omnium veſtrum

Servus in Chriſto

Hieremias Drexelius,
è Societate IESU.

Chri-

Christiano Lectori.

TVum, mi Lector, votum esse reor, quod olim Poetæ fuit, & nunc, credo, est omnium: Quicquid dicas, quicquid scribas, dic breviter, scribe compendio. Istud hic facere, in animo mihi est; atque breviter, ordine, compendio docere te tria: bene MORI, VIVERE, ORARE: *& hæc omnia in honorem sanctorum Angelorum, præcipuè Angeli Tutelaris. Quisquis Angelos amas, hunc libellum, oro te, ne oderis, ejus tibi usus hoc erit frequentior, quo tuus amor in Sanctos Angelos fuerit major.*

Horologii ab Angelo directi Funiculus triplex,

VITA. VOTA. FATA.

Trahe VITAM *secundum Deum*

Trahe VOTIS *ad te Deum*

post FATA *traheris ad Deum.*

DIEI HORÆ.

HORA I. DIEI.

Disce MORI: *id te doceat Mors certissima.*

MEMENTO homo lutum, venturum mane illud (& forsan brevi) cujus tu vespere victurus non sis, aut venturum vesperem, cujus tu mane non sis visurus. Quare, dic tibi ipse dormituro, Potes non expergisci: dic experrecto, Potes non dormire amplius. Dic exeunti, Potes non reverti: dic redeunti, Potes non exire amplius. Mors ubique proxime te est. Statutum est hominibus semel mori. Heb. 9 Debemur morti nos nostraque omnia. At vero discere quod vult MORI, omnibus id horis necesse est discat. Et quid magnis cogitationibus, animum imples? cras forsitan futurus favilla & cinis. Cautos fige pedes ô homo; illa atra Diva Mors, cuique nostrum super caput quotidie adstat, & ultimas vitalis clepsydræ arenulas insopito & vigili oculo expectat. Age, si quid agis; abibis brevi: virtus, si quam amasti; vitia, quæ patrasti, tecum ibunt, nec alios hinc habebis comites. Ergo propera bene vivere, & singulos dies, singulas vitas puta. Memento mori.

Disce

Disce VIVERE: *id te doceat lex Patientiæ.*

IURE prima hæc tibi virtus sit, quia summe necessaria. Vitam hanc bene noveris; sunt ubique ferenda plurima. Bonam vitam ego puto, ait Bernardus, mala pati & bona facere, & sic perseverare usque ad mortem. Qui pati non vult, vivere recusat. Ad hoc sacramentum adacti sumus, ferre mortalia; nec perturbari his, quæ vitare nostræ potestatis non est. Nostri ad Deum pædagogi sunt, MOEROR & DOLOR. Affligi & non murmurare, est cælum jam cominus salutare. Magnum sane malum est, non posse perferre malum. vulneris fervorem nihil tam exasperat, quam ferendi impatientia. Deus si sæpe ferire, at sæpissime etiam mederi consuevit, præsertim si quis leniter, & cum gratiarum actione molestias perferat, nec eum, à quo immittuntur, oderit, aut cum Dei providentia expostulet, nec in secundis tantum rebus bonum se præbere didicerit. Sæpe protrahitur labor pugnæ, ut crescat corona victoriæ. PATIENTIA thorax ferreus est impenetrabilis; & Virtus dum patitur, vincit. Optimum, cum pateris, canticum est: SIT NOMEN DOMINI BENEDICTUM. Omnis impatientia hoc habet lucri, proprium malum auget, promissum præmium perdit, supplicium novum commeretur. Ergo tolera quod

quod non vis, ut assequaris quod vis: tormentis præmia crescunt.

Disce ORARE: *id te doceat actus Contritionis.*

DOmine IESU Christe, verus Deus & homo, creator ac redemptor 1. meus, pœnitet 2. me ex toto corde, quod offenderim te Dominum meum & DEUM meum, quem 3. amo super omnia. Et propono 4. firmiter, amplius non peccare, omnesque peccandi occasiones devitare, confiteri, & implere pœnitentiam, quæ mihi fuerit injuncta. Et in satisfactionem peccatorum meorum offero 5. tibi Passionem tuam, merita B. MARIÆ semper Virginis, & omnium Sanctorum tuorum, atque omnia opera mea, & totam vitam meam. Et confido 6. in bonitate & misericordia tua infinita, quod per merita pretiosi sanguinis tui, mihi remissurus sis omnia delicta mea, & gratiam 7. uberem largiturus, qua vitam sancte instituere, tibique perfecte usque in finem servire valeam. Qui cum Patre sanctoque Spiritu vivis ac regnas Deus in sæcula benedictus. Amen.

Includuntur hac oratione.

1. Actus fidei. 2. Dolor de peccatis. 3. Amor Dei super omnia. 4. Propositum de futuro. 5. Oblatio sui per Christum. 6. Spes veniæ per Christum. 7. Petitio gratiæ & auxilii Dei.

Ad-

Admonitiuncula in Contritionis actum.

COntritio adeo res est pretiosa, ut momento vel mille gravissima etiam peccata extinguat, hominem Deo, homini Dei gratiam restituat, ac beatam æternitatem tribuat, si quem sublata confessionis occasione sic mori contingat. *Sacrificium Deo spiritus contribulatus; cor contritum & humiliatum Deus non despiciet.* Contritio vero maxime nititur amore Dei super omnia, continetque tres actus.

Psal 50.

Primus est, DOLOR ob offensum Deum, qui dignissimus est, ut ab omnibus super omnia & ametur, & colatur: hinc bonum quod quovis letali peccato perditur, infinitum est, majus est omnibus bonis: hinc & malum quod quovis letali peccato incurritur, infinitum est, majus est malis omnibus: proinde tanti boni jactura, & mali tanti perpessio majorem dolorem merito inurat, quam si bona cuncta, pecunia omnis, valetudo, fama, vita, cætera omnia sint perdita. Interire millies, jocus est, *si æternis* inferorum ignibus conferatur, quibus nos peccatum vel unicum obstringit.

Secundus est, PROPOSITUM, non amplius nec amore, nec timore delinquendi, atque si quid contra jus fasque sit acquisitum, restituendi. Ex hoc firmo animi decreto ita paratum se quis offert ad omnes Dei leges servandas,

ut

ut dicat: Dixi, Domine, custodire legem tuam: quicquid præcepisti, ó mi Deus, faciam quam possum integerrime.

Tertius est, SPES VENIÆ, & PETITIO GRATIÆ ad seriam vitæ emendationem. Accusare se & se non emendare, est Deum tentare, nec quidquam valet à malis veniam poscere, & mala de novo iterare. Sanguis autem & mors Domini IESU, hanc nobis fiduciam ingerit, ut hæc speremus, petamus tanta, seriam scilicet emendationem vitæ post tam graves ac multiplices offensas.

Accusatio sui & propositum emendandæ vitæ, ubi quis in culpam, quam sciverat sibi maxime cavendam, relapsus est.

O Mi amantissime Deus, ego ingratus, ego perditus homo ad te redeo, postquam satis à te per illicita sum evagatus: nunc te amicum quæro, quem ipse mihi hostem feci. Iterum deliqui, & post mille jam casus iterum cecidi. Ah! Domine pessimas illas cogitationes iterum in animum admisi; illa pessima verba iterum dixi. Ah! in culpam illam, quam sciebam tibi plurimum displicere, mihi maxime nocere, in hanc ipsam iterum relapsus sum; quantum mihi hæc cavenda esset, præsciebam, & tamen non cavebam. Ita Majestatem tuam, ó Deus, offendi, gratiam tuam perdidi, cælum amisi, meipsum damnavi, ob vilissimam delectatiunculam. Scio, Domine, tu mihi

super

ſuper omnia es amandus: agnoſco, mi Deus, quod lex tua & tuus honor, cariora mihi eſſe debeant rebus creatis omnibus, & tamen tam perdite me ipſum amo, ut meum honorem, lucellum meum, meamque libidinem, tibi, tuæ legi, tuoque honori prætulerim jam ſæpiſſime. Ah quam adhuc carnalis ſum! & licet ego negem, opera mea loquuntur. Mundus non tantum mihi nondum crucifixus eſt, ſed totus in me vivit & ſpirat. plenus ſum pravis motibus, fœdis concupiſcentiis & deſideriis; & tamen probus ac bonus haberi cupio. Vita mea merus eſt euripus, meriſſima inconſtantia, & mutabilitas; ſenſus mei exteriores, quoquo volunt, liberrime expatiantur: quam variæ & quam fœdæ imagines animo meo inſident! quam ego, ô mi Deus, dura & immobilis cautes ſum, cum de pœnitentia agitur! ad loquendum tam promptus ſum, quam incautus: ſurdus ad monita; ad fabulas & ſtultiloquium attentiſſimus; quæ de cælo, de Deo dicuntur, nimis peregrina mihi ſunt & faſtidioſa; ad lucri rationes ſatis vigilo, cum orandum eſt, totus nauſeo; cum epulandum, totus anhelo & propero. ad cultum divinum teſtudo ſum, ad luſum & petulantias pernix aquila, ad honeſta repo, ad vetita volo. ad invidiam & ſuſpiciones proniſſimus ſum; vix tangor, & iraſcor, & ferio, certe lingua, cum manu non poſſum. nemo me lædit, in quem

non

non ultionem mediter & vindictam. Libidinis ignes,ô Deus tu nosti,quam mihi sint vicini: hîc ego quidem dissimulo & tego, tibi tamen, ó mundi ocule,aperta sunt omnia:nullum cordis secretum est,quod tibi celari possit. O quoties & quanta facturum me propono & spondeo: mox omnia in ridiculam,imo in flagitiosam oblivionem evanescunt.

Iure igitur doleo,me dolenda toties committere: imo vel hoc ipsum doleo, me non magis dolere,nec satis,ut par est,propriam sentire miseriam. Et quamvis hactenus ad omnem pietatem lentissimus fuerim, & heu nimis alacer & festinus ad vitia,tamen talis deinceps non ero: *Dixi: Nunc cœpi.* Iter ad cælum nemo bene perficit nisi qui quotidie incipit.

Igitur firmissime statuo, ope tua, Domine,confisus,priores culpas illas, & omnem peccandi occasionem quam diligentissime cavere. Iam ero alius, ita me cælites juvent.O Dominus meus, & Deus meus, cor mundum & castum in me crea: innova, oro,in me spiritum rectum,ut tandem aliquando vitam serio emendem, ex animo te amem, & ad finem vitæ sic perseverem.

Pro Venia Peccatorum.

MIserere mei Deus, miserere mei miserrimi peccatoris, indigna agentis,& digna patientis,assidue peccantis, raro dolentis, & tua flagella

impatienter ferentis. Iuftus es Domine,& rectum judicium tuum: gravius eft quod commifi,levius quod tolero. non injufte nec crudeliter nos affligis ô mifericors DEVS. Scio Domine & certus fum vitam noftram non temerariis motibus raptari, fed à Deo noftro difponi & gubernari·tibi cura eft de omnibus, præcipue de fervis, qui omne defiderium fuum in fanctiffimo beneplacito tuo collocarunt. Ideo ego ad aram mifericordiæ tuæ confugio, & oro fupplex, non me punias fecundum peccata mea,fed parcas fecundum magnam mifericordiam tuam,flagellari,mi Deus,non recufo: tu modo da patientiam: fub ipfis,Domine, flagellis & bonitatem tuam laudem, & vitam meam emendem. Miferere mei, Domine,miferere mei, & adjuva me, ficut tu nofti: fcis omnia, Domine,potes omnia,qui vivis in fæculorum fæcula.

Pro omnibus Dei beneficiis.

Benedicant te, Domine,omnes Angeli tui,Archangeli, & Principatus; laudent & glorificent te in fæcula.

Benedicant te Poteftates, Virtutes, & Dominationes: laudent & glorificent te in fæcula.

Benedicant te Throni, Cherubim, atque Seraphim; laudent & glorificent te in fæcula.

Benedicite Patriarchæ & Prophetæ Dominum, laudate & glorificate eum in fæcula.

Bene-

Benedicite Apoſtoli & Euangeliſtæ Dominum, laudate & glorificate eum in ſæcula.

Benedicite Martyres & Confeſſores Dominum, laudate & glorificate eum in ſæcula.

Benedicite Virgines & Sancti omnes Dominum, laudate & ſuperexaltate eum in ſæcula.

Fideles tuos, Deus, benedictio deſiderata c nfirmet, quæ eos & à tua voluntate nunquam faciat diſcrepare, & tuis ſemper indulgeat beneficiis gratulari. Per Chriſtum Dominum noſtrum.

HORA II.

Diſce MORI *: id te doceat mortis incertiſsima hora.*

MEMENTO homo umbra, nullum eſſe in orbe artificem, qui tale concinnet horologium, quod tibi ſupremum vitæ diem aut horam indicet. *Futura nullo ſcire potes nuntio.* Eccl. cap. 8. Mors ubique tibi minatur, diabolus ſemper inſidiatur, & tu tamen torpes & nugaris. quid annos proponis & neſcio quam vitæ ſeriem: nulla tibi horula à morte ſecura fluit. Incertum prorſus eſt, quo te mors loco exſpectet: itaq; tu illam exſpecta omni loco. Quam ſtultum eſt ætatem diſponere! nec craſtino quidem dominamur. Suavis ſed periculoſa eſt dementia, longam vitam ſperare, & de bona vita vix umquam cogitare. Magna res eſt,

 & diu

& diu diſcenda, cum adveniat hora illa tam inevitabilis quam incerta, æquo animo abire. *Neſcit homo finem ſuum, ſed ſicut piſces captuntur hamo, & ſicut aves laqueo comprehenduntur, ſic capiuntur homines in tempore malo, cum eis extemplo ſupervenit* Mors. Memento mori.

Eccle. cap. 9.

Diſce VIVERE: *id te doceat lex Obedientiæ.*

QVi reſiſtit poteſtati, Dei ordinationi reſiſtit. qui autem reſiſtunt, ipſi ſibi damnationem acquirunt. Gratæ olim erant victimæ Deo, ſed multo gratior ſemper Obedientia. Qui ſuas à Deo preces audiri vult, vocem ipſe imperantis audiat, & obedire diſcat. Citius exauditur una obedientis oratio, quam decem millia contemptorum. Non attendit verus obediens, quam ſuave ſit quod præcipitur, hoc ſolo contentus, quia præcipitur, niſi quid contra Deum præcipiatur. Virtutibus ceteris dæmones oppugnamus; obedientia vincimus. Parere cum didiceris, imperare ſcies, certe in cælo.

ad Rom. c. 12.

Diſce ORARE: *id te doceant tres iſtæ Precationes, tam breviſſimæ quam optimæ.*

1. Benedictus Deus in æternum.
2. Miſerere mei, Deus, ſecundum magnam miſericordiam tuam: etſi, Domine minor ſum cunctis miſerationibuis tuis.

3. O Dominus meus, & Deus meus, ego me tibi offero in omne tuum beneplacitum: fiat voluntas tua.

Obſervationes in tres illas oratiunculas.

I. ORatiuncula prima ſumpta eſt ex ore David & Zachariæ, Prophetarum, 1. Reg. c. 25. & Luc. cap. 1. Secunda ex ore David Regis, & Iacob Patriarchæ, Pſal. 50. & Gen. c. 32. Tertia ex ore Chriſti, & Thomæ Apoſtoli, Matth. c. 6. & Ioan. cap. 20. Eædem compluribus aliis ſacræ ſcripturæ locis repetuntur.

II. Omnem bonæ orationis perfectionem continent hæ tres oratiunculæ; Laudem Dei, Gratiarum actionem. Opis implorationem, Veniæ petitionem, Demiſſionem animi, Oblationem ſui, & Reverentiam Numinis. Voluntatis ſacrificium principem amoris effectum, omnium bonorum deſideriorum ſummam.

III. Hæ oratiunculæ, tres ſunt ſagittæ aureæ, quæ ubi non è labris, non ab ore ſolo, ſed ex ipſo corde hominis avolarint, non feriantur nec ceſſant, dum ipſum Dei cor (ſic loquimur) attingant & penetrent.

IV. Folles ſunt hæ precatiunculæ, quibus ignis ſinceriſſimi amoris in Deum, aſſiduis quaſi flabris conſervari, foveri, excitari, augeri poteſt. Incredibile dictu eſt, quam hoc Deo gratum, utile homini, aſſiduis hiſce tali-

bus o·atiunculis mentem ad Deum erigere, ac cum Deo unire.

V. de his veriſſime dici poteſt: *Quo crebrius, hoc melius.* millies de die, iterumque millies non nimis crebrum ſit; *Quo crebrius, hoc melius,* ſi tamen cordis & oris diſſidium non ſit; modo cor conſentiat, & non ſolius linguæ ſit labor. nam uti fieri non poteſt, quin ignis exiliat, cum pyrius pulvis & igniarius fomes conveniunt, ita harum orationum vel unica & cor humanum nunquam ſimul erunt, quin divini amoris igniculus ſubſultet.

VI. Nec neceſſe eſt ſemper omnes tres ſimul, aut lingua pronunciare, aut animo cogitare: ſæpe unica harum ſufficit, præſertim prima, quæ aliquot centenis per diem iterationibus aſſidue ingeminanda eſt, præcipue duæ hæ voculæ: *Benedictus Deus, Benedictus Deus, &c.* nec etiam neceſſe, ſemper illas efferri lingua (quamvis id bonum) ſed ſatis animo eas identidem agitari.

VII. Hominibus negotioſis, ægris, calamitoſis, ærumnoſis, convenientiſſimæ ſunt hæ piæ ad Deum precatiunculæ: durum eſt longas ab eis preces exigere; preces tunc penitus intermittere, impium eſt, & Chriſtus vetat: *Quoniam oportet ſemper orare & non deficere.* Luc. c. 18. Ergo hoc optima cuivis hominum lex ſit: Quo plus labor urget, dolor urit, quo magis tædium aut mœror, aut ægritudo aut affli-

ctatio

ſtatio quæcunque premit, hoc & ſæpius & ardentius clamandum: *Benedictus Deus, Benedictus Deus in æternum,&c.* vel, *Miſerere mei Deus, miſerere.* vel excellentiſſimum illud: *Fiat voluntas tua, fiat, fiat: tua, Domine, Voluntas, tua fiat, tua, non mea.* ô mi amantiſſime Domine, FIAT VOLVNTAS TVA. Hoc ardenter tunc præſertim repetendum, cum noſtræ voluntatis contumaciam advertimus.

VIII. Sunt, qui corde & ore aſſidue hæc volvant, & quo rarius, hoc ſibi pejus; quo frequentius repetunt, hoc ſibi melius eſſe fateantur. Certe mirificum quid viri ſancti in his talibus jaculatoriis, ut vocant, orationibus & ad Deum aſpirationibus ſenſerunt. Alatæ ſunt hæ preces, quæ mentem evehunt, & in ſereno locant, ſuavi amoris afflatu accendunt, divinam humanamq; voluntatem ſic uniunt, ut tandem amarum ſit homini, velle quod nolit DEVS, aut nolle quod Deus velit. S. Chryſoſtomus (uti de eo Nicephorus l.13.c.37.) animam acturus in hæc ultima verba expiravit: *Gloria tibi Domine de rebus omnibus.* Optima vox plebis fuit (Marc.c.7.) *Bene omnia fecit.* Ergo, *Benedictus Deus in æternum, Benedictus centies, Benedictus millies, infinities, Benedictus in æternum.*

IX. Nemo terreatur, ſi hæc initio aut non tam ſuavia videantur, aut non tam utilia. Nihil principio ſui poteſt perfici. Vſus, & perpetua ejuſdem ite-

ratio, & facilem faciet & utilem hunc orandi modum, modo non solius linguæ sit hoc officium, cordis solius esse potest. vox si adsit, ne desit cor: junctæ operæ cordis & oris nunquam non fructuosas preces Deo admovebunt.

X. Et quia bona (quam vocant) intentio in omnibus actionibus nostris summe necessaria est, potest triplici oratiuncula illa triplex ad Deum eaque omnium optima intentio renovari. Prima est, omnia velle facere ad majorem Dei honorem & gloriam. Et hanc significat illud: *Benedictus Deus in æternum.* Altera; omnia sua cogitata, dicta, facta, cum iis quæ Christus pro nobis cogitavit, dixit, fecit, cupere unire, & sic Deo Patri offerre. Et hanc designat istud: *Miserere mei Deus secundum magnam misericordiam tuam*, &c. Vere maxima omnium misericordia Dei fuit, Filium dare unigenitum. Tertia; sua omnia ad Dei voluntatem divinumque beneplacitum referre. Cujus nos monet hoc: *O Dominus meus, & Deus meus, ego me tibi offero in omne tuum beneplacitum: fiat voluntas tua.*

Ad omnes SS. Angelos pius gemitus.

ANgeli, Archangeli, Throni, & Dominationes, Principatus, & Potestates, Virtutes cælorum, Cherubim, atque Seraphim, Sanctique omnes, intercedite pro me, nunc, & in hora mortis meæ.

HORA

HORA III.

Disce MORI; *id te doceat Pœnitentia procrastinata.*

MEMENTO homo fænum, & emendationem vitæ (uti facis) ne differ de die in diem, de hebdomade in hebdomadem, de mense in mensem, de anno in annum; sera nimis est crastina, incipe hodie. Pars magna sanitatis est morbum agnovisse, & pars magna bonitatis est velle bonum fieri. In morbis pessimum est non habere mali sensum. ecquid miserius misero se ipsum non miserante? Initium est salutis notitia peccati. nam qui peccare se nescit, corrigi non vult. Rem tuam age mature; mors tua non claudicat, sed volat, aderitque subito: inscii rapimur. Crastinam diem suspectam habe, & nunc dole, nunc emenda. Hoc est, ait Augustinus, quod multos in exitium trahit, cum dicunt: CRAS, CRAS: & subito clauditur ostium. Memento mori.

Disce VIVERE: *id te doceat lex Temperantiæ.*

MVlta sunt quæ *sustineas*, sed plura pæne, à quibus *abstineas*. Peccatum semper in foribus est, nisi tu ipse aperias, non intrabit. Temperantia sua rebus omnibus mensuram ponit, victum jubet esse sobrium, vestitum honestum, somnum non sine parsimonia, omnia cum MODO, id namque in

omnibus caute observat. *Ne quid nimis.* Nil tutum est quod modum excedit. Optimus est modus cupidorum, non quantum velis, sed quantum debeas, sumere. Satius est indormire stramini, & conscientiam tranquillam tenere, quam lecto aureo recubare, & perturbationibus agitari. guloso modulus vitæ, culina & gula est; sobrietas abstinenti. Mensam sumptuosam fortuna, frugalem apponit Temperantia. Temperanti lex Deus est, & ratio; voluptas, aut venter, intemperanti.

Disce ORARE: *id te doceat Officium parvum Custodis* ANGELI.

AD MATVTINVM.

℣. Angelis suis Deus mandavit de te, ut custodiant te in omnibus viis tuis.
℟. Amen.

Domine labia mea aperies, & os meum annunciabit laudem tuam.

Deus in adjutorium meum intende, Domine ad adjuvandum me festina.

Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto: Sicut erat in principio, & nunc, & semper, & in sæcula sæculorum, Amen. Alleluja.

A Septuagesima usque ad Pascha, loco Alleluja, *dicitur*, Laus tibi Domine, Rex æternæ gloriæ.

Hymnus.

Custodes hominum psallimus Angelos.
Naturæ fragili quos Pater addidit
Cælestis comites, insidiantibus
Ne succumberet hostibus.

Anti-

Antiphona.

Sancti Angeli custodes nostri, defendite nos in prælio, ut non pereamus in tremendo judicio.

℣. In conspectu Angelorum psallam tibi Deus meus.

℟. Adorabo ad templum sanctum tuum, & confitebor nomini tuo.

Oremus.

DEVS, qui ineffabili providentia sanctos Angelos tuos ad nostram custodiam mittere dignaris: largire supplicibus tuis, & eorum semper protectione defendi, & æterna societate gaudere, Per Dominum nostrum, &c.

AD PRIMAM.

℣. Angelis suis Deus mandavit de te, ut custodiant te in omnibus viis tuis.

℟. Amen.

Deus in adjutorium meum intende, Domine ad adjuvandum me festina.

Gloria Patri, & Filio, & Spiritui sancto: Sicut erat in principio, & nunc, & semper, & in sæcula sæculorum, Amen, Alleluja. *Hymnus.*

Nam quia corruerit proditor Angelus,
Concessis merito pulsus honoribus,
Ardens invidia pellere nititur
Quos cælo Deus advocat.

Antiphona.

Sancti Angeli custodes nostri, defendite nos in prælio, ut non pereamus in tremendo judicio.

℣. In conspectu Angelorum psallam tibi Deus meus.

℟. Adorabo ad templum sanctum tuum, & confitebor nomini tuo. O-

Oremus.

DEUS qui ineffabili providentia ſanctos Angelos tuos ad noſtram cuſtodiam mittere dignaris: largire ſupplicibus tuis, & eorum ſemper protectione defendi, & æterna ſocietate gaudere. Per Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, &c.

AD TERTIAM.

℣. Angelis ſuis Deus mandavit de te: ut cuſtodiant te in omnibus viis tuis

℞. Amen.

Deus in adjutorium meum intende, Domine ad adjuvandum me feſtina.

Gloria Patri, & Filio, & Spiritui ſancto: Sicut erat in principio, & nunc, & ſemper, & in ſæcula ſæculorum, Amen, Alleluja.

Hymnus.

Huc cuſtos igitur pervigil advola,
Avertens patria de tibi credita.
Tam morbos animi, quam requieſcere
Quicquid non ſinit incolas.

Antiphona.

Sancti Angeli cuſtodes noſtri, defendite nos in prælio, ut non pereamus in tremendo judicio.

℣. In conſpectu Angelorum pſallam tibi Deus meus.

℞. Adorabo ad templum ſanctum tuum, & confitebor nomini tuo.

Oremus.

DEUS, qui ineffabili providentia ſanctos Angelos tuos ad noſtram cuſtodiam mittere dignaris; largire ſupplicibus tuis, & eorum ſemper prote-

protectione defendi, & æterna societate gaudere. Per Dominum nostrum, &c.

AD SEXTAM.

℣. Angelis suis Deus mandavit de te, ut custodiant te in omnibus viis tuis.
℟. Amen.
Deus in adjutorium meum intende, Domine ad adjuvandum me festina.
Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto: Sicut erat in principio, & nunc, & semper, & in sæcula sæculorum, Amen. Alleluja.

Hymnus.

Christe Sanctorum decus Angelorum,
Rector humani generis & actor,
Nobis æternum tribue benignus
Scandere cælum.

Antiphona.

Sancti Angeli custodes nostri, defendite nos in prælio, ut non pereamus in tremendo judicio.
℣. In conspectu Angelorum psallam tibi Deus meus.
℟. Adorabo ad templum sanctum tuum, & confitebor nomini tuo.

Oremus.

DEus, qui ineffabili providentia sanctos Angelos tuos ad nostram custodiam mittere dignaris: largire supplicibus tuis, & eorum semper protectione defendi, & æterna societate gaudere. Per Dominum nostrum, &c.

AD NONAM.

℣. Angelis suis Deus mandavit de te,

ut cuſtodiant te in omnibus viis tuis.
℟. Amen.
Deus in adjutorium meum intende, Domine ad adjuvandum me feſtina.
Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto: Sicut erat in principio, & nunc, & ſemper, & in ſæcula ſæculorum, Amen. Alleluja.

Hymnus.

Angelum pacis Michaël ad iſtam
Cælitus mitti rogitamus aulam;
Nobis ut crebro veniente creſcant
Proſpera cuncta.

Antiphona.

Sancti Angeli cuſtodes noſtri, defendite nos in prælio, ut non pereamus in tremendo judicio.
℣. In conſpectu Angelorum pſallam tibi Deus meus.
℟. Adorabo ad templum ſanctum tuum & confitebor nomini tuo.

Oremus.

DEUS, qui ineffabili providentia ſanctos Angelos tuos ad noſtram cuſtodiam mittere dignaris: largire ſupplicibus tuis, & eorum ſemper protectione defendi, & æterna ſocietate gaudere. Per Dominum noſtrum &c.

AD VESPERAS.

℣. Angelis ſuis Deus mandavit de te, ut cuſtodiant te in omnibus viis tuis.
℟. Amen.
Deus in adjutorium meum intende, Domine ad adjuvandum me feſtina.
Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto:

Sancto: Sicut erat in principio, & nunc, & semper, & in sæcula sæculorum, Amen. Alleluja.

Hymnus.

Angelus fortis Gabriel, ut hostem
Pellat antiquum, volitet ab alto,
Sæpius templum veniens ad istud
visere nostrûm.

Antiphona.

Sancti Angeli custodes nostri, defendite nos in prælio, ut non pereamus in tremendo judicio.

℣. In conspectu Angelorum psallam tibi Deus meus.

℟. Adorabo ad templum sanctum tuum, & confitebor nomini tuo.

Oremus.

DEUS qui ineffabili providentia sanctos Angelos tuos ad nostram custodiam mittere dignaris: largire supplicibus tuis, & eorum semper protectione defendi, & æterna societate gaudere. Per Dominum nostrum IESUM Christum filium tuum, qui tecum vivit & regnat in unitate Spiritus Sancti Deus, per omnia sæcula sæculorum, Amen.

AD COMPLETORIUM.

℣. Angelis suis Deus mandavit de te, ut custodiant te in omnibus viis tuis.
℟. Amen.

Converte nos Deus salutaris noster, & averte iram tuam à nobis.

Deus in adjutorium meum intende, Domine ad adjuvandum me festina.

Gloria Patri, & Filio, & Spiritui San-

Sancto : Sicut erat in principio, & nunc, & semper, & in sæcula sæculorum, Amen. Alleluja.

Hymnus.

Angelum nobis medicum salutis
Mitte de cælis Raphaël, ut omnes
Sanet ægrotos, pariterque nostros
Dirigat actus.

Antiphona.

Sancti Angeli custodes nostri, defendite nos in prælio : ut non pereamus in tremendo judicio.

℣. In conspectu Angelorum psallam tibi Deus meus.

℟. Adorabo ad templum sanctum tuum & confitebor nomini tuo.

Oremus.

DEus, qui ineffabili providentia sanctos Angelos tuos ad nostram custodiam mittere dignaris: largire supplicibus tuis, & eorum semper protectione defendi, & æterna societate gaudere. Per Dominum nostrum IESUM Christum filium tuum, qui tecum vivit & regnat in unitate Spiritus Sancti Deus, per omnia sæcula sæculorum, Amen.

Has horas canonicas cum devotione
Dixi, custos Angele, tui ratione.
Precor me custodias mortis in agone,
Et præsens me deducas cœli regione
Angele Dei, qui custos es mei,
Me tibi commissum pietate superna
Hodie illumina, custodi, rege, guberna, Amen.

HORA IV.

Disce MORI : *id te doceant Damnatorum inania vota.*

MEMENTO homo bulla, & serio expende, quanti emerent damnati horulam nostri temporis vel unicam, quarum tu tam multas liberalissima socordia ludibundus prodigis. Vive memor leti; fugit hora, & nihil est annis velocius; rigidum jus mortis est, & inevitabile. Moriendum est: cum nascimur, huic tributo subjicimur; moriendum est. Quid ad ineptias & lusus vacas? ingens tibi negotium in manibus est: moriendum est. Veniet dies, qui de omnibus annis nostris laturus est sententiam. Quid egeris, tunc apparebit, cum animam ages: quid profeceris in vita, mors dicet: Pectus mortale nunquam magis divinum est, quam ubi mortalitatem suam cogitat, & scit in hoc natum hominem, ut vita defungeretur. Ergo dum licet operare & profice; est qui reddat labori tuo præmium. Habes operis tui perpetuum & attentissimum spectatorem Deum, qui sicut capillos, ita & minimos cogitatus tuos numeratos habet, aut ad præmium, aut ad supplicium, idque ÆTERNUM. Memento mori.

Disce VIVERE: *id te doceat lex Fiduciæ in Deum.*

QUo magis teipsum tibi diffidere necesse est, tanto minus Deo, cui

Pfalm. 124. ſemper, & in omnibus fidendum. *Qui confidunt in Domino, ſicut mons Sion: non commovebitur in æternum.* Fide Deo, fide affectu quam potes generoſiſſimo: ecquid trepidas modicæ fidei? Deus providebit. Dominus regit te, & nihil tibi deerit. quid angeris? etſi membra tua dilaceret inimicus, capillos tamen tuos dinumerat Deus. ne ergo timeas jacturam membrorum, quando ſecuritatem accipis de numero capillorum. Mihi hoc crede: proborum vita, etiam per ſingula rerum ac temporum momenta, à Deo ſic temperatur ac regitur, ut omnia in eorum cedant bonum. Secure navigat, qui fiduciæ ſuæ anchoram in Deum jactat, Deoque fidit in omnibus.

Geneſ. 20. Aug. Serm. 4 de feſt. mart.

Diſce ORARE: *id te doceant SS.* ANGELORUM Litaniæ.

Kyrie eleiſon, Chriſte eleiſon, Kyrie eleiſon. Chriſte audi nos. Chriſte exaudi nos.

Pater de cælis Deus, Miſerere nobis.

Fili redemptor mundi Deus, Miſerere nobis.

Spiritus Sancte Deus, Miſerere nobis.

Sancta MARIA regina Angelorum, Ora pro nobis.

Sancte Michael, qui populo Dei ſemper defenſor fuiſti, Ora pro nobis.

Sancte Michaël, qui Luciferum cum complicium rebellibus de cælo deturbaſti, ora.

Sancte

Sancte Michaël, qui accusatorem fratrum nostrorum in profundum inferni dejecisti, ora.
Sancte Gabriel, qui Danieli visionem patefecisti, ora.
Sancte Gabriel, qui Joannis Baptistæ ortum & ministerium prænunciasti, Ora pro nobis.
Sancte Gabriel, qui Incarnationis Verbi divini nuncius extitisti, ora.
Sancte Raphaël, qui Tobiam salvum duxisti & reduxisti, ora.
Sancte Raphaël, qui dæmonium à Sara depulisti, ora.
Sancte Raphaël, qui Tobiam seniorem illuminasti, ora.
Sancti Seraphim, orate.
Sancti Cherubim, orate.
Sancti Throni. orate.
Sanctæ Dominationes, orate.
Sanctæ Virtutes, orate.
Sanctæ Potestates, orate.
Sancti Principatus, orate.
Sancti Archangeli. orate.
Sancti Angeli, orate.
Qui super Dei solium excelsum & elevatum statis, orate.
Qui jugiter Deo, Sanctus, Sanctus, Sanctus, concinitis, orate.
Qui discussis tenebris mentem nostram illuminatis, orate.
Qui divina hominibus nunciatis, orat.
Qui hominum custodiam à Deo accepistis, orate.
Qui semper faciem Patris, qui in cælis est, videtis, orate.

Qui ſuper uno peccatore pœnitentiam agente gaudetis, orate.
Qui Loth de medio peccatorum eduxiſtis, orate.
Qui per ſcalam Iacob aſcendiſtis & deſcendiſtis, orate.
Qui in monte Sina divinam legem Moyſi tradidiſtis, orate.
Qui Chriſto nato gaudium hominibus annunciaſtis, orate.
Qui Chriſto in deſerto miniſtraſtis, orate.
Qui Lazarum in ſinum Abrahæ deportaſtis, orate.
Qui juxta Chriſti ſepulchrum in albis ſediſtis, orate.
Qui Chriſto in cælum aſcendente, ejus diſcipulis apparuiſtis, orate.
Qui Chriſtum ad judicium venturum cum ſigno crucis præcedetis, orate.
Qui electos in fine ſæculi congregaturi eſtis, orate.
Qui malos de medio juſtorum ſeparabitis. orate.
Qui orantium preces ad Deum defertis, Orate pro nobis.
Qui morientibus aſſiſtitis, orate.
Qui animas juſtorum ab omni labe purgatas ad cælum deducitis, orate.
Qui prodigia & miracula virtute Dei perpetratis, orate.
Qui hæreditatem ſalutis capientibus in miniſterium mittimini, orate.
Qui ſuper regna & provincias conſtituti eſtis, orate.
Qui hoſtium exercitus ſæpe diſſipaſtis,

ſtis, Orate pro nobis.
Qui Dei famulos ex carceribus & aliis vitæ periculis ſæpe liberaſtis, orate.
Qui ſanctis martyribus in tormentis ſæpe ſolatio fuiſtis, orate.
Qui Eccleſiæ Prælatos & Principes ejuſdem nutritios peculiari cura fovere ſoletis, orate.
Omnes Sancti beatorum ſpirituum ordines, orate.
A cunctis periculis, per Sanctos Angelos tuos, Libera nos Domine.
Ab inſidiis diaboli, Libera nos Domine.
Ab omni hæreſi & ſchiſmate, Libera nos Domine.
A peſte, fame & bello, Libera nos Domine.
A ſubitanea & improviſa morte, Libera nos Domine.
A morte perpetua, Libera nos Domine.
Peccatores, Te rogamus audi nos
Per Sanctos Angelos tuos, Te rogamus audi nos.
Vt nobis parcas, Te rogamus audi nos.
Vt nobis indulgeas, Te rogamus audi nos.
Vt Eccleſiam tuam ſanctam regere & conſervare digneris, Te rogamus audi nos.
Vt domum Apoſtolicum & omnes Eccleſiaſticos ordines protegere digneris, Te Rogamus audi nos.

Vt Imperatori nostro, Regibus, & omnibus Principibus Christianis pacem & unitatem largiri digneris, Te rogamus audi nos.
Vt fructus terræ dare & conservare digneris, Te rogamus audi nos.
Vt omnibus fidelibus defunctis requiem æternam donare digneris, Te rogamus audi nos.
Agnus Dei qui tollis peccata mundi, Parce nobis Domine.
Agnus Dei qui tollis peccata mundi, Exaudi nos Domine.
Agnus Dei qui tollis peccata mundi, Miserere nobis.
Christe audi nos, Christe exaudi nos.
Kyrie eleison, Christe eleison,
Kyrie eleison. Pater noster, &c.

Psalmus ex variis Psalmis.

LAudate Dominum de cælis: laudate eum in excelsis.

Laudate eum omnes Angeli ejus: laudate eum omnes virtutes ejus.

Benedicite Dominum omnes Angeli ejus, potentes virtute, facientes verbum illius, ad audiendam vocem sermonum ejus.

Benedicite Domino omnes virtutes ejus? ministri,ejus qui facitis voluntatem ejus.

Benedic anima mea Domino,& noli oblivisci omnes retributiones ejus.

Qui redimit de interitu vitam tuam, qui coronat te in misericordia & miserationibus.

Quoniam Angelis suis mandavit de te:

te: ut custodiant te in omnibus viis tuis.

In manibus portabunt te: ne forte offendas ad lapidem pedem tuum.

Super aspidem & basiliscum ambulabis, & conculcabis Leonem & Draconem.

Immittet Angelus Domini in circuitu timentium eum, & eripiet eos.

Gloria Patri & Filio, & Spiritui sancto: Sicut erat in principio, & nunc, & semper, & in sæcula sæculorum, Amen.

℣. In conspectu Angelorum psallam tibi Deus meus.

℟. Adorabo ad templum sanctum tuum, & confitebor nomini tuo.

℣. Domine exaudi orationem meam.

℟. Et clamor meus ad te veniat.

Oremus.

OMnipotens & misericors Deus, qui nos Angelica custodia munire dignatus es, concede quæsumus, ut tanta protectione securi, & à pravis cogitationibus liberemur in mente, & ab omnibus adversitatibus eruamur in corpore. Per Dominum nostrum IESUM Christum filium tuum, qui tecum vivit & regnat in unitate Spiritus sancti Deus, per omnia sæcula sæculorum, Amen.

HORA V.

Disce MORI, *id te doceat assidua mortis rapina.*

MEMENTO, homo vanitas, non moriturum te, sed MORI, quovis

 die,

die, quavis hora. Vitæ hujus principium, mortis eſt exordium: prima hora quæ vitam dedit, eandem etiam carpſit &mutilavit;hunc ipſum quem agis diem, cum morte dividis. quicquid facis, reſpice finem. Breves dies hominis ſunt, numerus menſium ejus apud Deum eſt: conſtituti ſunt termini ejùs qui præteriri non poterunt; non poterunt, eheu non poterunt. Et non tantum non præteriri, ſed nec ſciri poſſunt,quam ſint vicini. Vis eſſe immunis à morte ſubita? mortem aſſidue cogita.ſemper diſcendum eſt, quod an ſciamus,experiri non poſſumus: meditare mortem. Nemo improviſo moritur, qui ſemper ſe moriturum cogitavit. Memento mori.

Ioh. c. 14.

Diſce VIVERE: *id te doceat lex Iuſtitiæ.*

VIrtutis eſt proprium,injuſtitiam odiſſe, & omnem injuſtitiæ comitatum, inſidias,fraudes, injurias: has accipere malis, quam inferre. Non mundi, ſed Chriſti lex eſt: Rapturo pallium etiam tunicam adjiciendam in auctarium. & quod illud lucrum ſit, argentum in arca, damnum in conſcientia? lucro turpi jactura longe præferenda eſt: *Quid enim proderit homini, ſi lucretur mundum totum, & detrimentum animæ ſuæ faciat?* Sed iis jam moribus vivitur, ut juſtitiæ nomen religioſe adoretur, res ipſa ad cujuſvis ſenſum aut commodum torquea-

Marc. cap. 8.

queatur: justi haberi volunt plurimi, pauci esse. Pars magna justitiæ est, ut, quod aliis vitio vertis, ipse non committas, & quod tibi fieri non vis, alteri non facias. Discite justitiam moniti (ô mortales) & non temnere Divos.

Disce ORARE: *id te doceant tres Orationes istæ.*

Prima.

DEUS, qui miro ordine Angelorum ministeria hominumque dispensas, concede propitius, ut à quibus tibi ministrantibus in cælo semper assistitur, ab his in terra, vita nostra muniatur. Per Christum Dominum nostrum, &c.

Secunda.

BEnignissime DEUS, cujus immensa bonitas & sapientia in omnibus sanctis Angelis tuis mirifice relucet, te rogo suppliciter, ut Angelicis pro me intervenientibus suffragiis, omnia opera mea & placatus suscipias, & ad salutem meam provenire concedas. Per Christum Dominum nostrum, &c.

Tertia.

O Æterne DEUS, bonitatem tuam per omnium Sanctorum Angelorum atque Archangelorum preces & merito humiliter imploro, ut quod meo in te amori deest, illorum in te ardentissimus amor compenset. Per eundem Dominum nostrum IESUM

Christum filium tuum, qui tecum vivit & regnat cum Sancto Spiritu in sæcula sæculorum.

HORA VI.

Disce MORI: *id te doceant quotidiana plurimorum funera.*

MEMENTO, homo putredo, quot hac, non dicam die, sed hora, è vivis citandi ad tribunal summi judicis, & quot ex eis damnandi. Ita non tantum sæpe, sed assidue mortalem te cogita. Nil æque tibi proderit ad temperantiam omnium rerum, quam frequens cogitatio brevis ævi hujus & incerti. *Noli de mortuo inimico tuo gaudere, sciens quoniam* OMNES *morimur.* Attende ergo tibi & vitæ tuæ. Ortum quidquid habet, finem timet: *ibimus omnes, ibimus.* Illi & isti & isti præcedunt, nos singuli, quo quemque mors ordine vocaverit, sequemur. Omnis dies, omnis hora, quam nihil simus, ostendit: attende tibi: Vitam lucrari est, in singulos dies mori. Memento mori.

Ecclef. cap. 8.

Disce VIVERE: *id te doceat lex Misericordiæ.*

Matt. cap. 9.

EDicit Veritas: *Misericordiam volo, & non sacrificium.* Æquum est egentibus subveniri, non divitibus, effundit qui in plenum mittit; illud potius reconditur, quod vasis vacuis commendatur. Laudent te esurientium viscera,

viſcera;non ructantium opulentaconvivia. Ter mirum! ut pleniſſimo reſurgentium conventu,coram univerſis Angelis tacet Chriſtus, quod Abel primus martyr fuerit, quod Abraham obedientia excelluerit, quod Moſes legem tulerit, quod Petrus crucem JESU primus aſcenderit,hæc inquam tacet Iudex, & ſolum proclamat,quis ſibi pauperi cibum dederit,quis nudo veſtem obtulerit, quis domo foverit. En, quicquid datur pauperi, non eſt donum, ſed mutuum; quidquid enim tribuitur, tam pulchro quam magno fœnore recipitur. quæſtuoſiſſima omnium ars eſt eleemoſyna, & cæli janitoribus notiſſima. Eleemoſyna vero aurea; & ſumma eſt, INIMICOS DILIGERE. *Diſce* ORARE: *id te doceant Orationes de S. Michaële Archangelo.*

Prima.

BEati Michaëlis Archangeli tui, quæſumus Domine, interceſſio glorioſa nos ſemper & ubique protegat,& ad vitam perducat æternam. Per Chriſtum Dominum noſtrum.

Secunda.

PRinceps glorioſiſſime, Michaël Archangele, eſto memor noſtri, hîc & ubique; ſemper precare pro nobis Filium Dei.

Tertia.

BEati Archangeli tui Michaëlis commemoratione lætantes,humiliter te Domine deprecamur, ut quod noſtris

ſtris meritis non valemus, ejus interceſſione conſequamur. Per eundem Chriſtum Dominum noſtrum.

HORA VII.

Diſce MORI: *id te doceat temporis jactura irreparabilis.*

MEMENTO homo favilla, non verba ſolum, ſed & tempus volare irrevocabile. in domus combuſtæ vicem ſurgit alia: in temporis combuſti pretium nulli uniones ſunt computandi. paleæ ſunt gemmæ omnes præ hoc temporis cenſu. nec furum ullus damnoſior eſt, quam qui hoc ipſe ſibi furatur, aut male agendo, aut nihil agendo. Fluunt dies, & irreparabilis vita decurrit. Aliqua eſt rerum omnium recuperatio, nulla temporis: mille florenos perdere, magnum damnum cenſetur; famam amittere, multo majus; tempus otio comburere, multo maximum. & quo plus temporis in vanum avolat, hoc mors formidabilior propinquat. Memento mori.

Diſce VIVERE: *id te doceat lex Manſuetudinis.*

Ecclef. cap. 3. FIli, *in manſuetudine opera tua perfice, & ſuper hominum gloriam diligeris.* Quicquid dicas, faciasve, ſuper omnia vultus & verba accedant bona: *Beati mites.* Cæleſtis urbs Hieruſalem non ſpolium bellatorum, ſed

ſpera-

ſperata hæreditas *manſuetorum*. Mites ſunt, qui improbitati cedunt, & malo non reſiſtunt, ſed vincunt in bono malum. Sunt quidam mites, ſed quamdiu cuncta fiunt pro eorum arbitrio: tange montem, mox cernes fumum. nimirum, qualis quiſque apud ſe lateat, illata contumelia probat. Magni animi proprium illud eſt, ut ſciat eſſe placidus, ut norit iram ſubſtringere, injurias atque offenſiones ſerena ſemper fronte digerere. Vere manſuetus eſt ut tractabilis cera, mitis columba, tranquillum oleum.

Diſce ORARE: *id te doceant Orationes ad Cuſtodem Angelum, Chriſti Matrem, Chriſtum.*

I. Ad Angelum Cuſtodem.

SAluto te, ô Sancte Angele Dei, Princeps nobilis, cuſtos meus fidelis, cui me gubernandum divina bonitas tradidit. Quam multa ſecundum Deum, tibi tuæque charitati debeo, quod indigno mihi tot annis totque modis fideliter atque clementer aſſiſtis, & animi corporiſque mei ſalutem procuras. Commendo me tibi hodie, ut adverſus malignum hoſtem te duce illæſus conſerver, & in gratia Dei ad extremum uſque halitum firmus & conſtans perſeverem, & tecum in cælo Dominum noſtrum laudem in æternum.

II. Ad

II. Ad Beatissimam Virginem MARIAM: *Salutationes XII. totidem stellis assimilatæ.*

AVE Mundi decus, lampas inextingubilis.

Ave Mundi ocule, cælorum janua, Seraphinorum gloria.

Ave Mater purissima, quam nulla unquam sequior invasit cogitatio.

Ave ingens & portentosum mundi miraculum.

Ave ornatissimum supremi Regis palatium.

Ave armarium vitæ, pratum totius fragrantiæ Spiritus Sancti.

Ave latens thesaure gratiæ, quæ sola portas Verbum, quod portat omnia.

Ave vas electionis admirabile; Ave Mater Filii, filia Patris, sponsa Sancti Spiritus.

Ave nubes lucida, Ave columna ignea, quæ populum Dei per desertum mundi deducis.

Ave vellus mundissimum de cælo humectatum, per quam & in qua ovem induit pastor.

Ave doctrinæ sceptrum, devotionis templum, donorum omnium gazophylacium opulentissimum

Ave novi Adami paradise: Ave urna aurea cæleste manna continens.

Ave fax fidelium, infiniti circumdatrix, castarum animarum ara: Ave gaudium semper & in æternum ineffabile.

No-

Nomina Patrum, è quibus hæ stellæ sunt excerptæ.

Cyrillus Alexandrinus, Epiphanius, Elias Cretensis, Fulgentius, Gregorius Nicomediensis, Gregorius Neocæsariensis, Hildefonsus Toletanus, Origenes, Proclus, Sophornius, Theodoretus, Methodius, Olympius. Inter hos velut duodecim Apostolos, decimus tertius esse cupit Bernardus, uti fuit & Paulus. Nec se continet Bernardus, & ad DOMINI MATREM *succlamat: Ex totis animæ viribus te saluto ac compello,*

Ave Virginum Regina: Ave mare gemmis plenissimum.

Nec hoc est satis; totum invitans orbem ad matris istius venerationem:

Totis ergo, *inquit*, medullis cordis veneremur Mariam, quia sic est voluntas ejus, qui totum nos habere voluit per Mariam.

III. *Ad Christum.*

IEsu bone, ego nimis imperfecte tibi servio, nimis frigide te laudo & diligo. Ah, quam longe adhuc absum à vera mei abnegatione; à vera Humilitate, Patientia, & Charitate. Te ergo rogo, ut quod minus est in me, tu digneris supplere pro me, & divinum cor tuum amoris plenissimum Patri offere pro corde meo amoris egentissimo.

Domine IESU Christe, amem te solum propter te, & nihil amem nisi in te.

Domine IESU Christe auge mihi labo-

laborem & dolorem, modo augeas patientiam & amorem.

Domine IESU Christe da mihi ut in divino beneplacito tuo, in sanctissima tua voluntate unice delecter, & in ea super omnia requiescam.

HORA VIII.

Disce MORI: *id te doceat imminentis metus judicii.*

MEMENTO homo pulvis, conscientiamque tuam interroga: Si hac te hora ad tribunal suum evocaret Deus, num paratus fores reddendæ rationi? dicesne? *Cras ero?* emendationi tuæ indulgentiam promisit Deus, sed tuæ dilationi diem crastinum non promisit. Nihilominus omnia in futurum disponimus, & inter præcipitia lenti sumus. Heu, heu, nos miseros, quam totus homuncio nil est! O theatrum & ludum quicquid in hoc orbe VIVERE vocatur! Age, valedic rebus humanis, & ad reddendam rationem te para; tribunal te vocat. nullam hic moram, nullas inducias, nullam comperendinationem quere. hinc abeundum est; ne tergiversare: ratio reddenda est, ne excusa. qualis vixeris, talis & judicaberis. Memento mori.

Disce VIVERE: *id te doceat lex Veritatis.*

Eccles. c. 37. Ps. 30.

ANTE *omnia opera verbum verax præcedat te. Veritatem enim requirit*

rit Dominus. Iurare & mentiri nesciat lingua tua. Veritati sic studeas, ut quicquid dixeris, juratum putes. Non est sinceri, non probi hominis, aliud pectore clausum, aliud lingua promptum habere. Veritas, sicut ubique mater est sanctitatis, sic ubique amanda est. Nullæ duæ res tam inter se concordes sunt & cognatæ, ut VIRTUS & VERITAS. Premi quidem solet veritas, non opprimi; emergit tandem: impugnatur sæpe, non vincitur. Veritatis amatori nullus reprehensor est metuendus, aut enim reprehensurus, inimicus est, aut amicus: inimicus si insultat, ferendus; amicus si errat, docendus; si ipse doceat, audiendus est. Tegere, polire, fingere, comere, fucare Veritatem, est dehonestare; mentiri, est animam necare. *Os enim quod mentitur, occidit animam.* Sap. cap. 1.

Disce ORARE: *id te doceat Oratio exercendis divini amoris actibus.*

XIII. *Actus amoris in Deum.*

O Mi amantissime Deus, 1. Ad te summum bonum, toto cordis affectu feror, 2. In immensissima bonitate tua exulto, 3. & Gaudeo, quod te omnes Angeli adorent, beati omnes honorent & laudent. 4. O mi creator, quam ego cupio, ut omnes homines te agnoscant & colant; tibi uni omnes serviant! 5. Ah, quam me pœnitet omnium pecca-

torum meorum! 6. Et ideo firmissime statuo legem tuam posthac in omnibus observare 7. Omne solatium meum in sanctissimo tuo beneplacito quæram; 8. Aversabor quicquid tibi displicuerit. 9. Mi Deus, omnia mea tua sunt, tibi omnia consecro: 10. Propter te adversa omnia libentissime tolerabo; 11. Permissione & dispositione tua semper contentissimus ero. 12. O Bonitas, tuum in me amorem adauge. 13. O Charitas, te nunquam amare desinam.

Explicatio præcedentis Orationis.

CUm virtutis laus omnis in actione consistat, amoris in Deum tendentis actiones interiores à Theologis plerumque hæ solent assignari.

1. Deum, tanquam SUMMUM BONUM, videndum ac fruendum pronissimo affectu desiderare.

2. Sua Deo bona omnia velle, nec aliam ob caussam, nisi quia bona Dei sunt, uti sunt sapientia, bonitas, potentia, &c.

3. Impense gaudere, Deo ab Angelis, beatis, probis omnibus serviri.

4. Desiderare unice, ut res creatæ omnes, gloriæ honorique divino sese impendant.

5. Animo dolere ob omnes in Deum injurias, & à se & ab aliis commissas.

6. Serio constituere, omnem Dei legem exacte observare.

7. Unicam in omnibus Dei voluntatem.

tatem ſibi ſequendam proponere.

8. Averſari omnia, quæ quis Deo diſplicere cognorit.

9. Omnia ſua Deo liberaliſſima ſubmiſſione offerre.

10. In res adverſas omnes Dei cauſa tolerandas promptum animum obfirmare.

11. Divini regiminis providentiam ubique agnoſcere, & extollere.

12. Fateri ſe divinis favoribus minus reſpondere, & amoris augmentum poſcere.

13. Beatam in Dei amore perſeverantiam aſſiduis precibus efflagitare.

Circa has divini Amoris actiones duo maxime notanda.

Primum. Letales animi plagas non perſanant, niſi AMOR aut DOLOR. ſive, ut theologorum ore loquamur, duo tantum ſunt actus, qui perditam Dei gratiam recuperent, actus charitatis, & actus pœnitentiæ; quorum alter alterum includit. Publicanus dolendo potiſſimum, Magdalena diligendo præcipue omnem animi peſtem deterſit: *Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum.* Luc. 7.

Secundum. Primaria divini amoris actio eſt, ſerio & ex animo velle omnibus Dei præceptis parere. *Qui habet mandata mea, & ſervat ea, ille eſt, qui diligit me.* Ioan. 14. *Hæc eſt enim charitas Dei, ut mandata ejus*

custodiamus. 1. Ioan. 5. Ad hanc amoris divini actionem exercendam quivis hominum obstringitur in triplici fere periculo. Primum cum quis graviter à dæmone impugnatur, aut aliis ad vitia illecebris invitatur. & hæc sint exemplo: videt quis auream sine custode monetam; deprehensum habet sub unguibus inimicum; cernit oblatam explendæ libidinis occasionem; hic cacodæmon ingenti conatu suggerit: Sic elabi sines pulcherrimam hanc occasionem? en nummos aureos, en opportunam ultionis horam, en paratas delicias; aude aliquid, fruere, & opportunitate, dum licet, utere. Hic necessarium omnino, ut, qui letale crimen horret, in Deum amorem sic testetur; Domine Deus, lex tua & tuus honor, chariora mihi sunt, quam lucrum meum, quam turpis & vetita voluptas, quam totus orbis. Nisi is, qui in hoc lubrico stat, sic egerit, Deum perdidit, gratia Dei excidit, cælum amisit. aut ergo tunc Deum amabit, aut à diabolo vincetur. Quod si hominem clandestinæ mentis, aut furtivæ corporis libidini deditum interrogem: Mi homo, amasne Deum? amare se affirmabit. Sed an decalogum nosti? novi, dicet. Etiam præceptum sextum tenes? dicet, teneo. Nunquid eo libidinem omnem prohiberi censes? censeo, respondebit, nec aliter poterit. Et tamen in hanc expressissimam

ſimam Dei legem, nihilominus tam petulanter, toties peccare audes? ergo tua tibi muliercula, tui tibi furtivi amores, tuæ tibi oblectatiunculæ præ Deo, præ Dei lege, præ honore Dei, longe ſunt chariora: ergo in te nec ſcintilla vivit divini amoris, quamdiu hos mores & impurum hunc amorem perſeveras. *Hæc eſt enim charitas Dei ut mandata ejus cuſtodiamus.* Quid eſt, inquit Auguſtinus, quod diligo Regem, ſi odio habeo ejus legem? & veriſſime Gregorius: Vere, inquit, amat, qui ad mandata ejus à ſuis ſe voluptatibus coarctat: qui per illicita diffluit, profecto Deum non diligit, quia ei ſua voluntate contradicit.

Deinde, ad eandem divini amoris actionem quemque obligat alterum hoc periculum, cum quis prudenter ſibi metuit, ne ratione loci quo iturus, aut hominum quibuſcum acturus, gravius delinquat. tunc ſane opus, animum Dei amore ſic inflammet & muniat, ut cum Pſalte regio ſincere pronunciet: *Scrutabor legem tuam Domine, & cuſtodiam illam in toto corde meo.* Pſal. 118. *Hæc eſt enim charitas Dei, ut mandata ejus cuſtodiamus.*

Poſtremum denique corporis animique periculum, idem quod dixi, divini amoris argumentum poſtulat, ut, cum quis fatalem ſibi horam imminere ſentit, hoc ipſo in ſuum conditorem amore feratur, idque non

pœnæ formidine, non præmii ſpe, ſed quod agnoſcat, hoc à ſe SUMMO BONO modis omnibus deberi. hac certe ſuprema vitæ hora, ſi unquam, lex illa quam integerrime poteſt obſervanda: *Diliges Dominum Deum tuum, ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex omnibus viribus tuis, & ex omni mente tua.* Luc. 10. *Charitas nunquam excidit.* Ergo, *in charitate creſcamus in illo per omnia.* 1. Cor. 13. & Epheſ. 4.

Proteſtatio ad Deum, ſaltem ſemel per hebdomadem dicenda.

SI quidquam, ô mi Deus, cogitavero, dixero, fecero per imprudentiam, quod divino beneplacito tuo repugnet: coram te, Domine, totaque curia tua cæleſti proteſtor, id præter & contra voluntatem meam fieri. Si aliter accidat, miſerere, Domine, & errantem illico revoca, cadentem ſubleva. & ne id contingat, per bonitatem tuam rogo te, miſericordiſſime Deus, ut benedictio tua me prævenire, & tanquam rem tuam poſſidere ac regere digneris. Arbitrii mei libertatem tibi ſic ſubjicio, ut illam à te, ſi opus, etiam cogi cupiam, & vinciri, ne contra te rebellet, aut contra voluntatem tuam vel minimum quid committat. Unice velim, mi Deus, quod tu vis; & quod tu non vis, id & ego unice nolim. Hæc mea unica ſit voluntas, volun-

voluntatis tuæ beneplacitum quærere, ac facere in omnibus. Si quid, Domine à te petam, ne largiaris quod honori tuo deroget, quod tuæ voluntati repugnet. Scio ô bonitas, scio: id mihi solum obest, quod tibi non placet. Ergo te per omnes Sanctos Angelos tuos oro, da mihi odium mei, & tui in omnibus amorem.

Gemitus ad Deum anhelantes, amoris plenissimi.

AMo te mi Deus, cupioque ardentius amare. Hac amoris flamma cor meum penitus liquefiat. Nihil extra te me beat. Et quando, mi Deus, & quando ad te hinc evolabo?

HORA IX.

Disce MORI: *id te doceat maximus debitorum numerus.*

MEMENTO homo spuma, immenso ære alieno te laborare. cogita peccata tua omnia, & in unum ea cumulum compone: tot lascivas cogitationes, tot verba non otiosa tantum, sed contumeliosa, fœda, detractoria: tot facta improba nullo fuco excusanda; intuere hos tantos noxarum acervos, & fateri cogeris: Magnus debitor sum multorum millium talentorum, & heu, si me sic obæratum mors meo adversario tradat, certum est, carcere non exibo, dum

ad teruncium solvero. Mature hæc cogita, & aliis sæpe ignoscito, tibi nunquam. Qui se cognoscunt, uti semper peccant, ita semper plorant. Vis nunquam esse tristis? bene vive. beatus ille homo, qui semper & ubique sic vivit, ut unamquamque diem velut ultimam, & non rediturarn consumat. Memento mori.

Disce VIVERE: *id te doceat lex Castitatis.*

Gal. c. 5. Eccles. cap. 26.

F*Ructus Spiritus est charitas, continentia, castitas: Omnis autem ponderatio non est digna continentis animæ.* Nemo jactet pudicum animum, si impudicum habeat oculum: nemo de casto corpore glorietur, cujus casta non sit cogitatio. Optimus Iob ideo cum oculis sanciebat fœdus, ut posset etiam cum cogitationibus: *Pepigi,* ait, *fœdus cum oculis meis, ut ne cogitarem quidem de virgine. quam enim partem haberet in me Deus desuper?* Oraculum accipe à beato Hieronymo editum: Quacunque, ait, virtute polleas, quibuscunque operibus niteas, si cingulo castitatis careas, omnia per terram trahis. Et crede mihi, mi homo, si te pestilens libidinis uredo adurat, nec resistas, periisti. Corpus, animus, pecunia, fama, omnia tibi tua perierunt: valedic cælo, & morere. Ergo principiis obsta, & caput obtere huic colubro, ne cauda te venenet.

Iob. ca. 31.

Disce

Disce ORARE: *id te doceat Oratio B. Francisci.*

DEUS MEUS, ET OMNIA.

Beatum Franciſcum accepimus noctes ipſas quatuor, verbulorum horum commentatione & creberrima repetitione, non ſemel ſumma cum animi ſui voluptate tranſegiſſe. Igitur voce præeuntem ſequere, & dic:

DEUS MEUS, ET OMNIA.

Millies hoc dicam, millies hoc cogitabo, millies hoc, & uſque, & uſque, & uſque millies reperam. neque enim vel dicere vel cogitare majus poſſum aut melius, quam hoc ipſum, DEUS MEUS, ET OMNIA. alii alia quærant, alia deſiderent, unum ego Deum meum quæro, Deum deſidero: O DEUS MEUS, ET OMNIA. opes aliis & honores, voluptates aliis univerſas relinquo: Deum ego habeam, & omnia habeo. totos aliis ego mundos concedo: aureos & gemmeos montes non invideo; ſummas delicias permitto; mihi Deus meus eſt omnia. nihil ita bonum, nihil ita pulchrum aut jucundum, quin ſummum illud & primum bonum, & melius ſit, & pulcrius ſit ac jucundius. DEUS MEUS, ET OMNIA! quam me varia ſæpe accendunt deſideria, quam diverſis ſubinde æſtuo cupiditatibus! ita ut cum lunatico illo adoleſcente, modo in ignem, modo in aquam rapiar. Sed

quænam illa tanta bona sunt, quæ ego tam anxie appeto? num hoc vel illud genus edulii aut potionis? Deus meus, cibus meus, potus meus, & omnia. num hoc vel illud genus relaxationis aut voluptatis? Deus meus, gaudium meum, voluptas mea & omnia. num hoc vel illud genus honoris aut dignitatis? Deus meus, honor meus, mea dignitas, & mea omnia. quid est tandem quod appetere possim, & cujus loco mihi non Deus sit, & sit omnia? mihi epulatio, mihi oblectatio, mihi quies, mihi thesaurus Deus est, mihi Deus omnia, & plus quam omnia. nam etsi cibis, quibus inhio, vesci: potu, quem sitio, refici: voluptate, quam ardeo; frui: honores, quos ambio, assequi liceat: quid istud vesci, quid istud refici, & frui, & assequi? DEUS MEUS, ET OMNIA. te frui, à te refici; est perfectissime refici, & frui omnibus bonis: DEUS MEUS, ET OMNIA. At vero labor premit, dolor affligit, curæ distrahunt, homo turbat, & exagitat. Nihil horum metuendum; neque enim hæc omnia, etiamsi simul ingruant, mala sunt, si summum illud bonum opituletur Deus. DEUS MEUS, ET OMNIA. tu mihi, ô bone Deus, ô bonitas, tu in labore quies, in dolore voluptas, in curis securitas; tu mihi ab omni hominum insultu propugnaculum tutissimum; tu mihi ab omni malo refugium; tu mihi es OMNIA, quæcunque tan-

tandem desiderare possum. Ergo, quandocunque in posterum, & quodcunque bonum appetiero, hoc ipse mihi semper occinam: DEUS MEUS, ET OMNIA. Desine, ô homo, impuros rivulos sectari, cum fontem purissimum habeas: Deum habes, omnia habes, quæcunque habere concupiscis.

Oratiunculæ selectæ ad Christum Dominum.

Prima.

DA mihi obsecro, Domine, diabolica vitare contagia, & ad te meam, etiam rebellem, compelle propitius voluntatem.

Secunda.

OMnipotens æterne Deus, fac me tibi semper, & devotam gerere voluntatem, & majestati tuæ sincero corde servire.

Tertia.

TUa me quæso, Domine, gratia semper & præveniat & sequatur, ac bonis operibus jugiter faciat esse intentum. Qui vivis in sæcula sæculorum.

Una voluntas Dei, adversa, morbum, mortem inferentis: & hominis ista perferentis.

DEus meus, amor meus, absit, ut quod tu vis, ego nolim; aut quod tu non vis, velim ego. tua voluntas, mea voluntas: imo jam amplius mea non est, quia tua esse cœpit, imo tua jam mihi sequenda est, quia mea esse cœpit. idem ego velle debeo, quod tu:

tu: & vero etiam, ô Domine, volo. vis me ægrotare? volo. vis me depauperari? volo. tabescere? volo. doloribus affligi? volo. solatiis destitui? volo. adversis plurimis exerceri? volo. mori etiam? & hoc volo. vis me cælo adscribere? volo quam maxime. inferis addicere? Ah! bone IESU, ut tu hoc velles, volebam ego & merebar: ut ego hoc nollem, & volebas tu & merebaris. Atque si fieri posset (uti sane non potest) horum alterutrum: aut sanctissimam tuam voluntatem irritam esse, ut ego beatus sim; aut me damnatum esse, ut sanctissima voluntas tua rata sit; proclamo: melius est damnari me; & servari quod tu vis, ô Deus. Sed, ô bonitas, mortem meam, scio, non vis, qui Filii tui mortem ideo volebas, ut posses non velle meam. Per illam ergo Filii mortem te rogo, ô Pater, à morte æterna me eripe. En vulnera, en sanguinem, quo tibi pro me litatum est. Filio nolebas parcere, ut posses servulo. Quia ergo & potes, & vis misereri, ô immensa, ô tremenda Majestas, miserere mei, parce mihi. peccavi; negare non possum; sed tu potes condonare quicquid peccavi. Serva me, Deus, quem creasti: opus tuum sum, & te meum opificem videre & æternum laudare cupio. Potes quidem, instar figuli, me luteum vasculum & sub sui auctoris manu parum obsequens frangere; & (pridem id meritus sum) in flammas abjicere, sed

ſed quia major eſt tua bonitas, quam malignitas mea, parce, Domine, parce, parce. vivam amando te, qui brevi moriar hoc per ultimum halitum rogando te: MISERERE.

Annotatiuncula de Divinæ & humanæ voluntatis conformatione.

I. PEr omnem ſacram paginam, nihil commendatius eſt, quam hæc divinæ & humanæ voluntatis unio. Chriſtus utique omnium hominum optime orare novit; ſic autem oravit: *Pater, non mea, ſed tua voluntas fiat.* Sed nec nos aliter orare docuit: *Fiat voluntas tua, ſicut in cælo, & in terra.* Mille alia bibliorum pro hoc teſtimonia ſunt.

II. Unicam in omnibus Dei voluntatem attendere, eſt compendium & ſumma optimæ ac tranquilliſſimæ vitæ.

III. Extra omnes tempeſtatum furias, ſupra nubes ſecurus degit, quicunque ſua omnia ad unicam Dei voluntatem collineat. Amicis ſummum precandi genus eſt VELLE: Deo amicum facit idem in omnibus ſemper, OMNIA CUM DEO.

IV. Quæcunque in orbe fiunt, aut vere mala, & in Deum peccata ſunt, aut certe mala non ſunt, quia nec peccata ſunt. in prioribus illis Dei permiſſio, in his diſpoſitio ſemper admirabilis elucet. Nam omne malum pœnæ, ut Theologi loquuntur, poſitive &

ve & effective à Deo eſt, illius etiam quæ è peccatis naſcitur. Ipſe Deus harum pœnarum omnium, clariſſimè auctorem ſe fatetur, Iſaia proclamante (c. 45.) *Ego Dominus, & non eſt alter: formans lucem & creans tenebras, faciens pacem, & creans malum: ego Dominus faciens omnia hæc.* Amos hoc ipſum confirmans: *Si erit malum*, inquit, *in civitate, quod Dominus non fecerit?* Ergo quaſcunque demum ſubeamus pœnas, æquo & fidenti animo dicamus: Dominus eſt, quod bonum eſt in oculis ſuis faciat, 1. *Reg.* 3.

Amos cap. 3.

V. Ideo ſapienter Epictetus: ne poſtules, inquit, ea quæ fiunt, ita fieri ut tu vis: ſed, ſi ſapis, ita velis ea fieri ut fiunt. ſic omnia ſecunda tibi accident. (Enchir. c. 13.) Sapientius Thomas à Kemp. Homo internus cito ſeſe colligit, ſicut res eveniunt, ſic ſe illis accommodat. (lib. 2. c. 1.) Sapientiſſime Salomon: Non contriſtabit juſtum quicquid ei acciderit. (Prov. c. 12.) Quid enim triſtetur ille, qui in omnibus ſummam Dei providentiam, & ſanctiſſimam ejus voluntatem agnoſcit?

VI. In omni fortuna, ſecunda & adverſa, in quavis turbatione aut tentatione, in quibuſcunque procellis, tutiſſimum & optimum, unicam ſibi Dei voluntatem ſequendam proponere; univerſa & ſingula, quæ facienda & ferenda, in unam Dei voluntatem reducere. hac quiſquis iverit, tutiſſimus ibit.

VII. In

VII. In morbo & morte non est utilius exercitium ullum (Ludovico Blosio teste, in consol. pusill. p. 328.) quam ut quis seipsum ex integro divinæ voluntati submittat, & immensam Dei bonitatem ac misericordiam HUMILITATIS & CHARITATIS brachiis amplectatur.

HORA X.

Disce MORI: *id te doceat usitatus defunctorum Psalmus.*

MEMENTO homo aura, quid tibi omnes è tumulis defuncti acclament: MIHI HERI, ET TIBI HODIE: *Memor esto judicii mei, sic enim erit & tuum.* Hic ille communis mortuorum psalmus est, quo invitamur ad tumulum. Imus huc omnes, nec sejungimur, sed leniter alterum anteimus. Hæc lex est universi: nasci, surgere, languere, mori. *Omnes morimur, & quasi aquæ dilabimur in terram, quæ non revertentur.* Ideo id sæpe cogitandum est. Quare sarcinulas collige, brevi aderit qui te ducet ad PLURES, iter hoc nec auro, nec prece, nec pretio, arte nulla redimes. Eundum est, eundum, & in aliam orbem migrandum: si mortem metuis æternam, vide ut tua ante te vitia moriantur. Memento mori.

Eccl. c. 38.

2. Reg. c. 14.

Disce VIVERE: *id te doceat lex Humilitatis.*

Prov. ca. 15. GLoriam præcedit Humilitas. Et qui sine Humilitate virtutes congregat, in ventos pulverem jactat. Vere modestus & humilis, non vult modestus & humilis, sed vilis videri. cum affligitur & contemnitur, sibi ipse identidem occinit: HIS OMNINO DIGNUS ES. Cadere vult, non ascendere, qui ad alta non per infima tendit: perire vult, qui se in superbiam & pretium sui præcipitat. Eccles. cap. 3. *Quanto magnus es, humilia te in omnibus.* Et quæso cur spectatores tibi deligis in terra, cum theatrum habeas constructum in cælo? quid sterilem gloriolam aucuparis, cum gloria æterna promittitur? Nihilominus humilitatis umbram multi, veritatem pauci sectantur. Humilem ostendit indefessa patientia, & generosus suimet contemptus. Et hoc tibi longe sit certissimum de teipso: Tanto major eris in oculis Dei, quanto minor fueris in tuis: tanto Deo pretiosior, quanto tibi ipse vilior.

Disce ORARE: *id te doceat commendatio animæ in manus Creatoris: In manus tuas, Domine, commendo spiritum meum.*

IAM commendo sanus & valens, ut commendatum habeas, ô Christe, quando illum commendare non potero amplius, etsi suis vinculis nondum solutum. Timeo tempus illud, quo

quo inter vivos ero, nec esse me sciam. videmus in plerisque moribundis id fieri. spirant, vivunt, & vivere se nesciunt. quis palpitantem tunc spiritum & migrare trepidantem tandem tamen ex amico carcere migrantem recipiat, si tu excludas orbis Conditor? Christe patientissime recordare, etiam te in extremis illis angustiis lacrimatum, & deseri questum esse, spiritum Patri commendasse, exclamasse, expirasse: Ad te ego jam clamo, ut tu meus servator spiritum meum suscipias, quocunque morbo, tempore, loco, è corpore abeuntem. Recordare, bone IESU, in cruce te brachia expandisse, pectus aperuisse, caput inclinasse. Ecce, anima mea à rebus creatis omnibus deserta refugium quærit: in illa tua brachia sese immittit, in tuum illud pectus sese ingerit: admitte, obsecro, miseram, & ne inde exturba, donec ira Dei transeat. hic secura, hic ab inferorum satellitibus tuta lateat. Ergo, in manus tuas, Domine, commendo spiritum meum, imo tuum, quia tu eum creasti & reparasti: Figmentum tuum; ó Deus, ne despice.

Aspirationes ad Christum pro felici obitu.

NOn intres in judicium cum servo tuo, dulcissime IESU, *quia non justificabitur in conspectu tuo omnis vivens.* Psal. 142.

Pf.78. *Nemo memineris, bone* JESU, *iniquitatum mearum, cito anticipent me misericordiæ tuæ, quia pauper factus sum nimis.*

Pf.12. *Illumina, mansuetissime* JESU, *oculos meos, ne unquam obdormiam in morte, ne quando dicat inimicus meus, prævalui adversus eum.*

Domine JESU *Christe, fili Dei vivi, pone passionem, crucem & mortem tuam, inter judicium tuum & animam meam.*

O mi amantissime Domine JESU *Christe, ob honorem & virtutem tuæ benedictæ passionis, jube me adscribi in numerum electorum tuorum.*

Ad omnes SS. Angelos ardens suspirium.

SUccurrite, subvenite, ô vos omnes beatissime Spiritus, Sancti Ange. Dei, & cum in extremis vestram opem non amplius implorare potero, ne me deserite.

HORA XI.

Disce MORI: *id te doceant repentinæ mortis insidiæ.*

MEMENTO, homo somnium, cum cubitum te confers, quam plurimos somnum inchoasse & usque continuasse, morte subita extinctos. ita Sisara *soporem morti socians defecit, & mortuus est.* Quot sani cubitum ierunt, reperti mortui? quot inter colloquendum, cœnandum, ridendum subito abrepti? mille modi sunt leto. unica

In Iu. cap. 4.

vene-

venenata herbula, vulnusculum neglectum, pustula vix conspicua, acinus uvæ, tecti tegula, piscis spinula, guttula medicata, tenuissimus pilus, ipsa etiam vel paullo corruptior aura necat hominem. ad vitam rapiendam innumeros habet aditus insidiosissima MORS. ideo dies omnis & ordiendus cautissime, & claudendus. optimus ordo est, à Deo diem incipere, & cum Deo finire; nec prius plumis se mergere, quam rationes sint positæ de luce transacta. nimium temerarius est, qui offenso & nondum propitiato Deo, audet obdormire. Sic somnum semper inchoa, ac si quis auri insusurret: *Hac nocte repetent à te animam tuam.* Memento mori. Luc. 2.12.

Disce VIVERE: *id te doceat lex Charitatis.*

Diligentibus Deum, omnia cooperantur in bonum, omnia. Beatus, ô Domine, qui amat te, & inimicum propter te. Caussa diligendi Deum, Deus est; modus, sine modo diligere. Ubi thesaurus tuus, ibi & cor, & amor tuus est. vis nosse ubi tuus thesaurus sit? attende quid ames. vis nosse quid ames? attende quid cogites. ibi thesaurum condis, quo crebras cogitationes mittis. Ubi Dei oblivio est, ibi Deus thesaurus non est. Sed nec Deum amat, qui ullum hominem odit. Paulinum dogma nosti: *Si charitatem non habuero, nihil sum*, etsi habeam alia omnia.

ad Rom. cap. 8.

1. Cor. 13.

Col. 3. omnia, &c; *Super omnia autem charitatem habete.* Licet ergo tota horrea, totas vineas, aureos montes, gemmeas domos in stipem eroges, si vel unicum hominem odisti, nihil dedisti. Nunquam enim concordiam habebis cum Christo, si discors esse volueris cum Christiano. Tota lex Christi tribus litterulis includitur: AMA. Deum ama & omnes leges servasti.

Disce ORARE: *id te doceat Oratio pro felici vitæ fine.*

SAnguine tuo, Christe IESU, à peccatis omnibus lava me, & concede ut anima mea, cum è corpore migraverit, ante tribunal tuum appareat munda. O bone IESU ne deseras me in ultimis angustiis, in suprema mortis lucta, à qua tota pendet ÆTERNITAS. O mi redemptor in manus tuas spiritum meum jam commendo. Tua, ô mi Deus, sanctissima voluntas in me semper fiat, & in æternum.

Ad Christum crucifixum.

ADoro te, IESU Christe, & benedico tibi, quia per crucem tuam redemisti mundum. Salvator mundi salva me, qui per crucem & sanguinem tuum redemisti me. Trahe me ad te, ô bone IESU, qui dixisti, cum exaltatus fuero in terra, omnia traham ad meipsum; te deprecor per pretiosum sanguinem tuum, quem pro me peccatore effundere voluisti, ut

ut abluas omnes iniquitates meas. Creator & redemptor meus, Christe IESU, totum me tibi trado, non me rejicias; ad te venio, non me repellas. Ne projicias me à facie tua, & Spiritum Sanctum tuum ne auferas à me. Ne perdat me iniquitas mea, quem creavit omnipotens bonitas tua.

Ad omnes SS. Angelos hominis moribundi gemitus, & impendentis judicii memoria.

O Vos omnes purissimi Spiritus, Sancti Angeli Dei, respicite in me. Hîc ego jaceo gemens & suspirans, quia manus Domini tetegit me. mors mihi in oculis est: mortalium jam nemo amplius, vos soli potestis succurrere. judicii dies mihi jam est indictus; eheu, comparendum est coram summo Deo, & reddenda ratio de cogitatis, dictis, factisque omnibus. Scitis, ó beatissimæ mentes me vilem terræ vermiculum, quotidie honori vestro dicere aliquid aut facere conatum esse. Ah! ne me deserite in summis angustiis meis, in hac ultima necessitate, à qua mihi tota pendet ÆTERNITAS. Momentum illud jam imminet, in quo salus mea omnis, aut perenne stat exitium. Ah! juvare, & ante regem regum pro me supplices procumbite & meum mihi obsecro conciliate judicem. Sententiam ego nunc expecto supremam; vos impetrate, ut ea mitis sit & ad vitam. Mortem, quam

ego meritus fuissem, æternam per vestras preces meritaque liceat deprecari. Subvenite Sancti Angeli Dei, subvenite, succurrite, jam jam aderit judex, Christus JESUS. Miserere, ô JESU, miserere: per omnes Sanctos Angelos tuos te rogo, JESU MISERERE.

HORA XII.

Disce MORI: *id te doceat improvisa mortis irruptio.*

MEMENTO, homo nihilum, uti fures in domum illam nunciare non solent, quam hora noctis duodecima, aut prima, aut secunda effringere vel suffodere statuerunt; sic nec mortis mos est, certis nunciis præmonere, se tali die aut hora venturam. ubique mors est, & semper in propinquo. Vigilate itaque, ô mortales, omni die, omni hora, *Ipsi enim diligenter scitis, quia dies Domini sicut fur nocte, ita veniet.* Jacob moriturus, collegit pedes suos super lectulum, & mortuus est. Animum tu tuum, ô homo, tuum spiritum tu collige. ibis brevi, ibis in domum ÆTERNITATIS. Punctum est, quod vivimus, & adhuc puncto minus. Vita, quam exspectamus, vere diuturna, æterna est. Memento mori.

1 Thes. 5.

Disce VIVERE: *id te doceat lex Familiaritatis cum Deo.*

APpropinquate *Deo, & appropinquabit vobis.* Non metuenda est hîc fami-

Iacob. 4.

familiaritas nimia; quo quis Deo familiarior erit, hoc erit & Dei reverentior. Amicos facit animorum conjunctio, & consiliorum communio. Amicus Deo nemo fit, nisi purgatissimis moribus. Hîc ego, mi homo, summe oro, tracta caussam tuam omnem cum tuorum amicorum optimo, cum Deo tuo. bene tibi est? de hoc successu Deum consule, male tibi est? de hoc ipso nil sine Deo statue: omnia cum hoc amico tuo delibera; tam fidenter. cum ipso loquere, quam tu ipse tecum. Suavissimus est hic amicorum & fidelissimus, sed animæ solum Deum quærenti. Dei quotiescunque minus fueris memor, mox redi & clama: O mi Deus, ô meorum amicorum amantissime, diem perdidi, quia præsentiam tuam amisi, tui memoriam neglexi. Scio, eum qui amicus est, omni tempore diligere: nec ei quidquam esse suavius, quam esse cum amico. Amicitia quæ vera est, est ÆTERNA. Nam *omni tempore diligit, qui amicus est.* Prov. c. 17.

Disce ORARE: *id te doceat examen Conscientiæ quotidianum, practicum.*

TAnto, inquit Gregorius, securius quis Dominum exspectat, quanto quotidie vitam suam suspectius examinat. Eleganter hujus officii submonens Augustinus: in tribunal, inquit, mentis tuæ ascende contra te, & te reum constitue ante te: noli te ponere post te, ne Deus ponat te ante te.

Epist. 28.

Sapienter & Christianè Seneca: Deprehendas, inquit, te oportet, antequam emendes. Inquire in te: accusatoris primum partibus fungere, deinde judicis, novissime deprecatoris. Ideo, quantum potes, te ipse coargue. Aliquando te etiam offende.

Quotidianum examen conscientiæ, orationem esse longe utilissimam, omnium sapientum vox est. Multi quinque illius assignant capita, nemo est qui hunc orandi modum sic doceat, ut is nemini videri possit difficilis. at erit facillimus volenti doceri: tu modo sic ora, & hoc solum observa, ut post duas primas oratiunculas nonnihil subsistas, & quomodo diem expenderis, cogites.

Ergo si sic oraveris, rem pæne omnem factam habebis.

I.

O Infinita Bonitas, gratias tibi ago pro omnibus beneficiis tuis, quæ mihi hodie & tota vita mea contulisti. tibi laus & gloria in infinitas sæculorum myriadas.

II.

O Immensa Majestas, da ut quidquid tibi hodie in me displicuit, id mihi in memoriam integre redeat.

III.

Hic exacta diei cogitata, dicta, facta in memoriam revoca, & quid in Deum peccaris, expende.

I V.

O Inexhausta Misericordia, ignosce mihi quicquid hodie peccavi contra te. Ego omnes offensas hujus diei, & totius vitæ meæ, in abyssum misericordiæ tuæ depono, & per mortem Filii tui te precor, ó Deus, dimitte mihi quicquid unquam in te peccavi.

V.

Æterna sapientia, Christe IESU, firmissime propono non peccare amplius.

Et hoc quotidianum est examen conscientiæ: Addi possunt hæc.

Pater æterne, per vitam & mortem Filii tui; per omnem bonitatem tuam te rogo, concede mihi ut in bono perseverem, & in gratia tua moriar.

Bone IESV per extremas illas in cruce voces, quibus Patri spiritum commendasti, te rogo, suscipe spiritum meum in fine vitæ meæ.

Spiritus sancte Deus, miserere mei, & sancta inspiratione tua me semper, & potissimum in hora mortis meæ, adjuva.

Sanctissima Trinitas, unus Deus, miserere mei, nunc & in fine vitæ meæ. AMEN.

Attente PRECARI, Vigilantiæ est; recte VIVERE, pugnæ et Victoriæ; pie MORI, perseuerantiæ: fuisse Virginem, Virtutis; fieri Angelum perfectæ felicitatis est.

EXegimus HORAS DIEI; supersunt NOCTIS, quæ uti quietior, ita meditationi, quam dies, aptior est. Idcirco quem per diem docuimus orare, per noctem meditari & considerare docebimus: prius tamen caussas aßignabimus, quare Angeli tanto amore, totque officiis meritißime sint colendi.

Caussæ cur SS. ANGELI, *præ ceteris beatorum ordinibus, summè venerandi.*

I. *Caussa, Sacra Biblia.*

PLenæ sunt divinæ litteræ testimoniis & elogiis, de felicissimo statu, deque plurimis SS. Angelorum in nos beneficiis.

II.

Omnis vetus historia amantissima circa nos Angelorum ministeria varie deprædicat.

III. *Numerus Angelorum.*

Angelorum numerus nobis infinitus, soli Deo est numerabilis: ita innumeros in cælo amicos habere poterit, quisquis eos sibi conciliare voluerit.

IV. *Angeli, Dei vicarii.*

Tam in prisca quam in nova lege vices Dei funguntur Angeli, frequentissime promittit Deus: Mittam Angelum meum: Præcedet te Angelus meus: Immittit Angelus Domini, &c.

V. No-

V. *Nobis addictissimi.*

Angeli nobis benevolentissimi sunt: & hoc unum omnibus suis officiis agunt, ut brevi eis quam simillimi simus.

VI. *Nostri sine numero patroni.*

Unico venerationis actu tot centena millia beatissimorum spirituum innumeros nobis patronos conciliamus.

VII. *Adversariorum de eis testimonia.*

Ipsi etiam adversarii Lutherus, Calvinus, admodum honorifice de Angelis scripserunt. Calvinus, etsi neget alios Divos & beatos; Angelos tamen expresse docet invocari posse, ut patronos & caussidicos nostros, lib. 3. Institut. cap. 20, §. 23.

VIII. *Experientia quotidiana.*

Multos hominum quotidiana docet experientia, quam assiduas pro nobis, & fideles agant excubias beati Angeli in nostrum omnium tutelam attentissimi.

IX. *Voluntas Dei.*

Deus Angelos curandæ nostræ saluti præfecit: provinciam custodiendi nos in omnibus viis Deus Angelis demandavit: Angeli sunt Pædagogi hominis, ut Basilius loquitur, & ut Augustinus, Angeli sunt Domestici Dei, cæli Cives, Principes paradisi, scientiæ Magistri, Doctores sapientiæ. Angelis Ecclesia theatrum est, in quo & Dei sapientiam mirentur, & igno-

Tom. 10. 98.

ran-

rantiæ nostræ opitulentur. Mille nos Angeli afficiunt beneficiis; mille nos Angelos afficiamus obsequiis.

I. HORA NOCTIS.

Disce MORI: & cogita;

Nunquid non mihi migrandum erit tandem, & moriendum? Cur ergo vasa non colligo?

Disce ORARE:

1. ANIMA Christi sanctifica me, corpus Christi salva me, sanguis Christi inebria me; 2. Aqua lateris Christi lava me; 3. Passio Christi conforta me. 4. O bone IESU exaudi me; 5. intra vulnera tua absconde me; 6. ne permittas me separari abs te. 7. ab hoste maligno defende me; 8. in hora mortis meæ voca me, 9. & jube me venire ad te, 10. ut cum sanctis tuis laudem te in æternum, Amen.

Brevis est hæc oratio, sed exercendæ virtuti decem illustria documenta suggeruntur cogitanda, prout indicant numeri.

1. Communio crebra. 2. Confessio frequens. 3. Passionis Dominicæ meditatio. 4. Oratio assidua. 5. Iudicii metus. 6. Perseverantia. 7. Fortitudo in tentationibus. 8. Memoria mortis. 9. Desiderium cælestis patriæ. 10. Æternitatis meditatio. *Et hæc ego tibi, unà cum adjunctis duobus aliis documentis per duodecim Noctis horas,*

ras, brevissime explicabo. Faciamus initium hac hora.

Disce VIVERE: *tua vero sit Vita.*

COMMUNIO CREBRA. Nisi manducaveritis carnem filii hominis, &c. non habebitis vitam in vobis. (Ioan c. 6.) Amicum non amat, qui ejus præsentiam odit: nec sane Christum diligit, qui ejus convivium fugit.

II. HORA.

Disce MORI; *& cogita.*

Quid me fiet post mortem? quo anima deveniet? incertum est. Cur ergo tam securus vivo, velut jam certus cæli?

Disce VIVERE: *tua vero sit Vita.*

CONFESSIO FREQUENS. Amplius lava me à peccatis meis. (Psal. 50.) Operum bonorum initium, est confessio malorum. quotidie peccamus, peccata si non quotidie, saltem crebrius, eluamus: peccatum enim, quod pœnitentia non diluit, suo pondere mox ad aliud trahit.

Disce ORARE: *& considerare, quod*

ORatio vera, est cordis, non oris, aut labiorum: neque enim verba deprecantis Deus intendit, sed orantis cor aspicit, ait Isidorus. Itaq; paullatim, mi homo, & in minutioribus docebo te corde orare, hoc est, meditari, & quævis, divina maxime, attentius considerare. Optime orat, qui res

res suæ salutis hoc modo considerat. pro more sic oraverat Isaac: *Et egressus fuerat ad meditandum in agro, inclinata jam die.* (Gen. cap.24.) Nihil est quod non assidua meditatio facillimum reddat. Primum quod tuæ considerationi subjiciam, interrogatiunculæ sunt, quas tu ipse jam diu aves proferre. nunc licet: tuarum partium sit quærere, mearum respondere,

Tres quæstiunculæ.

1. Q. O mi Angele, cur Deus pro lapsis Angelis, non itidem factus est Angelus, uti pro lapsis hominibus factus est homo?

1. Resp. Ah noli hoc quærere: RUINAM Angelorum, & LAPSUM hominum tu nunquam satis intelliges, nisi cum hominem exueris, & inter Angelos vixeris. quis fando explicet aut cogitando satis indaget decretum illud, quo mitissimus ille Deus, tot milliones nobilissimorum ac pulcherrimorum spirituum cælo proscripsit in omnem æternitatem. & quis ille inter homines monarcha, qui trecentos principum aut regum filios ad gladium damnet, & in ferale theatrum productos securi percuti jubeat, ob culpam, multorum judicio, levissimam? & quid sint, ignosce mihi, mille Cæsarum filii ad Angelum unicum? tot tamen centenis Angelorum miliibus ipsa bonitas recusavit parcere. & delictum quod erat? unica cogitatio, unicum NOLLE. Vere

Vere vigilat rex noster, tam ad justitiam quam ad misericordiam, ut indulgeat, & ut puniat. Creavit quidem Deus tot pulcherrimos Angelos, eos tamen ab æterno præscivit fore fœdissimos diabolos. At sicut Deus (ut recte Augustinus) naturarum bonarum est optimus conditor, ita malarum voluntatum est justissimus ordinator, ut cum illi male utuntur naturis bonis, ipse bene utatur voluntatibus etiam malis. Apostatarum Angelorum sedes jam hominibus decretæ sunt, si eas velint facere suas, bene vivendo: ita Luciferi ruina, humanæ genti causa est sublimioris ascensus. non vane Origenes. Si earum, inquit, virium essem, ut Luciferum vincerem, Luciferi in cælo solium obtinerem, quo quis enim fortiorem ac callidiorem superaverit diabolum, hoc celsiorem inter Angelos occupabit locum. Quis autem hominum in principis Angeli sede sit collocandus, tua non refert scire: hoc scias, eum illic sublimissimum fore, qui ante hic fuerit veræ submissionis studiosissimus. Hæc sanctitatis regula non errat: Is apud Deum sanctissimus est, quis quis est apud seipsum humillimus.

2. Q. Num, oro mi Angele, tot hominum in cælum sunt evehendi, quot Angelorum inde præcipitati? extant libri qui hoc constanter, nec sine ratione affirment.

2. Resp. Et hoc velim omittas quærere:

tere: pia malim tibi placeant, quam curiosa. Sed est humanæ gentis vitium, CVRIOSITAS. Verissime dixit Ecclesiastes: *Solummodo hoc inveni, quod fecerit Deus hominem rectum & ipse se infinitis miscuerit quæstionibus.* Tu hoc potius quære, quibus alis ad Angelorum cætus evehari. E. divinis libris nosti novem illorum esse ordines: infimum Angelorum, proximum Archangelorum, supra hos Principatus, Potestates, Virtutes, Dominationes, Thronos, Cherubim, Seraphim. Uni horum inseri cupias. Sed quæris, quomodo id possis? Beata Mechtildis divinitus edocta, in hunc sensum de hac re loquitur. Ad primos ANGELORUM ordines viam sibi sternunt, qui egenis, ægris, peregrinis, Dei causa inserviunt. Ad secunda ARCHANGELORUM coronam contendunt, qui orationi rerumque divinarum meditationi se dedunt. Ad PRINCIPATUS spectant, qui omnem in se noxiam cupidinem expugnant. Inter POTESTATES censentur, qui aliis ea qua par est cura, amore, vigilantia præsunt. VIRTVTIBVS annumerantur, qui opibus paupertatem præferunt; qui se patientiæ ac obedientiæ totos emancipant. Ad DOMINATIONVM chorum anhelant, qui devotissimis studiis omnem suam voluntatem ad divinam in omnibus conformant. THRONI dicendi sunt, qui assiduis rerum cælestium meditationibus

Eccle. cap. 7.

Reve l. S. Mec c. 24.

bus cor suum dignam Deo sedem fa-
ciunt. Ad CHERUBINOS extol-
lendi, qui, quod in Deo per medita-
tionem vident; quod in operosa hac
mentis quiete discunt, in aliorum a-
nimos sermone transfundunt. SERA-
PHINIS accensentur, qui Deum toto
pectore amant, ardentque, & ipsos
etiam, propter Deum, inimicos; si qui
amant aliud, in Deo amant; solius De
injuria percelluntur. Et hæc via est a
sublimes illas Angelorum hierar-
chias.

3. Q. Et cur, mi optime custos, nul-
lus unquam Sanctorum Angeloru
(quod ego sciam) chari hominis cor-
pus insedit? quod tamen transfug
Angeli sæpe sæpius sunt ausi. quan-
doque multa millia diabolorum, uniu
hominis membra, velut taberna
publicam subierunt, vix multa vi pe-
lendi. cur non idem meliore humani-
tate audeant beati Angeli?

3. Resp. Homo, templum est Numi-
ni sacrum; Angeli, reverentia & amo-
re ducti, principis sui conclave su
ingressu nolunt temerare: impuden
famuli est, spectante Domino, aut sel-
lam aut equum sui Domini insidere
Angeli vero conservos sese non diffi-
tentur. Accedit, quod, cum Deus ho-
minis originem adeo nobilitarit, ad-
mirando divinæ & humanæ natur
connubio, tam nihil sibi in homine
licere volunt Angeli, ut non tantum
Numinis, sed & hominis servos se dic
tole

tolerent, nihil nisi jussu Domini in hominem moliantur.

Angelus exul, Dei æmulus, modo Deus non abnuat, omnia vi agit, & crudeli impudentia. Atque huic Deus sæpe annuit, puniendo homini, qui, si Deo neget hospitium, hunc ab Orco hospitem jubetur admittere. Gemina in corde hominis conclavia non sunt; unicum est, in quo aut Deus hospitatur, aut diabolus: si Deo locus non sit, certe est diabolo: sic ubi peccatum regnat, illic exulat VIRTVS.

III. HORA.

Disce MORI: *& cogita:*

Quo morbo, quo tempore, quo loco, mors me invadet? Hæc nemini prænuntiantur. Cur ergo non quovis loco, & omni tempore mortem expecto?

Disce VIVERE: *tua vero sit* VITA.

MEDITATIO DOMINICÆ PASSIONIS. Christo passo in carne, & vos eadem cogitatione armamini. (1. Pet. 4.) Ab omni hoste tutus est, qui in vulneribus Domini Iesu se novit abscondere: nec sentit sua devotus miles, cum sui ducis intuetur vulnera.

Disce ORARE: *& considera.*

Meditatiunculæ ter novenæ, quibus compendio è sacris paginis, aut benignus Angelorum amor, aut justa in nos ita proponitur,

ANGELI I. *Liberant è carcere.*

APostolos in carcerem à Principe sacerdotum conjectos, è vinculis educens Angelus: *Ite,* inquit, *& stantes loquimini in templo plebi omnia verba vitæ hujus.* (Act.c.5.) Nec audiendus, nec timendus est homo, cum aliud jubet Deus.

2. *Servant in flammis.*

Hebræos tres juvenes in flammis Babylonicis quartus ipse servavit illæsos Angelus. (Dan.c.3.) Innocentia ubique tuta est: innocentibus flammæ pro rore sunt, leones pro agnis.

3. *Vindicant à gladio.*

Isaacum sub patris gladio constitutum, jam jam feriendum liberavit Angelus: *Et ecce Angelus Domini de cælo clamavit, dicens: Abraham, Abraham: qui respondit, adsum. dexitque ei: ne extendas manum tuam super puerum, neque facias illi quidquam* (Gen.c.22.) Laudatissima est obedientia quæ in arduis præstatur.

4. *Inter leones protegunt.*

Agnellum unum septem impastis leonibus objectum Angelus defendit intactum, quod de se confirmat Daniel: *Deus meus misit Angelum suum & con*

& conclusit ora leonum, & non nocuerunt mihi, (Dan.c.6.) Inter leones, velut inter agnos secura degit castitas, quam Angeli tuentur.

5. In undis defendunt.

Mosen in fiscella scirpea Nilo innatantem ab exitio protexit Angelus, & educationem ei velut reginæ filio impetravit. (Exod.cap.2.) Pallio pro navigio utitur per furibundum mare, qui Angelum habet navarchum.

6. E vinculis educunt.

Ad Petrum Angelus geminis catenis vinctum velut Sol irradians penetravit; & dormientem impellens: *Surge*, inquit, *velociter, & circumda tibi vestimentum tuum, & sequere me.* (Act. cap.12.) Omnium ferarum claves habent Angeli, omnia penetrant: vinciri non potest, quem Angelus in libertatem asserit.

7. Incendio vicino subducunt.

Lothum proximo jam Sodomæo incendio educentes duo Angeli: *Salva*, inquiunt, *animam tuam, noli respicere post tergum, nec stes in omni circa regione, sed in monte salvum te fac, ne & tu simul pereas.* (Gen.c.19.) Bonis moribus nocentissimum venenum est malorum societas: Cum his versare, qui te meliorem facturi sunt.

8. A mortis supplicio eripiunt.

Angelus castissimam Susannam, cum jam duceretur, à morte liberavit per spiritum innocentissimi ado-

lescentis Danielis, qui in impuros senes publice proclamavit: *Manet Angelus Domini gladium habens, ut secet te medium, & interficiat vos.* (Dan.c. 13.) Nemo gratis fidit Deo: in summis periculis, quo minus humanum, eo præsentius habet divinum auxilium.

9. *Imminentem cladem avertunt.*

Angelus, velut Imperatorius caduceator, ut inferendam vastitatem cohiberet, proclamat: *Nolite nocere terræ & mare, neque arboribus, quoadusque signemus servos Dei nostri in frontibus eorum* (Apoc.c.7.) Vasa etiam vacua honori sunt, quando sic signata sunt.

ANGELI 1. *Contumaciæ resistunt.*

Balaamum asina vehentem stricto gladio invasit Angelus, &: *Ego veni*, inquit, *ut adversarer tibi, quia perversa est via tua, mihique contraria*, jussitque eum aliud non loqui, quam quod ei præceperit. (Num. c.22.) Pronum est homini errare, modo errorem monitus non recuset emendare.

2. *Inobedientiam reprehendunt.*

Universum Israelis populum acerrime objurgans Angelus: *Noluistis*, inquit, *audire vocem meam, & cur hoc fecistis?* concionem non tantum magnus omnium fletus, sed & magna morum emendatio secuta est (Iud.c. 2.) Noxas ridicule plorat, qui deplorata mox iterum patrat.

3. *Super-*

3. *Superbiam puniunt.*

Angelus Herodem veste regia nitentem, pro tribunali sedentem, & concionantem ad populum *percussit, eo quod non dedisset honorem Deo, & consumptus à vermibus expiravit.* (Act. c.12.) Exosa est superbia vel ipsis superbis; & qua ratione Superis placeret?

4. *Hostium castra evertunt.*

Angelus unicus magnum mare Assyrii sanguinis fudit: *Dejecit castra Assyriorum, & contrivit illos Angelus Domini.* (Eccl.c.48.) Unica maledica lingua (qualem Senacherib habuit) & suum dominum, & innumeros alios trahit in exitium.

5. *Plurimos peste perimunt.*

Angelus 70000 Israelitarum triduo peste necavit: cumq; Hierusalem etiam eadem lue laboraret, *Misertus Dominus super magnitudinem mali, imperavit Angelo qui percutiebat: Sufficit, jam cesset manus tua. Levansque David oculos suos vidit Angelum Domini stantem inter cælum & terram, & evaginatum gladium in manu ejus, & ceciderunt tam ipse, quam majores natu, vestiti ciliciis, proni in terra.* (1.Par.c.21.) Quam severus est Deus in peccantes, tam mitis est in dolentes de peccato.

6. *In bellis terrori sunt.*

Iudam Machabæum Angelus eques candidatus, armis aureis coruscus, contra hostes præcessit, eumque militibus se sequentibus animum injecit,

 ut in

ut in hostes leonum more itruerent, parati muros ferreos penetrare. (2. Mach. c.11.) Sub tali duce, quantumcunque parvis copiis, certa est victoria.

7. Pro amicis se opponunt.

Angeli in monte Dothano adeo formidandam & flammeam aciem explicuerunt, ut Elisæus servulo suo trepidanti dixerit: *Noli timere, plures enim nobiscum sunt, quam cum illis, & ecce mons plenus equorum & curruum igneorum in circuitu Elisæi.* (4. Reg. cap.6.) Veniant Xerxis copiæ, & invadant me; veniant universæ diabolorum catervæ, & irruant in me: ridebo tutus, dum me vel unicus tueatur Angelus.

8. Belli duces constituunt.

Angelus Gedeonem belli ducem salutans: *Dominus*, inquit, *tecum, virorum fortissime: Vade in hac fortitudine tua, & liberabis Israel de manu Madian, scito quod miserim te. Ego ero tecum.* (Iudic. cap.6.) Per Angelos nemo non fortis est, si velit esse.

9. Futurum exitium prædicunt.

Angelus fortissimus saxum molare ingens sustulit (spectante id Ioanne) & in pelagus excussit. clamavitque: *Hoc impetu mittetur Babylon, civitas illa magna, & ultra tum non invenietur.* (Apoc.c.18.) Cavete Babylonii, vos balneum hoc exspectat.

ANGE-

ANGELI I. *Facundiam donant.*

ISaiæ Prophetæ labra calculo ignito, quem forcipe tulerat de altari, attrectavit Angelus (Is.cap.6.) Facile est ei facundos ignes in frequens auditorium spargere, qui sub tali magistro Rhetoricam addiscit.

2. *Ægrotos sanant.*

Aquam Hierosolymis intra Salomonis porticus conclusam Angelus per annum sæpius (ut plerique censent) in gratiam tot ægrotorum movit, ut qui primus in eam descendisset post motum, sanus exiret (Io. c.5.) Non plebejus hic medicus est, qui aquam duntaxat turbat, & ægros sanat.

3. *Fatigatos reficiunt.*

Eliam Prophetam sub umbra juniperi dormientem è somno excitans, & cum fontana panem apponens Angelus: *Surge,* inquit, *comede: grandis restat via* (3.Reg. c.19.) Valeant regum deliciæ, valeat falernum omne præ hac aqua, quam talis è cœlo pincerna ministrat.

4. *A caris vinci se sinunt.*

A Iacob Patriarcha vinci se luctando permisit Angelus, & victorem suum à fratris intentatis minis tutatus est. (Gen.c.32.) Dum vivimus, luctandum & pugnandum est: beatus es si pugnando moriaris, quia mortuus mox coronaberis.

5. *Afflictos solantur.*

Angelus Abrahami ancillam Agar à desperatione revocans: *Quid agis,* inquit, *Agar? noli timere.* simul vicinum fontem desperatæ vitæ remedium monstravit. (Gen.c.21) Miser & infelix est, qui non fuerit infelicitate tentatus.

6. *Ad benefaciendum hortantur.*

Angelus Philippum hortatus: *Surge*, inquit, *& vade contra meridianum, &c.* Voluit Angelus occasionem arripi, per quam Candaces Æthiopum reginæ quæstor religione vera imbueretur. (Act.c.8.) Occasio bene de aliis merendi, non quærenda tantum, sed sæpe rapienda est.

7. *E cœlo in terras commeant.*

Angeli tam in prisca quam nova lege, officioso ascensu & descensu cœlum terrasque petunt. *Vidit Iacob in somnis scalam stantem super terram, & cacumen illius tangens cœlum: Angelos quoque Dei ascendentes & descendentes per eam.* (Gen. c.29.) Christus simillimum Angelorum huc illuc commeandi studium prædicens: *Videbitis,* inquit, *cælum apertum, & Angelos Dei ascendentes & descendentes supra filium hominis.* (Io.c.1.) Errare cupit qui viam ad cœlum ab his cœli tabellariis discere negligit.

8. *Orantes animant.*

Uxor Manue simplici narratione viro referens: *Vir Dei,* inquit, *venit ad me, habens vultum angelicum, terri-* bi-

bilis nimis. Cumque iterum utrique conjugi sese videndum exhiberet Angelus, ac de nomine interrogaretur: *Cur,* ait, *quæris nomen meum, quod est mirabile?* (Iudic.c.13.) Et terret probos, & solatur Deus, omniaque in eorum bonum vult cedere.

9. *Castos ubique ardentissime amant & propugnant.*

Castissima Iudith pudicitiam suam inter ungues Assyrii prædonis Holofernis servatam, nulli nisi Custodi Angelo in acceptis referens: *Vivit Dominus*, inquit, *quoniam custodivit me Angelus ejus, & hinc euntem, & ibi commorantem, & inde huc revertentem, & non permisit me Dominus ancillam suam coinquinari.* (Iudith.c.13.) Amica Angelis est Obedientia, amica Patientia, amica Remissio, super omnia amica illis est CASTITAS.

IV. HORA.

Disce MORI: *& cogita:*

An non plurimi morte repentina sublati sunt? & quo migrarunt? Cur ergo ego mihi tam pacificam & lentam mortem polliceor?

Disce VIVERE: *tua vero sit* VITA.

ORATIO ASSIDUA. Quoniam oportet semper orare, & non deficere. (Luc.c.18.) Meditatio docet quid desit: oratio, ne desit, obtinet.

Disce

Disce ORARE: *& considera.*

Consideratio I.

Sanctorum Angelorum natura, & numerus.

CAP. I.

CONSIDERA mirificam in Angelis naturæ excellentiam, ob quam Angelus, perfectus homo: homo, imperfectus Angelus dici queat. Angeli beatissime vivunt, sine omni corporea fæce, corruptionis omnis expertes. Summa insuper præditi sunt rerum omnium notitia & abditissima cognitione, excepto solo cordis secreto. *Tu solus nosti corda filiorum hominum*, ô Deus. quamvis ad hoc pectoris arcanum penetrare facile est Angelis: è signis plurima rimantur; & signa non sint, Deum cuncta scientem & videntem vident, & in Deo omnia. Patent eis universa naturæ mysteria, nec unum ex alio, uti nos, ratiocinando deducunt, momento & simul capiunt innumera. In gratia divina firmati intellectu suo Deum semper aspiciunt, idque sine velo, sicut illum nos olim (prout Paulus loquitur) facie ad faciem videbimus. Voluntate Deum solum ardent, amoris divini plenissimi. Hos, stellas matutinas recte dixeris, aut purissimos soles. quod si solem beatorum quilibet septies auctiore splendore vincet, quanto magis hi proximi Deo aulici, immenso radiabunt jubare?

2. Par. cap. 6.

Vere

Vere terſiſſimo nitidiſſimoque ſpeculo ſunt ſimillimi, in quo æterna ſapientia, bonitas, potentia, & amor conditoris clariſſime relucent. Hi, illa ſunt candidiſſima lilia, inter quæ cæleſtis ſponſus ſupra omnem amœnitatem paſcitur. Hi, montes illi optimorum aromatum fertiliſſimi. Hi ſunt velut amœniſſimum pratum, in quo mille millia florum, inter quos tamen (quod obſtupeſcendum) duo ejuſdem coloris, formæ, odoris nuſquam reperiantur. ita D. Thomas Aquinas exiſtimat. Part. 1. quæſt. 50. art. 4. nec tamen ſecus ſentientes rejiciendi.

Cant. 2.

Cant. 8.

CAP. II.

NUmerus eorum tantus, ut (quod de eo vere Nazianzen. orat. de Nativ. Dom.) mundum novum conſtituant, qui noſtrum numero longiſſime ſuperet. nam uti cœlum ea omnia, quæ complectitur, magnitudine; ſic cælites, univerſa numero excedunt. Et hunc Angelorum numerum nec intelligentia comprehendi, nec lingua pronunciari poſſe, è divinis paginis liquet. Iob quærit: *Nunquid eſt numerus militum ejus?* Lacedæmonum reges, trecentos ſelectiſſimorum militum; reges Macedonum, mille in corporis cuſtodiam habuerunt. omnia hæc numerabilia. Sed nunquid eſt numerus militum Dei?

C. 25.

Da-

Daniel conatur ſub calculum vocare. *Millia millium*, inquit, *miniſtrabant ei, & decies millies centena millia aſsiſtebant ei.* Nimirum hoc affirmat propheta: Angelorum numerum eſſe prorſus innumerabilem. Ita clare B. Gregorius: Supernorum, inquit, civium numerus apud ſanctum Iob infinitus eſt, & apud Danielem definitus exprimitur, ut qui Deo numerabilis eſt, eſſe hominibus innumerabilis demonſtretur. Accedit huic ſententiæ regius propheta. Currus Dei decem millibus multiplex.

Dan. cap. 7.

Pſ. 67.

Chriſtus in olivarum horto præfervidum Petrum inhibiturus: *An putas,* inquit, *quia non poſſum rogare Patrem meum, & exhibebit mihi modo plus quam duodecim legiones Angelorum?* Tuo, mi Petre, & ſociorum tuorum auxiliis non indigeo. quieſcant gladii Apoſtolorum, cum reſpuam defenſionem etiam Angelorum: ab aliis propugnari ſi vellem, non vos duodecim diſcipulos meos, ſed duodenas Angelorum legiones à Patre meo exoraſſem: fuiſſent 72000. Angelorum, uti beatus Hieronymus numerat. Albertus Magnus eadem ratione hoc ſupputans: In una, inquit, legione ſint Angeli 6000. Chriſtus Dominus in monte Olivario, à ſeptuaginta duobus millibus utique ſatis defenſus fuiſſet, ſi ſic defendi voluiſſet.

Matt. 26.

Chriſto nato, ait S. Lucas, facta eſt cum Angelo multitudo militiæ cæleſtis.

Cap. 2.

ſtis. milites vocat Angelos, quemadmodum Iob, ut qui ſemper ad prælium, & ad honorem Imperatoris ſui defendendum promptiſſimi ac paratiſſimi, Zacharia etiam teſte: Circumdabo domum meam ex his qui militant mihi, euntes & revertentes. Hi milites tam cari ſunt Deo, ut nomen ſibi tituloſque ſumpſerit, non ab aureo cœli palatio, non a terræ mariſque theſauris, non à tremendo inferorum imperio, ſed à ſuis militibus vocari voluerit: DOMINVS EXERCITVVM. Cap. 9.

Paulus Apoſtolus in eandem ait ſententiam, &: *Acceſiſtis*, inquit, *ad civitatem Dei viventis Hieruſalem, & multorum millium Angelorum frequentiam.* Ioannes Apoſtolus arcaniſſimorum conſcius, *Et vidi*, ait, *& audivi vocem multorum Angelorum in circuitu throni, numerus eorum millia millium.* Luculenta ſunt hæc teſtimonia, numerum Angelorum majorem eſſe quam vel capere vel dicere poſſimus. Dionyſius Pauli Apoſtoli diſcipulus, tantam innuit eſſe Angelorum multitudinem, ut numeris noſtris quamvis in immenſum multiplicatis non facile ſimus definituri. Aliquot Thomæ Aquinatis diſcipuli, eam ajunt fuiſſe mentem magiſtri ut aſſerant plures eſſe Angelos ſideribus cœli, avibus aëris, Oceani guttulis, arenæ granulis, terræ herbulis & floſculis, plures imo ipſis atomis, mi- Ad Hebr. c. 12. Apoc. 5. Cæl. Hier. c. 14.

minutiſſimis corpuſculis; demum plures quam ſint omnia in orbe, ut vocant, individua. B. Gregorii Nyſſeni verba non diſcrepant: Sunt, inquit, infinita millia Angelorum: Ejuſdem prorſus animi eſt S. Bernardinus Senenſis.

1. de creat. hom. c. 13. Tom. 4. ſerm. 49. Epiſt. ad Antioch.

Mediolanenſis præſul Ambroſius quoſdam ſentire ait, numerum Angelorum nonagies novies majorem eſſe omni numero hominum, idque confirmari è capite decimo quinto D. Lucæ, ubi de paſtore ſermo, qui 99. oves deſerit. ut errabundam unicam reperiat ita Chriſtus, ajunt, Angelos deſeruit, & in hanc incultiſſimam eremum demigravit, ut humanum genus ab errore revocaret. ita ſentit D. Hilarius, S. Brigita. Tot inquit, millia millium ſerviunt Deo. ut ſi ab Adamo primo, homine univerſi, ad uſque ultimum numerentur, omnibus & ſingulis hominibus, plures quam decem Cuſtodes Angeli aſſignari poſſent. Hoc certum videtur, & divinis teſtimoniis congruum, multo majorem eſſe numerum Angelorum quam hominum. quot eorum vero legiones, quot milliones ſint, novit rex ille, *qui numerat multitudinem ſtellarum, & omnibus eis nomina vocet.* Ipſi Angeli numerum ſuum in Deo, ut in ſpeculo cernunt; mortalibus hæc arcana nondum ſcienda.

D. 18. in Matt. Lib. 4. revel. c. 111.

Pſal. 146.

CAP.

CAP. III.

SUbmittamus ergo curiosi ingenii alas, & scire hoc nostrum tantisper differamus, dum in alium beatorum Orbem deveniamus beata nos interim spes soletur, & extimulet, ut eo votis omnibus contendamus, ubi non tantum Angelorum numerum nosse, sed & Angelos, eorum medii, videre possimus. Interea loci, numerosissimam hanc supremi Regis aulam, assidue vel sic eminus contemplemur, cui Salomonis effatum pulchre congruit: *In multitudine populi dignitas est Regis.* Æquissimum prorsus ut Rex Regum in immenso cæli regno, copiosissimam alat familiam, quam obstupescens David exclamat: *Deus qui glorificatur in concilio Sanctorum, Magnus & terribilis super omnes, qui in circuitu ejus sunt.* Mirum illud, in orbe nostro, à sua Rex custodia defenditur; illic suam Rex defendit custodiam. Regum nostrorum vires in multo milite sunt; Rex summus suis ipse dat vires militibus. Et quod obstupescendum, innumera hæc militiæ cælestis agmina, eo inter se amore uniuntur, ac si omnibus voluntas una, unicus sit intellectus. Heu! quam dispar cæli terræque facies! ubique hîc lites, descordiarum & dissensionum ubique plurimum, omnia rixarum plena, turbæ è turbis, catenata bella, undique bella. Pax in terra, pax sit, sed pax hominibus BONÆ VOLUNTATIS.

Prov. c. 14.

Ps. 88

V. HORA.

Disce MORI: *& cogita*:

Quid mortem facit maxime formidabilem? mala conscientia. Cur ergo nunc eam non tranquillam reddo, ac bonam?

Disce VIVERE: *tua vero sit* VITA.

IUDICII METUS. Omnes stabimus ante tribunal Christi. Itaque unusquisque nostrum pro se rationem reddet Deo (ad Rom.c.14.) Omnia tempus habent: tempus nunc miserendi, tunc vero tempus erit ulciscendi, dies illa, dies iræ.

Disce ORARE: *& observa.*

Consideratio II.

Qua ratione pingantur Angeli: Sic Vestes, Habitus, Forma assumptum schema Angelorum.

CAP. I.

FACIEM florentissimi ac formosissimi juvenis penicillum eis recte assignat: juvenes sunt, nec ullum eos senium, aut morbus, aut annorum series corrumpet. De feminis Christum unctaris Marcus: *Introeuntes*, inquit, *monumentum, viderunt juvenem sedentem in dextris.* Forma eorum, omnium etiam venustissimorum hominum formas ita extinguit, ut sol stellas. Angelorum forma non fragile bonum est, rugis aut canis non fœda

datur, superbiam aut lasciviam penitus ignorat: immortalis est, nec unquam florere desinet. Duplicem hic nobis cogitationem inspiret noster in Angelos amor. Prima; si infimus atque minimus Angelorum, omnem humanam formam ita superet, ut illa cum hac nec ferri quidem velit; quæ olim in cœlo voluptas erit, tot centena millia, tot milliones Angelorum, non eminus aut caligante oculo, sed perfectissimo intuitu æternum aspicere, nec ullum satietatis tœdium sentire ab hoc suavissimo aspectu: & tamen pars hæc beatitudinis erit minima. Secunda; cura nostra sit quotidie juvenescere, non annis, sed castissimis desideriis, ac sanctis propositis. omni die spiritus innovandus est, & senium desidiosi languoris exuendum. Cadimu millies? millies resurgamus. David Rex quotidie factus seipso junior: *Dixi*, ait, *nunc cœpi*, Nobis ipsis idem de die sæpius occinamus: *Dixi, nunc cœpi, NVNC, NVNC*. quod intra decem, viginti, triginta aut quadraginta annos neglexi, hodie, hac hora, NVNC faciam. ita in novam quotidie recoquemur ætatem, viginti, triginta aut quadraginta annis juniores S. Carolus Borromæus petenti è suis, qua via optime iretur ad cœlum? hoc dedit documenti: Ad cælum sic eas, ut quotidie de integro ire incipias.

CAP. II.

VESTIS Angelorum rutilans, & plerunque nivei candoris visa, & talis etiam pingitur. Augustinus Angelum ad salutandam Beatissimam Virginem missum ait venisse, facie rutilante, veste coruscante, ingressu mirabili. quid ni albam vestem gerant innocentissimi, purissimi spiritus? decet illos hæc textilis & decora nix. neque vero atrati & in pullis vestibus prodire debent, cum summis semper affluant voluptatibus, cum eorum vita merissimum sit gaudium. Nocte qua Christus natus, non sine lætissimo fulgore Angelus, opilionibus primum ferens nuncium: *Euangelizo, vobis gaudium magnum.* Visi tamen etiam Angeli in armis, & ut nostri milites ferro, sic illi auro quandoque cataphracti. Machabæorum historia narrat: Cum irruente Lysia Iudas Machabæus suis auxiliatum iret: *Apparuit præcedens eos eques in veste candida, armis aureis hastam vibrans.* Contra Timotheum vero Asiatici exercitus ducem cum pugnaretur, *apparuerunt de cœlo viri quinque in equis, frenis aureis decori, ducatum Iudæis præstantes: ex quibus duo, Machabæum medium habentes, armis suis circumseptum incolumem conservabant: in adversarios autem tela & fulmina iaciebant.*

Mach. lib 2. c. 12.

Lib. 2. c. 12.

Hîc tuam, mi Lector, meditatio-

nem cum venia interpellare, & recens Angelorum,(sic arbitror) in bellis subsidium modesto compendio narrare: Angelis certe proprium semper militiæ curare.

Cum Serenissimus Bavariæ Dux MAXIMILIANUS Anno CIƆ IƆC XX. in rebelles Bohemos moveret, non procul Bilsna, in vili pago (Lithiz ei nomen) per aliquot dies castra habuit, hoste satis vicino, & ad insidias varie procurrente. multis frustra tentatis, noctem unam, quæ opportunior visa, delegit sibi hostis, forsan non minimam cladem illaturus, si inferre illi tam concessum quam destinare. mens erat Serenissimum MAXIMILIANUM Ducem, & omnem illic militem vi repentina opprimere; & ut cruenta hæc fraus certiore iret successu, selectissimos quosque milites ad signa evocabant primipili. Ibat agminis caput, quod & belli, Fridericus, quondam Elector Palatinus, cujus regiam dignitatem annuum magistratum fuisse, eventus docuit. ibat Dux Anhaltinus, ibat & Ducis Anhaltini filius, ibant præstanti animo & numero duces complures, cum suis quisque selectis copiis, Primum agmen Comes ab Hollach ducebat, conjunctis ex omni turma selectis equitibus & Mosquetariis, ut essent mille trecenti. hos Ungari, illos Austrii, istos alii atque alii sequebantur. Principis Anhaltini filius

 (qui

(qui hæc ſua manu conſcripſit) regem proximus antecedebat. Hi omnes caſtris ſuis, hora ſeptima primæ noctis, cœperunt egredi. Decem millium inſidioſa hæc phalanx fuiſſe creditur. Euntibus nox favebat: Sereniſſimum Ducem MAXIMILIANUM locus non defendebat, nec adeo numeroſus, puto, miles, qui hoſti par eſſet, vigilabat; vigilabant tamen pro eo inſomnes Angeli, qui (quod ipſis facile) confuſiſſimum hoſtem, & jam inſidias metuentem, quas ſtructurus venerat, in caſtra repulerunt. re non tantum infecta, ſed nec quidem incœpta. Triplex hoſti objectum impedimentum. Primum: à via aberrarunt qui apud illos, viæ duces peritiſſimi habebantur. facillimum eſt errare, cum Angeli ſeducunt. Alterum: tantæ viarum anguſtiæ occurrebant, ut univerſum agminis ordinem turbarint & ſolverint. Tertium: terror plane Panicus viam omnem coëgit relegere, nam eæ inter Ungarorum præſertim ordinem ortæ ſunt turbæ, ut hoſtem, quem quæſiverant oppreſſuri, jam fugerent, velut proditi perditique. Atque hæc vel ipſorum hoſtium teſtimonio vera eſſe comperta ſunt. nam omnia quæ narravi, Principis Anhaltini filius, gallico idiomate accurate perſcripſit, ſed in ultimo prælio & ipſe & bellici ipſius commentarii ſunt capti.

Attexo, narrationem (in rem ipſam-

ſam judicis partes mihi non ſumo) & duorum colloquium, è quo pronum ſit opinari, in ultima dicti anni & decretoria pugna milites è cœlo ſuppetias adveniſſe, & luculentam opem tuliſſe Catholicis ſignis. Non ita diu poſt memorabiliſſimam illam cæſis rebellibus victoriam, Auguſtæ in eodem hoſpitio convenerunt, miles unus religione Catholicus, & gente nobilis; alter dux belli è VVirtembergia oriundus, qui rebellium Bohemorum caſtra ſequebatur. Hic miles: Quæſo, inquit, ſtrenue domine, fas mihi ſit quærere, qui tandem fieri potuerit, ut omnis adeo animus in pedes vobis conciderit? An non vobis æque ac Catholicis copioſus exercitus? An non vobis locus multo æquior quam Catholicis? An non penes vos Moravi equitatus robur? An non vos tormentorum curulium numero illic loci ſuperiores? An non feſſum Catholicorum agmen, vos jam diſpoſita per quietem acie excepiſtis? an non vobis urbs à tergo munimen? vicinum palatium, Stella nomine, propugnaculum? Unde ergo Catholicis victoria, vobis fuga? Ignoſcat mihi, domine, tuus genius, pene auſim dicere, feminæ fuiſtis quia noluiſtis vincere. Audiit hæc è VVirtembergia militiæ dux, &: Si finiſti, inquit, quæ in nos promere volebas, & me audi. Pugnæ ratio hæc fuit: Nos nec noſtras nec hoſtium vires ignoravimus;

Nominari poteſt, nec ignotus eſt.

quis utrimque numerus esset legionum, ſcivimus, & ita equitatum equitatui, turmas turmis, legionem legioni oppoſuimus prout licuit; certe hic ducum nec induſtria poteſt accuſari, nec prudentia: arma nobis cum hoſte paria fuerunt; locus, fateor, nobis æquior fuit, ac opportunior, quam hoſti; ex edito pugnabamus in ſubeuntes. Sed & alia, non nego Bohemorum parti contra Bavarum militem favebant. Ideoque victoriæ jam fere certi, non ſicut illi, diu deliberandum de ineundo conflictu cenſuimus è re noſtra eſſe, viſum eſt pleriſque omnibus, CONFLIGERE: At vero poſt aliquod pugnæ felix initium, nova nobis ex adverſo caſtra ſtare, gens incognita, & nunquam viſa ſe opponere, legio oſtendere, de qua nihil unquam nobis innotuit. hic, mihi crede Domine, ea omnium animos invaſit conſternatio, ut nemo niſi fugam cœperit circumſpicere. nec eſt quod quis adeo id nobis vitio vertat: ipſi equi ſtabant, & tremebant. mox partes noſtræ labare, dein multum inclinare, inde ruere, demum omnes apertiſſime fugere; & ſane plures è noſtris in fuga cæſi, quam pugna.

Et quæ autem hæc inviſa fuit legio, quæ acies illa incognita, quæ nova caſtra? nos qui præſentes fuimus, vetera novimus, non nova hæc, niſi ea fuerint è cœlo: certe nullus militum

tum è formidanda & fulminatrice hac legione, ſtipendium à noſtris ducibus ullum exegit. Si Angelos à nonnemine noſtrorum viſos, pro nobis pugnaſſe dicamus, nimium in rem noſtram honorifice locuti videbimur. Sed ſuum hoſti teſtimonium non refutamus: nobiliſſimum veritatis argumentum eſt, quod adverſarius ſuppeditat.

------fas eſt, & ab hoſte doceri.

Addo tertium, & recentius. Anno MDCXXII. Durlacenſis Marchio, Gregorius Fridericus, contra Bavaricam aciem ad Neccarum flumen inter VVimpffen & Hailbrun ſe oſtendit magnis copiis nec minoribus minis. nam prædam (uti fertur) à ſe Monachii in foro brevi dividendam ſpondebat. Bavariam certe omnem bonus Marchio ſpe jam devorarat: nec vires deerant. miles ei copioſus; multorum millium cenſebatur. Atque hic illius exercitus, plane inſtructiſſimus fuit ab omni apparatu bellico. Tormenta curulia, & majores balliſtas grandi numero ſecum advexerat. Fuit qui ubi hæc omnia oculis ſpectaſſet, dicere non eſt veritus: Ad urbem Pariſiorum oppugnandam hunc talem apparatum ſatis futurum. Ita Marchio hic Poliorcetes dici potuiſſet, ſi ei ſucceſſus perinde reſpondiſſet.

Porro Catholicum agmen, gemino, ſed non adeo numeroſo conſtabat

milite, Bavaro & Hiſpano, illi Tillius ſupremus Dux, virtute ſua, nec una victoria Orbi jam notus, huic Conſalvus Corduba præerat. Et ut partes Catholicæ, vel ante pugnam vincerentur metu, iis pridie commiſſi prælii Durlacenſis miles, victoriæ jam certus, nunciari juſſit: operirentur modo diem craſtini; cæſum iri ad unum omnes, & nec nuncium cladis evaſurum.

Ergo pridie Nonas Majas, poſtridie Aſcendentis DOMINI in cœlum, utrinque velitationes præmiſſæ, conſueta prælii exordia. Inde conflictus cœpit acer, vehemens, cruentus, & qui ad ſex horas tenuit. Diu anceps ſtetit Victoria: Demum ex equeſtrium numero unus, undeunde advectus (*Albatum equitem* dixere) quod equo candido niveoque ſit uſus, initium fecit victoriæ à parte Catholica ſtaturæ. Admiranda in hoc equite fuerunt complura. Primum illud: equus ei non ſolum niveus, ſed adeo pernix & pegaſeus, ut hoſti non tam currere quam volare crederetur. Alterum: in hunc unum equitem plures quam quadringentæ plumbeæ glandes convolabant, à Moſquetariis adverſæ partis emiſſæ: nulla læſit, ſed nec ulla tetigit. Tertium: auſu incredibili hoſtilem aciem omnem prætervectus, à tergo hoſtium, pulveri pyrio ſubjecit ignem. Atque ita victoriæ nobiliſſimæ præluſit. Nam ubi ho-
ſtes

stes volantem à tergo flammam viderunt, velut feræ indagine clausæ, collapsis metu animis, ad fugam animarunt pedes. Sed vindicem Numinis iram non effugerunt, eoque tunc numero sunt cæsi, ut campi cadaveribus strati lugubri spectaculo docerent insultantem superbiam detumuisse, minas recidisse in auctorem: non armis & viribus fidendum esse, sed *Domino exercituum*, cui ludus est vel Xerxianas copias unico è suis milite debellare. Qui vero facinoris illius animosissimi auctorem se ferret, qui una cum equo illo candido duci se sisteret; qui præmium posceret, nullus fuit.

Hæc mihi visa sunt silentio non involvenda, quæ ipsorum hostium testimoniis sunt firmata. De re plura ego non disputo, nec adversariorum narrationem convello, quæ si è solido vera est, facile liquet, *albatum* illum, ut vocabant, *equitem*, fuisse Angelum, qui Catholico exercitui aspectabilis venerit suppetias.

Angelis certe nil novi, militiæ gratuitis servire stipendiis. felicia castra quæ vel unico tali gaudent milite! & quantam olim nocte una Angelus unicus in castris Sennacheribi regis stragem edidit? pene ducenta millia hominum jugulavit unicus talis è cœlo archistrategus. Atque hujus ipsius Angeli, qui Assyriorum castra tantis funeribus opplevit, fusilem è cera statuam, ante mille ducentos, & amplius

plius annos Chrysostomus spectavi[t] non sine suavi sensu, & piis lacrim[is]. Ita pace belloque Angeli suam nob[is] probant obedientiam & invictum r[o]bur; neque tantum scipionem feru[nt] ut peregrini, sed & clavam ut milite[s] & duces; pacem offerunt & bellu[m] uti olim Q. Fabius Carthagine in C[u]ria, sinu è toga facto: PACEM, in[quit], ET BELLUM PORTAMU[S]: UTRUM PLACET? Pacem [fe]runt Angeli HOMINIBUS BO[NAE] VOLUNTATIS, bellum r[e]bellibus.

Orat. quod vet. & novi testam. unus sit legislator.

Albati porro crebrius visi sunt An[geli], non quod eis alius coloris vest[e] uti non liceat, quod nescio quis Severus Antiochenus somniavit, perinde ac si eis purpura, uti olim Romanis feminis esset interdicta. ridiculum figmentum. Candor placet Angelis, & in veste; & in mente. Candidatos illos esse convenit, apud quos perpetui festi ac nuptiales dies, continuum gaudium, æterna convivia. Sed laxius paullo evagati sumus: à FACIE & VESTE Angelorum ad ALAS deveniamus, quod tertium meditationis caput est.

CAP. III.

ALas appingi ait Angelis divinus ille Areopagita Dionysius, quod nihil in eis lutei aut sordidi è terræ fæcibus, sed nec ullum corporis pondus eos moratur, quin momento sint, ubi esse volunt. Ea etiam amoris dul-

dulcedine inhærent Deo, ac si in aëre penderent indefessa voluptate. Meminit alarum in Angelis Chrysostomus. Recteque Gabrielem Archangelum alatum pingi asserit, non quod Deus alatum crearit, sed ut nos grati semper recordaremur mirandi volatus è cœlo in beatissimæ Virginis Nazarethanum conclave; ubi legationem obiit Angelus, & Dei vice assensum Virginis expetiit in Orbis reparationem.

Hom. 3. de in comp. nat. Dei.

Pernices alas avium, sagittarum, ipsorum etiam ventorum: cursus cervorum, aut tigridum, volatus aquilarum, velocitatem nubium, rotatus orbium cælestium, si cum Angelorum alis conferamus, res tarda est & morarum plena: nimium quantum prævertunt Angeli vel ipsos ventos. multo celerrimos habet tabellarios magnus ille Dominus, Rex cœli. qua Dei nutus viam designat, hac momento eunt Angeli, in omnem obedientiam pronissimi. Obstupescit hoc psaltes regius: *Domine Deus meus magnificatus es vehementer! qui ambulas super pennas ventorum, qui facis Angelos tuos spiritus, & ministros tuos ignem urentem!*

Psal. 103.

CAP. IV.

GEMMAS tribuunt Angelis, & SERTUM cruce insignitum imponunt capiti pictores. congrue id faciunt rationi, & litteris divinis.

Eze-

Ezech. c. 28. Ezechiel de omnium Angelorum pul cherrimo locutus: *Omnis lapis preti sus*, inquit, *operimentum tuum.* nobi gemma est Obedientia: at quia ha Lucifer excussit, gemmas suas o nes perdidit Constantinus Magnus Damaso teste, in æde D. Ioannis Lateranum (basilica Constantinia olim dicebatur) præter innumeras e auro & argento iconas, quatuor pr grandes ex argento Angelos, va gemmarum ignibus collucentes tuit horum singuli libras argenti ce tenas quinas pendebant: Dom prorsus regium.

Fronte crucem præferunt Ange quia hanc dierum ultimo, velut lab rum ac trophæum sui Domini, ad dicii locum devehent. prædixit h Matt. 4. Christus: *Et tunc parebit signum hominis:* signiferi erunt Angeli, crucem sui Domini amant, non qu cruce sic ab interitu servati, uti n (quamvis sint optimæ notæ scrip res, qui dicant Christum etiam An lis & gratiam & gloriam promeru se) sed quia Rex illorum cacodæm nem debellavit cruce. ideo & Ser phim à B. Francisco, non nisi cru fixus spectari voluit, ut eo nos spect culo suaviter submoneret: Omn amores nostros ad crucifixum I SUM debere tendere, ut animo s pius ingeminemus: AMOR M VS, CRUCIFIXUS; imo nos nobis ipsis quotidie crucifigi deber

n

neque enim divini amoris aurum, ad aliam coticulam certius exploratur, quam ad crucem: IN AMORE NON VIVITUR SINE DOLORE.

CAP. V.

EXCALCEATI pinguntur Angeli, nubibus inambulantes. Nihil hoc insolitum in Dei legatis, hæc pedum onera abjicere. fecit id Moses, Isaias, Apostoli. sed & alii viri sancti, quorum mens cœlo jam inerrabat, calceis potuerunt non egere, per annos aliquot nudis pedibus incedentes, uti Nicolaus Tolentinus, & complures olim Christiani. Angelorum per nubes ambulatio modum docet, quo adversa tranquille vincamus. levissimum quid nubes est, & non nisi densatus vapor, quem ventus agitat. omnis fulgurum & fulminum intemperies in nubibus luctatur, quæ igneos hos partus in inferiora ejiciunt ultra nubes jus nullum est tempestati. ii, quorum *conversatio in cœlis est*, adeo tenaci amore inhærent Deo, ut eos inde nulla fortunæ serenitas, nulla tristitiæ tempestas avellat: Deum curant & conscientiam, cetera omnia non pluris quam fungum æstimant. atræ nubes impatientiæ, invidiæ, iracundiæ eos non turbant; ipsi supra nubes sunt, & calcant eas imperio mentis, & hoc est cum Angelis nubibus inambulare.

CAP.

CAP. VI.

ZONAM Angelorum vidit Daniel vates, esse non holosericum, sed aurum obryzum. Zona hæc castimoniæ nota est: *Erunt*, inquit Christus, *sicut Angeli Dei*. D. Gregorius. Lumbos præcingimus, inquit, cum carnis luxuriam per continentiam coarctamus. Neque lumbos tantum, sed & pectus cingulo stringunt Angeli, neque enim corporis solum, sed & cordis est castitas. Sed heu, quam sæpe vilem censemus hujus utriusque cinguli jacturam?

Hom. 13. in Euang.

Sunt lusores, qui tibi pecuniolam omnem per lusum decoxerunt, eo aguntur ludendi libidine, ut vestes quoque committant aleæ, & plerumque primum est cingulum, ut quo facilius carere se posse putant, quam pallio aut pileo. Ita quicunq; concupiscentiam, in societatem lusus admittit, jam pudicitiæ jacturam fecit: modo hoc, modo illud concupiscet miser; nunc hanc, nunc illam, & brevi aliam atq; aliam indagabit oblectatiunculam, eo minus satur, quo plus animum impleverit turpitudine. Peritissima ludendi est *concupiscentia*, fraudem ex fraude struit, blande trahit, suaviter illa queat, retinetq; plane viscosis manibus, nam è suggestione cogitatio, è cogitatione affectio, ex affectione delectatio, è delectatione consensus, è

con

consensu operatio, ex operatione consuetudo, è consuetudine desperatio, è desperatione peccati defensio, è defensione gloriatio, è gloriatione demum damnatio pulcher lusus! post multa hoc lusu perdita, proxima est Zona pectoris, seu, castimonia mentis. hac amissa, proclive est, & lumborum cingulum, seu, castitatem corporis prodigere.

Ludit mundus, mihi credite, cum hoc utroque cingulo castitatis. O Castitas, inquit Ephrem, mater pulchræ dilectionis, & angelicæ vitæ ratio! O vere beata Virginitas, quæ cum Angelis de gloria certat, imo superat, virtute non felicitate.

Radix est odorifera, inimica pesti, quam ANGELICAM vocamus: vere ANGELICA hæc est Castitas, quæ venenum cordis, cogitationes impuras, altius non sinit imbibi, resistit, & pellit hanc animi pestem, & Angelos nunquam non amicos habet. Ambrosius: Quo quisque purior est, ait, eo magis est custoditus & circumdatus ab Angelis, qui ob similitudinem, quam virgines castique cum eis gerunt, plurimum cum eis versari delectantur. oderunt discinctos Angeli, nec eorum societatem amare possunt, qui fluentem vestem per omne genus sordium trahunt. Repeto illud Hieronymi: quacunque virtute polleas, quibuscunque operibus niteas, si cingulo castitatis careas, omnia per ter-

Lib 1. de vir.

ram trahis. fideliſſime de hoc admonens Chriſtus : *Sint*, inquit, *lumbi veſtri præcincti.* (Luc. c. 12.) Hanc FACIEM, VESTEM, ALAS, GEMMAS, SOLEAS, ZONAM pictura dat Angelis, quæ, niſi cæci ſumus & ſurdi, formandis noſtris moribus, taciturna ſed erudita eſt concio.

VI. HORA

Diſce MORI: *& cogita:*

Qualis tandem, qua mores & vitam, à morte reperiri cupio? Cur ergo nunc talis non ſum?

Diſce VIVERE: *tua vero ſit* VITA,

PERSEVERANDI STUDIUM. Eſto fidelis uſque ad mortem, & dabo tibi coronam vitæ (Apoc. c. 3.) Plus operis in eo eſt, ut propoſita quis cuſtodiat, quam ut bona proponat: exiguum eſt bene incipere, niſi & bene finias. Scias diabolum ſoli ſemper Perſeverantiæ inſidiari, quam ſolam virtutum ſcit coronari. Tolle perſeverantiam, nec obſequium mercedem habet, nec beneficium gratias, nec laudem fortitudo. Non, cœpiſſe nec feciſſe, virtutis eſt, ſed perfeciſſe.

Diſce ORARE: *& conſidera.*

Conſideratio III.

Cantus Angelorum & officia.

CAP. I.

CONCENTUM CŒLI QUIS DORMIRE FACIET? quærit Iobus (Iob. c. 38.)

bus. Eam nos vitam vivimus,ut semper extrema gaudii luctus occupet. Subinde nostras aures suaves moduli permulcent,putamus canere Sirenum concordiam, sed hoc quamdiu? tandem satietas, tædium,nausea priorem suavitatem expellunt, aut certe dum musicos concentus avidissime audimus, & adhuc integra est audiendi fames, cessatur, & omne illud mel aurium vanescit in ventum: sic sua perit vel invitis auribus dulcedo, & tanto post durius cruciantur silentio, quanto plus ante fidium & vocum delectabantur inani sonitu.

Aliter in cœlo canunt Angeli, & prolixiorem faciunt suæ musicæ voluptatem, incipiunt & nunquam finiunt,satiant nec tædium creant; post aliquot millena millia annorum symphonia hæc tam grata erit auditu, ac prima fuit qua cœpit audiri hora: symphoniæ hujus suavitas mortalium aures nunquam attigit, immortalibus & jam beatis semet infundit. Sed quid canunt Angeli, quis audiit cantantes?

Isaias audiit, & cælestis illius odarii verba descripsit: *Seraphim clamabant alter ad alterum: Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus Deus exercituum, plena est omnis terra gloria ejus.* Hoc idem sacrum trisagion canunt irrequieta illa & insomnia animalia, quæ Apocalypticus ille Angelus vidit & audiit clamantia:

Isa. cap. 6.

Apoc. c.4. *Sanctus Dominus Deus omnipotens, qui erat, & qui est, & qui venturus est.* Conferat quis obsecro nobilissimos hos Dei cantores, & auletas cum tot impiis in terra hominibus, tot damnatis sub terra diabolis, & spiritibus, qui nefariis execrationibus & blasphemiis continuis eundem optimum Deum incessent æternum. Heu, quam dispar est beatorum ac damnatorum psalmus!

CAP. II.

IOANNES etiam, ille Domini oculus, ille charissimus discipulorum, hos Angelorum in cœlo concentus audiens: *Et vidi*, ait, *& audivi vocem multorum Angelorum in circuitu throni & animalium & seniorum: & erat numerus eorum millia milium, dicentium voce magna: Dignus est Agnus qui occisus est, accipere virtutem & divinitatem, & sapientiam, & fortitudinem, & honorem, & benedictionem.* Se. & alibi narrat, quæ in celsissima illa æternæ voluptatis arce viderit, & audiverit: *Et omnes Angeli stabant in circuitu throni, & seniorum, & quatuor animalium, & ceciderunt in conspectu throni in facies suas, & adoraverunt Deum, dicentes, Amen. Benedictio, & claritas, & sapientia, & gratiarum actio, honor, & virtus, & fortitudo Deo nostro in sæcula sæculorum, Amen.* Neque dubium est, quin & Angeli cum innumeris illis beatorum agminibus lætis-

Apoc. cap. 7. Ib.

lætissimum illud celeusma cantent, *Alleluja*. O cælum! ó domus amœnitatis & gaudii! quis non nauseet vel etiam suavissimos hominum concentus, velut inconditos pecudum mugitus; cum de te tuaque cogitat, non dulcissima tantum, sed æternæ dulcedinis symphonia! O mors veni, & transfer me è valle flentium, in arcem canentium, avelle me ab hominibus, ut conjungar Angelis.

CAP. III.

OFFICIUM Angelorum fere quintuplex. Sunt CANTORES, sunt ORATORES, LEGATI, PROCURATORES, BELLI DUCES. Primum & princeps eorum munus est, Deum semper amare, & nunquam non laudare. Sic amant ut ardeant Deum, sic amant ut pervigili & insopita laudis harmonia collaudent. En, aulicos cantores indefessis obsequiis, suo Domino adstantes! Et tanti Deus hoc aulæ suæ officium facit, ut supremos Angelorum & nobilissimos, voluerit esse præcentores. Divinum illud melos, SANCTUS, SANCTUS, SANCTUS, Seraphini præcinunt, Isaia teste, & dum canunt volant, uti per aërem cantando alaudulæ ascendunt. Summi hoc desiderii argumentum est, & ardentissimi affectus, Deum ardentius, atque ardentius amandi, & sic quasi propius ac propius accedendi; interim alis conve-

lant pedes & faciem, summæ reverentiæ signo. Omnibus Deum precaturis duo hæc maxime necessaria sunt: REVERENTIA & AMOR. Supremi hoc faciunt Angeli: & quid nos infimi vermiculi? *Servite Domino in timore, & exultate ei cum tremore*: hortatur Rex David. Laus sine amore friget: amor sine reverentia sordet: amari vult Deus, sed caste & reverenter.

Alterum Angelorum munus: ORATORES sunt. Preces & vota hominum offerunt Deo. Testes sisto ipsos Angelos, è quibus unus aliquis primarius Tobiæ: *Ego*, inquit, *obtuli orationem tuam Domino.* hoc ipsum alius ex Angelis Cornelio Centurioni affirmans: *Orationes tuæ*, inquit, *& eleemosynæ tuæ ascenderunt in memoriam in conspectu Dei.* idem à se visum, narrat ille arcanissimorum conscius, & vere Dei primicerius Ioannes: *Stetit Angelus ante altare, habens thuribulum aureum, & data sunt ei incensa multa, ut daret de orationibus Sanctorum omnium.* In hunc modum & Sancti Patres loqui didicerunt è divinis paginis. Unus omnium loco sit Bernardus: Solent, inquit, Angeli adstare orantibus & delectari in his, quos vident levare puras manus in oratione. Rabbini fabularum pleni, & hic nugas suas ingerunt; caput primum Geneseos sic exponunt: Firmamenti facies ajunt, sunt volucres, quæ Deo refe-

Tob. c.12

Actor. cap 8

Apoc. cap. 8.

Serm. 3. super Missus est, &c.

referunt omnia. Aliquid veritatis involvit deliramentum istud. Sed oculis Patriarchæ Iacob, clausis etiam & sopitis plus credimus. Vidit is ascendentes & descendentes Angelos negotioso sane ministerio, quasi cæli & terræ internuncios, & regios cursores, ut qui è cælo litteras ferant in hanc vallem, & hinc ab hominibus illuc referant responsa, spectatores calamitatis nostræ, auditores suspiriorum ac gemituum, testes lacrimarum & precum nostrarum. sed quid descensus aut ascensus iste, quid hæ precum nostrarum oblationes? an Deo nunciant quod ante nesciat? quæso te, mi homo, cum tu oras, cum tuam in precibus ægrimoniam deploras, numquid Deo, quod ante ignoret, explicas? scivit hæc, antequam ordireris, & ab æterno scivit. Ergo non orandum, ergo tollendæ preces? idem de Angelis cogita: Deo visum, sic ordine fieri, ut immensa Dei majestas magis innotescat, dum in ejus cultu operas jungunt cœli terræque incolæ. ideo Deus omnes fecit *administratorios spiritus*, & bonitati ac potentiæ suæ luculentius nobis demonstrandæ, *Mittam*, inquit, *Angelum meum qui præcedat te, & custodiat in via, & introducat in locum quem præparavi.* Aliam assignans causam Bernardus: Quis, inquit, dabit mihi per vos, ô benigni principes, petitiones meas innotescere apud Deum? non Deo, cui etiam cogitatio hominis confite-

Gen. cap. 28.

Ad Hebr. cap. 1.

Exod. c. 23.

Serm. 7. in cant.

tur, sed iis qui cum Deo sunt, beatis Virtutibus ac solutis carne spiritibus. Sed & alia insuper hujus est ratio. Precibus nostris suas jungunt Angeli, & hiemen nostrarum orationum igne suo temperant. Hilarius affirmans Angelis, inquit, non eget natura Dei, sed imbecillitas nostras; nihil eorum quæ agimus, ignorat Deus, sed infantia nostra ad rogandum & promerendum hos tales desiderat oratores. Sed cur preces tantum, non opera alia dicuntur offerre? Inter opera bona optimum est oratio, & aliorum principium. Addo & hoc: ab Angelis orare discimus. Bernardus: Homines, inquit, docent Deum quærere, Angeli adorare, solus Spiritus Sanctus est, qui doceat invenire. Nec illud omittendum: non preces tantum, sed & eleemosynas ab Angelis offerri Deo, divina testantur oracula. At quo tandem modo exhibent preces nostras, cum non videant cogitationes nostras? quid precemur, facillime sciunt, aut nostri aspectu, aut Dei. quis est qui oret & non simul gemat, suspiret, pectus tundat, etsi verba non formet? sagacissimis spiritibus hîc facile est assequi, quid clausum sit animo. At nil penitus in nobis observent, in Deo certe rerum omnium opstupescendo speculo vident omnia, ea præsertim quæ ad sui clientis curam pertinent. Gregorius: Quid est, inquit, quod ibi nesciant, ubi scientem omnia sciunt?

In Ps. 90.

Lib 4. Dial. c. 33.

ſciunt? Tempore eodem, diverſiſſimis locis orabant Tobias, & Sara, hæc in Rages urbe Medorum, ille in Ninive urbe Aſſyriorum, tamen uno hoc eodemque tempore utriuſq; preces, Deo quaſi prælectæ ſunt: ſic enim liber Tobiæ loquitur: *Miſſus eſt Angelus Domini ſanctus Raphael, ut curaret eos ambos, quorum uno tempore ſunt orationes in conſpectu Domini recitatæ.* Tob. c. 1. Quis recitavit, quis recitatas commendavit, quis commendatas obtulit, ſi non Angeli? Et hoc probis omnibus ſummo eſt ſolatio: oratores ſuos, ſuæque cauſæ patronos & actores habent in cœlo; quicquid patiuntur aut agunt, quicquid precis aut ſtipis fundunt, hac Angeli commendatione Deo fit commendatius.

Tertium Angelorum munus: LEGATI ſunt; idque in ſummi momenti negotiis: cum Dei filius hominem indueret, cum in cruce obiret, in ſepulchro ad vitam rediret, cum à nobis in cælum abiret, prompti, parati erant ad omne obſequium Angeli. non egebat illorum ope & opera, ſed hoc agebat bonus Deus, ut animus noſter caperet, quantam ille noſtræ ſalutis gereret curam. Solet nimirum amantiſsimus Deus ſic noſtris conatibus quotidie intereſſe, ut ad noſtros mores & ad noſtram intelligendi rationem ſeſe quam plurimum attemperet, mirificis ſummi in nos amoris argumentis.

Quartum Angelorum munus. PROTECTORES sunt. Regius psaltes: *Angelis suis*, inquit, *mandavit de te, ut custodiant te in omnibus viis tuis* : in viis, non in præcipitiis : gradientem, non volantem custodiet te Angelus tuus : perire qui vult, pereat. Uti vero quivis hominum ; ita quævis regio, provincia, regnum, suum habet tutorem Angelum. & sic duo reges in quovis regno, sic in quavis diœcesi duo sunt episcopi, sed illi è cœlo episcopi & reges secreta majestate, humanis sese oculis non exponunt.

Ps. 90.

Quintum munus Angelorum. BELLI DUCES sunt, & tales, ut quoties velint, à parte stantem habeant victoriam. sine tormentis, sine commeatu, sine impedimentis, sine copiis pugnant, & copias quantumcunque maximas levi difflant halitu. *Cum esset Iosue in agro urbis Iericho, levavit oculos, & vidit virum stantem contra se, evaginatum tenentem gladium, perrexitque ad eum & ait, noster es an adversariorum? qui respondit: nequaquam; sed sum princeps exercitus Domini, & nunc venio.* O veni beatissime Angele; etiamnum bellorum turbines modo hanc modo illam provinciam involunt. Populo suo promittens Deus: *Et mittam*, inquit, *præcursorem tui Angelum, & ejiciam Chananæum, & Amorræum, & Hethæum, &c.* Etiam nunc conferti malorum cunei in bonos irruunt, sed feliciter pugnat in quemcunq; hostem, qui

Iosue cap. 5.

Exod. c. 35.

qui non legionem horum; sed unicum legionarium talem pro se habet pugnantem.

VII. HORA.

Disce MORI: *& cogita:*
Si mihi hac ipsa hora moriendum esset, quid facerem? Cur ergo id ipsum jam non facio?

Disce VIVERE: *tua vero sit Vita.*

FORTITUDO IN TENTATIONIBUS. Resistite diabolo & fugiet à vobis. (Iac. 4.) Viriliter agite, & confortetur cor vestrum, omnes qui speratis in Domino. (Ps. 30.) Ibi homo plus proficit, ubi magis seipsum vincit.

Disce ORARE: *& considera.*

Consideratio IV.

Angelorum in homines officia.

CAP. I.

ANGELUS tutelaris nascentes nos in suam fidem recipit. Videtur bonus Deus, præcipua Angelorum in nos beneficia, in Raphaële Archangelo, velut in imagine, oculis voluisse subjicere: duxit is Tobiam juniorem, & reduxit incolumem ad parentes. Principium fidissimæ familiaritatis in Raphaelem & Tobiam sic factum est: *Egressus Tobias invenit juvenem splendidum, stantem, præcinctum, & quasi paratum ad ambulandum.* (Tob. cap. 5.) Infans materno utero vix prodit, & en

adest

adest Angelus, quem ei Deus in tutelam assignavit ab æterno. Testis locuples Hieronymus: Magna, inquit, dignitas est animarum, quod habeat unaquæq; ab ortu nativitatis, in custodiam Angelum delegatum. hic ille splendidus juvenis est, nostræ peregrinationis comes, splendorem unius ex hoc numero juvenis describens Matthæus. *Aspectus ejus*, inquit, *sicut fulgur, & vestimentum ejus sicut nix.* Stat juvenis iste præcinctus, & paratus ad ambulandum, iter monstraturus ad cælum.

In cap. 18. Matth.

Matth. c. 28.

CAP. II.

SUAM nobis tutelam & fidem obligat. Tobiam seniorem salutans: *Gaudium*, inquit, *tibi sit semper.* Hoc sane votum est custodis Angeli, hoc ipsi curæ & cordi, ut nunquam non gaudeamus, etiam cum lacrimæ fluunt oculis, cum luror & mœror in ore sedet, etiam inter tormenta: *Non contristabit justum, quidquid ei acciderit.* Ruat cælum, impavidum ferient ruinæ. Audisne Tobia, *gaudium tibi sit semper*, etsi te paupertas premat, etsi cæcitas affligat, uxor obturbet, irrideant cognati: *gaudium tibi sit semper.* idem Thessalonicensibus inculcat Paulus: *Gaudete semper.* Quæ autem causa gaudii, præsertim continui? Fidem ego meam tibi obligo, ait Angelus; *Ego ducam & reducam.* Hæc illa sinceri causa gaudii est; suo se nobis

Tob. cap. 5.

Prov. c. 12.

1. The. cap. 5.

nobis chirographo devincit Angelus, *ducturus, & reducturus*, officiumque fidissimi comitis præstiturus Fidamus huic sponsori: non fallet, ducet, modo non reluctemur: reducet, modo sequamur.

CAP. III.

SOLATVR nos. Dum hic degimus, & hanc seu vitalem mortem, seu mortalem vitam vivimus, solatio egemus assiduo. Nunquam deest quod patiamur. In singulos non tantum dies, sed & horas, in singula, pene dixerim, momenta est qui nos vellicet vermiculus, & quandoque omnem spei ac gaudii nostri hederam depascitur. Sed sint tranquilla ac fausta omnia, fluant ad nutum universa, solus tamen metus amittendi sat grande est patibulum, felicitati nostræ torquendæ. Sic nunquam ex toto feriamur à malis; aut enim corpori ægre est, aut animo. Hæc vitæ lex, cui annexum dolere in omni sorte. Ideo perpetuum nobis solarii rorem instillans Angelus: *Forti animo esto*, inquit, *in proximo est, ut à Deo cureris*. Ne salutem despera. vicina est: uno solo fit halitu, & totam possides inter beatos ÆTERNITATEM. Neque tamen lacrimas semper abstergit Angelus, quandoq; etiam elicit, uti fecit refractario Israelis populo, cui rebellem contumaciam exprobravit. Verum ad solandum & exhortandum proniores

Iud. c. 2.

sunt,

ſunt, quam ad objurgandum, cæleſtes hi ſacerdotes, qui aſsidue illud nobis ingerunt: *Forte animo eſtote, in proximo eſt, ut à Deo curemini.*

CAP. IV.

Cacodæmonis technas detegit. *Audi me* (ait Tobiæ Angelus) *& oſtendam tibi, qui ſunt, quibus prævalere poteſt dæmonium.* Quantæ nobis quotidie ab hoc optimo tutore noſtro ſunt admonitiones? quoties blande ſuggerit? hic cave, omitte hoc; fuge illinc, & ictus Cupidineos exi, fuge, fuge. hinc tibi periculum, hinc & exitium impendet. hac parte te muni, qua debilior es: huc ne acceſſeris, latet anguis in herba; hunc lapidem ne tange, ſcorpius ſub eo ſe occulit. abjice hoc, quod vides, non aurum eſt, ſed lutum, non lux ſed fumus: hac cautus gradere, aut ſenties pedicas, dimitte voluptatem hanc magno luendam, &c. ita centies, ita millies nos monet; at multi & centies & millies ad hæc monita obſurdeſcunt. Luemus miſeri ſtudioſam hanc ſurditatem: non audiemur perituri, qui toties, ne periremus, monentem audire detrectavimus.

Tob. cap. 6.

CAP. V.

A Cacodæmonis inſultu defendit. Vociferabatur Tobias, inſtare immanem cetum, perire ſe, cui acclamans Angelus: *Apprehende*, inquit, *bran-*

branchiam ejus, & trahe eum ad te, adeo trepidabat Tobias ad aquatilis hujus belluæ occursum, ut se jam in ejus faucibus hærere crederet, exemit metum Angelus, & voce juvenem adeo animavit in cetum, ut quem horrebat aspicere, jam tangere non formidaret. Sapientissime Apostolus Iacobus: *Resistite diabolo, & fugiet à vobis.* Diabolus simillimus est crocodilo, qui, ut ajunt, insequentem fugit, & fugientem insequitur. ergo, mi Tobia, apprehende ceti branchiam: resiste diabolo, magno animo te isti oppone, & fugabis hunc formidabilem crocodilum, aut certe ille te, ni præoccupes. Aude tantum, & socium atque adjutorem Angelum cogita; vicisti, si una cum illo pugnes, neque enim Tobiam à ceto solum, sed à diabolo illæsum vindicavit. *Tunc Raphael Angelus apprehendit dæmonium, & religavit illud in deserto superioris Ægypti.* ita & diabolum optimus hic tutor noster compescit, ut jam non magis ab illo lædi possimus, quam à cane catenis adstricto, latrare hic potest, mordere non potest, ni propius accedentem.

Iac cap. 4.

Tob. cap. 8.

CAP. VI.

VT fratres nos habet, adeo tenerè amat. *Tobia frater, si placet itaque tibi, præcedamus.* Sed & alius, probabili conjectura Angelus, gratulatur nobis: *Nunc*, inquit, *facta est salus*,

pro-

projectus est accusator fratrum nostrorum. Observa, viator, comitis tui, aut tui fratris honestissimas blanditias: *si placet itaque tibi, præcedamus frater.* Secum te vult præcedere, sed mente ac desiderio, & ad illam cælestem patriam. quis viatorum non præmittit oculos ad viæ suæ terminum, etiam cum eum oculus nondum licet contingere? at ubi vel eminus illum conspexerit, cor salit, & oculi prævolant, jamque ibi sunt, quo pedes contendunt; ita, mi frater, PRÆCEDAMUS, mens nostra jam ibi sit, quo brevi secuturum & corpus speramus. Amemus nostram quietem, sed eam solam, quæ nos, finitis tumultibus & turbis omnibus, exceptura est in cœlo.

CAP. VII.

IN periculis omnibus tuetur. Redux Tobias narravit patri ordine, quanta sanctus ille vir (sic eum vocabat) in se beneficia contulisset, quantis a periculis liberasset. Dæmonium, inquit, compescuit; me ipsum à devoratione piscis eripuit. quam certi sint, hi cœli principes, amici nostri, quis est, qui non id expertus in rebus sæpe incertissimis? quoties manus, crura, cervicem fregissemus, si horum amicorum nobis auxilia defuissent. Si bene calculum ponamus, ubique naufragium est, & periculum. quot pori corporis, tot ostiola mortis, per

quæ

quæ improvisa irrepat; nec sudamus, nec algemus absque periculo; nec mensam, nec lectum à periculis securi adimus. cibus avidum strangulat; fames jejunum necat. Hunc bellum rapit, illum penatum suorum ruina sepelit. in equis, in navi, in silvis, domi, foris; terra & mari undique pericula, & vere sub omni lapide scorpius dormit. At vigilant in rem nostram custodes Angeli: hi Ionam in ventre ceti, Paulum in undis pelagi, Danielem in leonum fovea, in scirpea fiscella Mosen, Iuditham in hostium castris, Hebræos tres juvenes in ipsis flammis servare norunt. Absque horum ope fuisset, centies & nos periissemus. Testor ego, qui hæc scribo, volare me nunquam didicisse, sed præcipitem è scalis in saxa; præcipitem è clivo & curru everso in Danubium, penitus incolumem evasisse (ut alia pericula taceam) non sine opitulante Angelorum manu: Testor, præsentissimam Angelorum opem me sexcenties expertum. idem aliorum quoque confessione constare credo. Vere integerrimos amicos habemus Angelos; tum maxime præsentes, & sollicitos, cum plurimum urgent pericula.

CAP. VIII.

ALiis docet bene facere. Raphael, exenterato pisce, fel tradidit Tobiæ, &; *Lini*, ait, *super oculos ejus ex* *felle*

Tob. c. 11.

L

felle isto piscis, quod portas tecum. Scio enim quoniam mox aperientur oculi ejus & videbit pater tuus lumen cœli. Præterquam quod à Gabelo pecuniam, à Raguele filiam, & omnem ex asse hæreditatem, suo Tobiæ impetrarit Angelus, etiam artem docuit, qua parenti oculos restitueret. Verissime dixit Nazianzenus: Nihil tam divinum homo habet, quam de aliis bene mereri: & scimus, neminem sibi nasci, neque nos nobis tantum vivere. Sapientissimus hominum venuste submonens: *Deriventur*, inquit, *fontes tui foras, & in plateis divide aquas tuas.* Samaritis illa, cæteroqui non optimæ famæ fæmina, ubi à Christo meliores vitæ leges accepit, mox cives suos ad eandem pertraxit concionem. Maximæ laudis est, cum Ecclesiastico gloriari posse: *Respicite, quoniam non mihi soli laboravi.* Nemo gratis quamvis ingratissimum beneficiis afficit: quo minus mercedis ac laudis habet ab homine, tanto plus remunerationis ac præmii expectet à Deo. Ab Angelis discamus bene facere, ut Angeli fiamus.

Prov. cap. 5. Ioan. cap. 4. Eccli. c. 33.

CAP. IX.

AD omnigenas virtutes inducit. Orandi, jejunandi, ac largiendi studium, non ut mercator merces, quas vult extrudere, commendat Raphaël, sed sua hoc utilitate noscendum proponit, &: *Bona est*, inquit, *oratio cum jejunii*

Tob. c. 12.

jejunio & eleemoſyna, magis quam theſauros auri recondere, quoniam eleemoſyna à morte liberat, & ipſa eſt, quæ purgat peccata; & facit invenire miſericordiam, & vitam æternam. qui autem faciunt iniquitatem & peccatum, hoſtes ſunt animæ ſuæ. Libello breviore, omnes omnino virtutes docere non potuiſſet. Hæc virtutum trias omnes actiones bonas includit. Oratio nos Deo reddit; nos ipſos nobis jejunium reſtituit; pauperes Dei amicos, & noſtros eſſe eleemoſyna facit. Oratio velut aquila eſt, quæ mentem ad Deum evchit, ſed ſine geminis jejunii & ſtipis, ſeu Temperantiæ ac Miſericordiæ alis, conatu inani in altum ſe librat, & decidit, antequam incipiat aſcendere. multum orare, & gulam non frænare, ſtipem egenis negare, eſt Æthiopem lavare. *Bona eſt oratio, ſed cum jejunio & eleemoſyna.* thus ſine prunis nec odores ſpargit, nec ſublime petit; oratio friget, quam abſtinentia & debita frugalitas, quam miſericordia & pia liberalitas non commendat.

CAP. X.

OMni bonorum genere nos cumulat. Tobias, tot ſui comitis beneficia ordine patri enarrans, ut plurima compendio diceret: *Bonis*, inquit, *omnibus per eum repleti ſumus.* Idem dicere habuit & Cornelius de Angelo, qui ei viam ad fidem & ad cœlum

Tob. c. 12. Act. c. 10.

patefecit, familiarissimo colloquio: *bonis omnibus per eum repletus est.* Idem prorsus & nostrum quisque de suo tutore Angelo ingenue fateri cogitur: *Bonis omnibus per eum repleor.* quid enim mali nos doceant hi sanctissimi alites, hi oculi castissimi, hæ purissimæ flammæ, quæ identidem & exemplo suo & hortatu, dies noctesque illud unicum nobis ingerunt: Deum ama, ama Deum, cetera omnia nisi ob Deum non amanda; mi homo, creatorem tuum ama, à quo tantis impendiis es amatus. Audiamus modo sapientissimos hos doctores nostros, *bonis omnibus per eos replebimur.* nil boni desiderabimus quod per eos non assequamur. Amicos quærimus? fideliores his non inveniemus. Consiliariis egemus? intelligentissimi sunt, pervident omnia. Patronos desideramus? hi sunt, & disertissimi. Propugnatores ambimus? Angeli sunt, & potentissimi. Benefactores optamus? his liberaliores non habebimus: *bonis omnibus per eos replebimur.*

CAP. XI.

IN mortis lucta defendit. Raphael suo Tobiæ valedicturus: *Tempus est,* inquit, *ut revertar ad eum, qui misit me; pax vobis, nolite timere.* Non est quod quis addubitet mendaci Lazaro (cujus chirurgi & medici canes erant) Angelos adfuisse in morte, qui eum post mortem tam honorificis exequiis

Tob. c. 12.

quiis

quiis detulerunt in ſinum optimi patris: *Factum eſt, ut moreretur mendicus, & portaretur ab Angelis in ſinum Abrahæ.* Luc. c. 16. Angelorum ope nunquam magis egemus, quam cum mors inſtat, & jam tota in oculis eſt ÆTERNITAS. hîc gelidus ſudor, hîc trepidæ conſcientiæ vulnera, hîc omnis generis anguſtiæ premunt, hîc frendet & furit dæmon, omneſque nequitiæ ſuæ vires exerit. non neſcit, ſi hoc horulæ ultimo vincatur, aliam nullam de homine illo ſperabilem eſſe victoriam. ideo ne tot annis actum egerit, tunc agit omnia, in omnem terrendi aut fallendi occaſionem attentiſſimus. Sed æquo animo eſto, mi moribunde, ſeu juvenis, ſeu ſenex; tuus tibi defenſor adſtat: non expugnaberis, modo defendi velis. mille nos lupi cingant, hunc paſtorem non mordebunt; multa diabolorum millia nos impugnent, ſat defendet unus Angelus. Aſpice, mi homo, quo tibi tuus hic propugnator digitum intendat? In Chriſtum crucifixum. huc oculi tui, huc tui gemitus, huc omne tuum ſuſpirium eat. hîc patientiam diſce, huc fiduciam erige, huic Domino tuo, pro te in crucem acto, teipſum ſumma ſubmiſſione offer. dic centies, repete millies: fiat voluntas tua, Domine, fiat voluntas tua, fiat, fiat. paratus ſum vivere, ægrotare, mori, ſicut vis. peccata mea me turbant, ſed ſanguis tuus inſtaurat, mea vita me damnat.

tua solatur: sicut vis, bone IESU, sic fiat. Hæc animo assidue volve, & tuo te Angelo ac Angelorum regi committe: perire vix potest, qui hac via tendit ad ÆTERNITATEM.

CAP. XII.

POst mortem etiam inservit. Est credibile Angelos iis, quos flamma piacularis cælo parat, aliquid quandoque solatii affundere. Sed illud plurium testimonio firmatum est, supremi judicii die, cineres omnium nostrum ab Angelis legendos, ita quidem ut singuli eorum hominum ossa sint congesturi, quorum olim gesserunt curam. Sic demum à longo nos somno excitabunt, aut ad æternas in paradiso nuptias, aut ad perpetuas in flammis vigilias & pœnas. *Ipse Dominus in jussu & voce Archangeli descendet de cælo.* Vix erit tunc una omnium Angelorum ad Iudicis amicos; *Benedicite Deum cæli, & coram omnibus viventibus* (hîc præsentibus & judicandis) *confitemini ei, quia fecit vobiscum misericordiam suam.*

Franc. Suar. tom 2. disp. 50. Sect. 4

1. The. cap. 4.

Tob. c. 12.

VIII. HORA.

Disce MORI: *& cogita:*

Quid me fecisse aut pertulisse optarem annis prioribus, si mors jam immineret? Cur ergo jam & agere & pati fortia recuso?

Disce

Disce VIVERE: *tua vero sit* VITA.

MEMORIA MORTIS, seu consideratio finis. Et vos estote parati, quia qua hora non putatis, filius hominis veniet. (Luc. c.12.) Potentissimum in omnia vitia pharmacum est, assidua mortis memoria. Quid egeris, tunc apparebit, cum animam ages: Mors de nobis pronunciatura est.

Disce ORARE: *& considera.*

Consideratio V.

Angelorum in Christum obsequia.

CAP. I.

DEUM hominem futurum nunciant. Gabriel in Galilæam, Nazarethum missus, castissimæ Virgini, illud è cælo AVE tulit, gratia plenam pronunciavit, Dei in utero concipiendi modum explicavit, filii nascituri nomen & stabile regnum prædixit, Elisabethæ cognatæ fœcunditatem exposuit. *O beati mundo corde! quoniam ipsi Deum videbunt.* Luc. cap. 1.

CAP. II.

CHristum natum evulgant. Illustrius Angelorum gaudium, in orbe nostro, nunquam nec auditum, nec visum, quàm cum rex illorum in eo est natus. Alias, aut unus solum, aut duo sese videndos exhibuerunt; hic ingens exercitus, & visus, & audi-

tus est, illam de pace odam concinere: *Gloria in altissimis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis.* Sed & opiliones in colloquii societatem adsciverunt, nec erubuerunt regis sui tugurium, & viles panniculos. *O beati spiritu pauperes! ipsorum est enim regnum cœlorum.*

Luc. cap. 2

CAP. III.

CHristo fugam adornant. Dixisses Angelos nimium quantum pro divino hoc infante sollicitos. non tantum tres illos ex Oriente dynastas, Herodis hospitium in reditu declinare jusserunt, sed & cælestem puerulum jam gladio destinatum ab Herodiana sica defenderunt. Iosephum porro ire, & in Ægyptum secedere, monens Angelus: *Accipe*, inquit, *puerum, & matrem ejus, & fuge in Ægyptum, & esto ibi usque dum dicam tibi.* tantundem fuit, ac si aperte diceret: Nos equidem pro rege nostro solliciti sumus. tibi grave sit, mi Ioseph, patriam terram exilio mutare, utriusque orbis thesaurum tecum vehis. Sed ne longiorem in Ægypto moram sentias; opportune iterum monebimus; inter Ægyptios princeps hic noster non consenescet. Extincto igitur Herode monitor rediit, & hostes pueri jam funeratos nunciavit, viamque aperuit in terram Israël. *O beati, qui persecutionem patiuntur propter justitiam! illorum est enim regnum cælorum.*

Matth. cap. 2.

CAP.

CAP. IV.

Esurienti Christo ministrant. Post DOMINI tam longum jejunium, post tot esuriales dies in eremo exactos: post triplicem sui ducis cum cacodæmone congressum; post obtentam ter victoriam, post hostis recessum, præsto fuerunt siderei hi ephebi, & velut dapiferi, esurienti suo Domino mensam posuerunt. Ah! quam malim ego, ex hac quantulumcunque frugali cœnula, vel miculas corradere, quam in lautissimo Herodis vel Tiberii epulo, lætus conviva accumbere. *O beati qui esuriunt & sitiunt justitiam! quoniam saturabuntur.*

Matt. c. 4.

CAP. V.

Mœstum, & orantem in horto Christum solantur. Cum DOMINUS ad clivum olearum, etiam ante crucem & flagra, suo jam sanguine maderet, tristis, pavidus, tantum non exanimis, inter preces & mortem luctaretur, velut vivum funus, in terram se abjiceret, angoribusque supremis circumflueret, *apparuit illi Angelus de cœlo, confortans illum* (ait Lucas) illum ipsum à quo creatus, à quo in æternum beatus conservatur. Heu, spectaculum! cæli Dominum, terræ affusum, viribus delinquentibus labantem, pallidum, suomet sanguine sudantem, tristitia oppressum, jam morti proximum cernere! *O beati qui lugent! quoniam consolabuntur.*

Luc. 22.

CAP. VI.

CHriſtum redivivum annunciant. Dum in cruce rex cæli animam ageret, Angeli velut mœrore abſentes, inter impios ſicarios, in ſcelerata terra videri recuſarunt. nec mirum: ipſa gemebant ſaxa, terra trepidabat, omne cælum exequias parabat, atratæ ſtellæ in funus prodibant & lugebant, ſol ipſe pudibundum à tanto flagitio vultum avertebat, & velo tegebat;ergo & Angeli, prout dignum erat; mœrebant.Sed enim Chriſto reviviſcente,lugubri veſte poſita,ſplendentem & candidam ſumunt,crucifixum Nazarenum ad vitam rediiſſe nunciant, ſepulti amictus lineos oſtendunt, reſurgentis locum monſtrant,pavere vetant,diſcipulis lætum nuncium afferri, & ut in Galilæam migrent,dici imperant.Liceat dicere: poſt grandem luctum,inter varios applauſus officioſiſſimi ſunt Angeli. *O beati mites! quoniam terram poßidebunt.*

CAP. VII.

CHriſtum in cælum aſcendentem comitantur. Admirandum prorſus fuit hoc iter DOMINI ad cælum. Hominem per aëra ſeu volare, ſeu gradi poſſe primi viderunt Apoſtoli. dumquefixiſſimis oculis obſtupeſcendam hanc in cælum profectionem ſpectarent & ſubmiſſa nubes, velut ſella regia ſuum Dominum exciperet, ſpectantiumque oculis ſubduceret;

ret; *Ecce duo viri adstiterunt juxta illos, in vestibus albis, qui & dixerunt; Viri Galilæi, quid statis aspicientes in cælum, hic* IESUS, *qui assumptus est à vobis, sic veniet, quemadmodum eum vidistis euntem in cælum.* Et iterum duo Angeli (alios omnes in occursu sui regis occupatos cogita) in hilari festaque veste, triumphum sui DOMINI comitaturi adsunt, simul etiam indicans reditum ad tribunal, & judicium. *O beati pacifici! quoniam filii Dei vocabuntur.*

Act. cap. 1

CAP. VIII.

VEnturum Christum judicem stipabunt. Nil certius hoc judicis adventu. judex ipse præmonuit: *Cum venerit filius hominis in majestate sua, & omnes Angeli cum eo, tunc sedebit super sedem majestatis suæ.* Nullus ergo Angelorum deerit, qui Christum non comitetur, *& omnes Angeli cum eo.* Aderunt universi, & velut comitatus aulicus, parebunt. Conjectura est versimillima, Angelos in corporibus supra humanam dignitatem & formam elegantibus; omnium se aspectui exhibituros. Cum enim judicium hoc apparatu maximo, summa gloria sit transigendum, æquum erit, ut assessores & ministri judicis, eum habitus splendorem præ se ferant, qui augendæ judicii hujus majestati, omnium oculis cernatur; quod si vere tubis usuri sint Angeli,

Matt. c. 25.

Franc. Suar. tom. 2. disput. 57. Sect 3.

& Domino suo crucem prælaturi credibile est in assumptis corporibus hæc facturos. *O beati tunc misericordes quoniam misericordiam consequentur.*

IX. HORA.

Disce MORI: *& cogita*

Et quanti, cum moriendum mihi erit, omnes orbis delicias ac voluptates æstimabo? Cur ergo illas tanti nunc æstimo?

Disce VIVERE: *tua vero sit* VITA.

PERPETUA MORS. Mortificate membra vestra, quæ sunt super terram (Colos. cap. 3.) Ille demum censendus est optime vivere, qui quotidie vitiis, sibique ipsi magis magisque moritur.

Disce ORARE: *& considera.*

Consideratio VI.

Angelus & Homo inter se collati.

Discrimen I.

ANGELUS, velut filius in arce regia natus, & educatus rex est, verus regni hæres: nunquam deliquit, parentem sibi nunquam habuit offensum. Homo, IRÆ filius, heu quam ignobili & fœda prodit origine? non sine ingenti labore, assidua lucta, continuis miseriis ac ærumnis, Dei favorem & cæli regnum emere-

tur

tur. & nisi longos ac catenatos labores & dolores finis optimus coronet, frustra tulit fecitque omnia. Ergo Angelis ut filiis, hominibus ut militibus obtingit regnum.

Discrimen II.

ANGELUS, unico rerum intuitu, penetrat pervidetque omnia. nos unum ex alio colligimus, nec sine tædio & morose ratiocinamur: & adeo angusti oris est mens nostra & intelligentia, ut si quid plusculum sublimius, guttatim ei sit instillandum. Terra cælo comparata, punctum: homo Seraphino collatus, formica est. Theologorum eruditissimi ad infimum Angelum pueruli sunt balbutientes & alphabetarii, quam vere Ecclesiastes: *Cunctæ res*, inquit, *difficiles; non potest eas homo explicare sermone.* multa scrutamur & indagamus, & nec ea quidem penetramus cogitando, quæ oculos incurrunt. misselli, hæc infima non capimus, & quî tandem illa cæli arcana rimando pervestigabimus? blanda & suavi cæcitate nosmet fallimus, & crebro vanissimas conjecturas, aut ignorantias, pro venerandis scientiis adoramus: Scire nostrum nihil est, nisi pleraque omnia nescire nos sciamus.

Eccl. c. 1.

Discrimen III.

LOco, ah, quam dispari Angeli habitant & homines? Celsissimam illi

illi arcem, ab omni hoste undique securam incolunt; Nos paradisi exules, in sordente & uliginoso viculo; in combusto pago degimus, & tamen genus atque proavos nostros, nostras terras, & palatia jactamus. Animam Deus sic affixit corpori, ut suum i.a carcerem, perpetuo secum circumferret, misere compedita. Angelus è cælo in terram, inde in cælum, & quaqua vult, liberrime commeat & celerrime. Angelus á Deo conditore, primæva nobilitate donatus, sex minimum diebus prævenit hominem, cujus dimidia pars (erubescimus) merum lutum est, sed scite compactum. Angelus ab omni tabe immunis, nullum pendit vectigal morti. homo ipsa putredo, ad mortem sensim defluit; tandem fit cadaver, & abjicitur; nec ante hac ullus restitit, quin sese præberet vermibus expectatum epulum. Spes sola nos alit, tales futuros olim, quales nunc sunt Angeli: *Oportet mortale hoc induere immortalitatem.*

1. Cor. cap. 15.

Discrimen. IV.

VOluntas Angeli efficacissima, memoria tenacissima, judicium electioque rerum immobilis. hic nos omni infante prorsus infantiores sumus, male judicamus, sæpe pejus eligimus: nummum aureum piro, equum fistula mutare, lucrum putamus: humana divinis, caduca æternis anteferre, consuetam & facilem jacturam

cense-

censemus. VELLE nostrum, & pigrum, & instabile est: *Vult & non vult piger.* Prov. c. 13. Memoria nostra, pene dixerim, nulla est, in iis plane labilior, quæ utilissime retinerentur. quoties vix à sacro confessionis tribunali abimus, & ejurata mox repetimus: peccata sobrie defleta, brevi velut ebrii, denuo perpetramus, damnosissima oblivione. Ob hoc ipsum Chrysostomus, auditores suos non semel, verborum mordaci aceto pertudit. Hom. 3. ad pop. Erant Antiochiæ frequentes terræ motus: videbantur iis etiam pectora moveri, & in pœnitentiam flecti. Sed quamdiu durabat hæc morum emendatio? quamdiu fere terræ motus; paucis post diebus, omnia in ventum & vanam oblivionem abibant; iterum ut ante, passim omnes in vetitum ruebant. Sic vivimus; hæc memoriæ nostræ labes est: jam peccasse dolemus, mox iterum hilariter peccamus. Sic pigrum VELLE, facillime sepelit maligna oblivio. Accusare se, nec se tamen emendare, est Deum ad sumendum de se supplicium incitare.

Discrimen V.

FOrmam nostram quandoque ipsi adeo suspicimus, ut veluti cœlo delapsos homines, aut instar Deorum vel Dearum nos coli non indignemur. Sed hem quo purpurisso rubicundulas genas vel levis tingit febricula?

cula? mors & morbus, omnem oris purpuram extinguunt, & vultum vel venustissimum lurore cereo sic fœdant, ut non tantum non alii, sed nec ipsi nos amplius norimus, & ad speculum quæramus, QUIS ES TU? Ubi nunc quæso formosissimi Adonides, ubi laudatissimæ Helenæ? fuerunt. Non tantum fragile, sed breve quid est, humana forma, & ad formam Angeli, ah neutiquam accedit. Confer in unum humanas elegantias omnes, & una fiat, nondum sat digna erit, vel infimo Angelo. Nitet quidem etjam aurichalcum, sed quam illud exiguæ dignitatis est, auro collatum? Angelorum pulchritudini, cum hominum forma minus convenit, quam auro cum aurichalco. Narrat Guilelmus Baldesanus, à Francisca Romana miræ sanctitatis & pudicitiæ fæmina, tutores ejus Angelos (duos habuit) visos sæpius. vestis illorum nivis aut cæli colorem habuit, brachia in crucem pectori appressa, oculi cælo elati, aurea cæsaries, vultus decora majestate longe fulgentissimus, & qui vere deceret Angelum. Si ulla Dei sit effigies, Angelus erit. De Lucifero Ezechiel: *Tu signaculum*, inquit, *similitudinis Dei, plenus sapientia & perfectus decore, in deliciis paradisi Dei fuisti.* Sic hominum venustas, cinerea ac lutea deformitas est, Angelorum formæ collata.

Ezec. c.28.

Discri-

Diſcrimen VI.

FOrtitudo & vires Angelorum eæ ſunt, ut ipſi gigantes ſint, nos imbecilliimi pumiliones. Sapiens quidem aſtris dominari dicitur, ſed heu quam debile hoc, & remotum eſt dominium. Stellis & orbibus cæleſtibus jus dicunt Angeli, qui, uti Thomas Aquinas loquitur, admiranda poſſunt, facillimum illis, ventos, pluvias, tempeſtates, tenebras, terræ tremores, momento producere; flumina ſiſtere, fontes durare, montes diruere, ſidera extinguere, tartarum illuminare, cælum deponere, terram ſuſpendere, poſſunt unico, ſic loquimur, digituli motu, elementorum certe partes, ſi non tota, de loco in locum transferre. Æque facile illis eſt, homines, pecudes, ſanare, necare; annonæ caritatem aut vilitatem inducere, incendia ſine aquis præfocare, famelicos leones jejunium docere, corpus ex aëre formoſiſſimum momento efformare, & æque celeriter in auras diſſolvere. Claves habent Angeli ad omnes ſeras & repagula: atque hæc omnia celeritate conficiunt incredibili. Unicus Angelus ſummum cælum tot millibus annorum, velut per otium circumducit, rotatu tam aſſiduo ac præcipiti, ut ſol hora unica 260000 ducenta, ſexaginta millia miliarium Germanicorum percurrat, & hic ſupre-

mi cæli curſus eſt,quo & orbes cete-ros ſecum rapit, incredibili prorſus velocitate, quam ei confert Angelus. & quam lacertoſum hoc brachium ſit, quod immenſam hanc molem ſic gyret! Et quæ noſtræ ſunt vires, quæ illa potentia noſtra? Iſaias expro-brans: *Væ, inquit, qui potentes eſtis ad bibendum vinum, & viri fortes ad mi-ſcendam ebrietatem.* Hæc fortitudo ac potentia humana, copioſum vinum doliis egurgitare in ventrem. cetera tam debiles ſumus, ut Iob miratus dixerit: *Contra folium, quod vento rapi-tur, oſtendis potentiam tuam, & ſtipulam ſiccam perſequeris.*

Iſa. c. 5.

Iob. c. 12.

Diſcrimen VII.

ERgo, quid nos homunculi, viles formiculæ, potentiam, aut genus, aut ſcientiam noſtram crepamus? de-lira vanitas eſt, & quæſo ponamus criſtas; Angelos cognatione proxi-ma ſane non attingimus, neque de nobis pronunciavit illud Rex David *Minuiſti eum paullo minus ab Angelis* Parum ad nos ius iſta; propria Chri-ſti eſt. Paulus id diſertiſſime affir-mans: *Eum autem, inquit, qui modi-quam Angeli minoratus eſt, videmus Ieſum, propter paſſionem mortis, gloria & honore coronatum.* Nos vero Ange-lis multo inferiores ſumus, nihilo-minus tamen Angeli, nobis tanquam dominis ſuis, inſerviunt fideliſſime. Angelis toga candida, pacis ac lætitiæ ſignum

Pſ. 8. non deſunt qui ſic inter-pretentur Pſal. item; nos ta-men com-mu-nem ſen-ten-tiam non rejici-mus Ad Heb. 2.

ſignum, nobis gladius, galea, clypeus, lorica convenit. *Militia eſt vita hominis ſuper terram.* Quotidie in acie ſtandum, quotidie tela tentationum excipienda, nunqam non pugnandum. Angeli ſuo nectare & ambroſia fruuntur, gaudiis æternùm non deſituris. ob noſtras dapes ingemiſcens David: *Cibabis*, inquit, *nos pane lacrimarum, & potum dabis nobis in lacrimis in menſura.* Iſaias: *Dabit vobis Dominus [illegible] panem arctum & aquam brevem.* Certe nunc Angelis quam [illegible] [illegible] ſumus, ſpes [illegible] [illegible] olim [illegible] [illegible] rimis fore quam ſimillimos. Veritatis oraculum eſt: *In reſurrectione neque nubent neque nubentur, ſed erunt ſicut Angeli Dei in cœlo.*

Iob. c. 7.

Pſ. 79.

Iſ. c. 30

Matt. c. 22.

X. [illegible]

Diſce MORI, *& cogita.*

Quos maxime [illegible], & quos potiſſimum amicos habebo in morte? Diabolos, & Angelos. Cur ergo nunc amicis iſtis non aſſentior? his hoſtibus non reſiſto?

Diſce VIVERE: *tua vero* VITA *ſit.*

DESIDERIUM CÆLESTIS PATRIÆ. Quam dilecta tabernacula tua, Domine Virtutum: concupiſcit & deficit anima mea in atria Domini. (Pſ. 83.) Ah, cui non ſordeat terra, cum cælum cogitat. Mens cælum, aut Deum ſemper cogitans, quidquid affligit, requiem putat.

Disce ORARE: *& considera.*

Consideratio VII.

Quæ Angeli in homine oderint, mirentur, ament.

CAP. I.

AVERSANTUR quidem Angeli, quidquid vitium redolet, maxime tamen oderunt in vitiis CALOREM, FUMUM, FŒTOREM. Calorem *Iræ & Invidiæ*, fumum *Superbiæ*, fœtorem *Luxuriæ*. IRÆ calor quandoque tantus est, ut vere dicat Chrysostomus: Ira quasi fulmen in animam irruit, servientemque sibi reddit amentem. Iratus nihil nisi crimina loquitur, & merum vomit venenum. Iratus (ait os illud aureum) dæmone plenus, dicenda & non dicenda effundit: quandoque etiam voces per jugulum redituras protrudit. Iracundus ferrum semper in igne habet; ubi vel verbulo læditur, prosilit, & impugnat. De ira affirmate dixit Seneca: Nulla pestis humano generi pluris stetit. Ejusdem animi Iob: *Virum stultum*, inquit, *interficit iracundia, & parvulum occidit invidia.* Ira, vehemens & furibunda fera est, ferreos habet ungues, & fauces igneo veneno plenas. Ideo suos Augustinus enixe rogans: Ne obsecro, inquit, fratres amantissimi, ne tantum malum nobis inducamus, animæ morbum, alienationem à Deo, principium bello-

Iob. c. 5.

lorum, plenitudinem calamitatum, dæmonem pessimum. Paulus, & rogans & imperans: *Omnis*, inquit, *amaritudo, & ira, & indignatio &c. tollatur à vobis: estote autem invicem benigni.* Nam, *sicut carbones ad prunas, & ligna ad ignem, sic homo iracundus suscitat rixas.* Malum calorem, pessimus ignis sequitur: illum & hunc oderunt Angeli.

Ad Ephes. c.4.

Prov. c. 26.

Æque calorificum & letale toxicum est INVIDIA, oculos & cor invidia consumit. Salomon: *Vita carnium,* inquit, *sanitas cordis: putredo ossium,* INVIDIA. Hominum plerunque pessimi sunt, qui aliorum ærumnis læti, alienis jacturis divites, calamitatibus locupletes, funeribus immortales. Et quid alteri alteros flagellamus? Et cui tandem invidemus? bono? ergo & bonis dignus est. malo? sua illi malitia laqueus est, & interitus: quid opus illum sæpius perire? Qui livoris & invidiæ peste carere vult, illam hæreditatem diligat, quam cohæredum numerus non minuit, quæ & omnibus una est, & singulis tota: præstans Invidiæ antidotum, est amor ÆTERNITATIS. Cælum vis ascendere? non his moribus illic vivitur: inferiores gaudent superiorum bono. ideo nec Angeli hanc à diabolo luem, in nobis tolerant. sibi quoque id dictum putant; *Neque cum invidia tabescente iter habebo, quoniam talis homo non erit par-*

Prov. c.14.

Sap.6.

ticeps sapientiæ. Aut ergo invidiam pone, aut Angelos & cælum amisisti.

CAP. II.

NEc SUPERBIÆ FUMUM ferunt Angeli, ne miremur; nec David rex eum ferre potuit: *Non habitabit*, inquit, *in medio domus meæ qui facit superbiam*. Et unde Angelos superbiæ nostræ amicos speramus? in regibus hanc oderunt, in æqualibus suis eam non tulerunt. turpissimum monstrum est, superbus pauper. habuit Lucifer unde superbiret, sed habuit etiam unde superbus rueret. nos vero mendiculi, unde turgemus? unde tam altum nobis supercilium? miseriis & spurcitiis scatemus, & fastu extollimur? superbi pauperes, turpissima monstra sumus. quid lutum se jactat? quid homo superbit? cujus vita, naufragium; cujus esse, momentum; mors finis & exordium. Sic Angelorum non deliciæ, sed nausea erimus. Verissime Augustinus: vix toleratur, inquit, superbus dives: pauperem superbum quis feret; & nemo miretur, adeo inimicos esse Angelos superbis. adhuc trepidant ob veterem suorum ruinam. Ex Angelo facit diabolum superbia, omnium malorum fœcunda mater; hæc turres evertit, linguas confudit, Goliathum prostravit, Amanum suspendit, Nicanorem discerpsit, interfecit Antiochum, Pharaonem submersit, jugulavit Sennacherib, Hero-

Psal. 100.

Herodem pediculis confecit: omnes hactenus filios suos præcipitavit, & male perdidit SUPERBIA.

CAP. III.

NEc LUXURIÆ FŒTORES tolerare possunt Angeli; indignantur & horrent, quidquid in castitatem inverecunde peccamus; oculei toti sunt, imo oculi iique purissimi, qui sordes nostras celerrime, & cum indignatione notant. Asmodæus & Gabriel non bene conveniunt in uno cubiculo, multo minus in uno pectore. O homines, nolite fieri sicut equus & mulus. Tobiæ arcanum hoc pandens Raphael: *Audi me*, inquit, *& ostendam tibi qui sunt, quibus prævalere potest dæmonium: qui Deum à se & sua mente excludunt, ut suæ libidini vacent, sicut equus & mulus, habet potestatem dæmonium super eos.* Angeli vero homines in amicitiam adsciscunt, non pecudes: divinus è cælo sponsus, nusquam suavius est, quam inter odorifera castitatis lilia; eos solum in amplexus admittit, qui omnem penitus à se Veneris & Cupidinis ignem excusserunt. castas amat & virgineas mentes Virginis filius: abite impuri; odio estis, & Angelis & Angelorum regi. Narrat Antoninus, Angelum humana specie tectum, iter fecisse cum anachoreta. transierunt forte cadaver in viam temere projectum: anachoreta nares

Part. 4 Sum. theol. l. 1. c. 6 sect. 1.

nares pressit, non ita socius paullo post obvium habuerunt hominem supra ornatissimas imagines, cultum, sed qui occulta libidine laborabat. Cetera politissimus, & incessu venusto pedes ad legem & numerum ponebat. quin & cinnama fragrans, & balsama rorans, odoros post se ventulos trahebat: optasset quis nasus fieri cum Catullo. Sed Angelus velut mephitim fœdissimam declinaturus, vultum pressasque nares avertit. causam à socio rogatus: Homo libidinosus, inquit, olentissimum cadaver est. Dixit, & evanuit. LUXURIÆ FŒTORES non ferunt Angeli. procul, ó procul Cupidinis ignes à castissimis Angelorum sacris. neminem oderunt magis, quam quem in libidinis cœno volutari cernunt. O mi juvenis, aut libidini amicus non sis, aut hostes habebis omnes Angelos.

CAP. IV.

4. Esd. 8. quamvis hic liber non ejusdem cum ceteris sit ordinis.

Est quod Angeli summe in nobis mirantur. hoc Esdræ sacerdoti exponens Angelus: Transierunt, inquit, dolores, & ostensus est in fine thesaurus immortalitatis: Noli ergo adjicere, inquirendo de multitudine eorum, qui pereunt, nam ipsi accipientes libertatem, spreverunt. Altissimum, *& quidem scientes quoniam moriuntur*. Hæc Angelorum summa admiratio est, quod sciamus non tantum morituros, sed mori, nec tamen

ani-

animæ interitum sentiamus, aut exitium horreamus, aut mores corrigamus. Nil novi, si fur furetur, cum solus est, & extra lictoris oculos, & tutam credit occasionem. Sed furem jam jam ducendum in ipso carcere, caliculum in manticam retrudere, hoc novi quid est. & certe reperti tales, qui, cum patibulum jam in oculis esset, imo sub ipsa furca, & riserint, & impie jocati sint. Nos tales sumus; grandi passu ad mortem imus, imo morimur, atque dum morimur, audacter peccamus, & aut furtivas libidines animo agitamus, aut in alios linguam stringimus, aut manu nocemus. Eheu, jam in fatalibus scalis stamus, mox deturbandi, & necdum petulantiam nostram definimus? *Scientes, quoniam morimur*, adhuc vitia in nobis vivere connivemus: Vere hoc Angelorum admiratione dignissimum est.

CAP. V.

Sed est etiam, quod Angeli, saltem in aliquibus nostrum admodum ament, SANOS OCULOS Oraculum à Christo est, oculi sanitatem in totum corpus redundare: *Si oculus tuus simplex fuerit, totum corpus tuum lucidum erit.* Angeli, ubi demum locorum sint, pervigili, & nunquam interrupto obtutu Deum aspiciunt. Sunt inter homines, qui eo quo possunt modo id æmulentur: Deus illis assidue in oculis est. E Sanctis qui-

Luc. c. 11.

dam monuit, pistori nos similes esse debere, qui dum farinam aqua subigit, dum brachia jactat, dum totus formandæ massæ incumbit, nihilominus jucunde garrit, & in colloquentem subinde oculos reflectit. ita nobis, non ideo, ut Deum videamus, labores desinendi, sed dum laboramus, oculi in Deum assidue & suaviter emittendi. & hoc Tobias senex filium docens: *Omnibus*, ait, *diebus vitæ tuæ in mente habeto Deum.* Hoc David fecisse gratulatus: *Providebam*, inquit, *Dominum in conspectu meo* SEMPER. nimirum sanissimos oculos habuit Rex David. Lippientes sunt illi oculi, & multo pulvere corrupti, qui in viis, in domibus, in templis, in angulos omnes emissitii excurrunt, & interim mentis oculi amissum Deum non quærunt. Tunc bona est actio, cum manus est in opere, oculus in Deo: Multa sæpe agimus, sed ignave & oscitanter. Oramus: sed ubi attentio? stipem damus: sed ubi affectus? jejunamus, & ubi Deo placendi studium? nimirum uti nos Deum non videmus; ita nec videri nos à Deo censemus: ita quædam segniter, alia turpiter, & incomposite facimus, quia Deum spectatorem nostrum non aspicimus. Attende tibi, ô homo, & fixos semper oculos intende Deo. *Non præterit illum omnis cogitatus, & non abscondit se ab eo ullus sermo.* Lasciva cogitas, & non erubescis? *Deus videt.* Impudica loqueris, nec te pudet?

Tob. c. 4.

Ps. 15.

Eccli. c. 41.

pudet? *Deus audit.* Illuc rapacem, huc libidinosam manum extendis, nec cohorres? *Deus præsens est.* Quicquid agas, quidquid cogites, quibuscunque te latebris condas, memento te ubique deprehensum. Epictetus: Tamen etiam custodem, inquit, cuique nostrum addidit, & Genium curatorem. Cum igitur fores obduxeris, tenebras intus feceris, ne succurrat dicere: Solus sum, non enim es: sed Deus intus est, & Genius noster intus est. quibus quid opus illato lumine, ut videant quid facias? Clemens Alexandrinus: Hac solum, inquit, ratione fit, ut quis nunquam labatur, si Deum sibi ipsi semper adesse existimet. Dositheum optimum fecit monachum ex dissolutissimo milite hoc unicum beati Dorothei præceptum: *Cogita semper Deum præsentem, & te coram illo stare.* Vere, *In omni loco oculi Domini contemplantur bonos & malos. Spirituum ponderator est Dominus: omnia nuda & aperta sunt oculis ejus.* Supremi judicii die quot abdita peccata, quot arcana scelera, quot monstra noxarum in lucem & publicum protrahentur, quæ nunc aut simulationis mantela, aut arcana parietum fide, aut tenebrarum silentio teguntur? omnia Deus audit, videtque omnia: & quomodo gravius unquam delinquat, qui intuentem se Deum non desinit intueri? quidquid agis; ô homo, videri te scias & audiri; memento te in omnibus deprehensum.

Lib 1. c. 14.

Lib. 3. pædag. c. 5.

Prov. c. 15.

Ad Hebr. c. 4.

XI. HO-

XI. HORA.

Disce MORI, *& cogita:*

An non in extremo morbo, omnibus ignoscam, & omnes mihi cupiam ignoscere: Cur ergo nunc tam longas nutrio iras, tam implacabilem spiro vindictam?

Disce VIVERE: *tua vero sit* VITA.

CONSIDERATIO PRÆSENTIÆ DIVINÆ. Opera omnis carnis coram illo, & non est quidquam absconditum ab oculis ejus. (Eccl. cap. 39.) Deo nihil clausum est: & verissima vox Augustini: Deus, totus oculus est, quia omnia videt: totus manus est, quia omnia operatur; totus pes est, quia ubique est.

Disce ORARE: *& considera.*

Consideratio VIII.

Virtutes Angelorum.

Virtus I.

PURITAS, innocentia, castitas summa. Cælestes hi genii, nullam unquam labem contraxerunt. constantissimi Numinis amici. hos enim allocutus Deus: *Venite*, inquit, *descendamus, & confundamus ibi linguam eorum*. Angelos ad hunc descensum tam humaniter invitatos, Augustinus affirmat: Amat Deus suos hos inno-

Gen. c.11.

L.16. civ. c.5.

innocentissimos ephebos, post tot millium defectionem. Infans in cunis, innocens Angelus dicitur; tamen in paradiso, aliena manu deliquit, & primus ejus avus fur fuit. In nullum beatorum spirituum hoc dici potest, quos & Christus laudans: *Erunt*, inquit, *sicut Angeli Dei.* quod si nostram in aliis similitudinem amemus, Angelis hoc quis carior erit, quo castior, quia sic iis similior. Ideo pudicissimam Iudith in castris hostium singularius defenderunt; castissimam Susannam insidiis senum eripuerunt; Cæcilias, Agnetes, Theodoras luporum dentibus subtraxerunt. Ubi cor castum, ibi deliciæ Angelorum.

Virtus II.

OBedientia promptissima. *Nonne omnes sunt administratorii Spiritus?* Cum jussa acceperint, dictum factum. confirmat hoc psaltes regius: *Qui facit Angelos suos spiritus, & ministros flammam ignis.* Ad nutum, eo quo mittuntur, celerrime feruntur, ad instar volatilis ignis. *Nunquid mittes,* ait Iob, *fulgura, & ibunt; & revertentia dicent tibi: Adsumus?* pluribus imperiis non fatigantur; parati sæpius ire & redire. *Videbitis*, ait Ioannes, *cælum apertum, & Angelos Dei ascendentes & descendentes supra filium hominis.* uti fulgura, eunt redeuntque Angeli, & novis sese officiis offerendo dicunt; ADSUMUS, hæc omnium

Ad Heb. c. 1.

Psal. 103.

Iob. c. 38.

Ioan. c. 1.

omnium obedientium vox eſt: adſum, ecce me, præſto ſum; paratus ire, promptus facere, quidquid imperabitur. Tarde velle, nolentis eſt: proprium eſt libenter facientis, cito facere.

Virtus III.

AMor in Deum & nos maximus. Angelus Iſaacum à gladio vindicavit: ancillam viliſſimam ſolatus eſt Angelus, luctatus cum Iſaaci filio & vinci non indignatus. Angelus incendio Lothum eripuit: Tobiam incolumem velut tabellarius duxit & reduxit; Eliæ & Danieli Angelus à ferculis fuit, illi panem & fontem, huic delicias meſſorum appoſuit. Angelus Philippum ad Reginæ Candacis quæſtorem Æthiopem miſit. Bono ægrotorum pauperum Angelus aquam Hieroſolymis turbavit. Angelos amor pene veſpillones fecit; mendiculum in ſinum Abrahæ non unus tantum Angelus deportavit. Suis nos manibus portant, ne offendamus, ut majores natu filii fraterculos ſuos minores brachiis quandoque circumgeſtant. Nemo tam impius eſt, quin gaudium creet Angelis reſipiſcendo. Lacrymæ pœnitentium, vinum ſunt Angelorum, ait Bernardus. Ab Angelis beatiſſimam Dei Matrem, & Ioannem Baptiſtam cibos accepiſſe, ſcriptorum complures aſſerunt. Amore noſtri, viliſſima miniſteria

Franc. Suar. diſput. 24. ſect. 3 in part. 3. D. Thom.

ſteria nunquam recuſarunt Angeli. O Charitas! quanta Virtutum Regina es, quam tamen ubique paſſim inhonora & contempta jaces!

Virtus IV.

SUbmiſſio admiranda. In lege priſca, adorari ſe paſſi ſunt Angeli. advolvit ſe ad illorum genua pronuſque imo humi abjectus adoravit ternos è cælo ſibi parentes nuntios, ingens ille Abrahamus: non prohibuerunt. Binos adoravit & Lothus: non interdixerunt. Adorarunt eoſdem Ioſue, Tobias, Manue: non reprehenderunt. Sed & alii hos ipſos adorarunt: non obſtiterunt. Sed neque in ſubmiſſionem deliquerunt; temporis decoro paruerunt. In nova lege, ſui regis exemplo moti, & velut ſi profeciſſent, facti ſubmiſſiores, poſt tantam DOMINI abjectionem, hunc ſibi cultum deferri, ſeque adorari vetuerunt. Viderant enim ſummum Deum ad infimorum hominum pedes, non procumbentem tantum, ſed & lavantem. Ad hoc novum inviſumque cælitibus ſpectaculum, ſe quodammodo attemperarunt, infraque ſuam naturam ac morem deſcenderunt. Ita Ioannem in Pathmo jam procumbantem, jam adorare molientem, è terra erigens Angelus: *Vide*, inquit, *ne feceris, conſervus tuus ſum & fratrum tuorum habentium teſtimonium* IESU, *Deum adora.* Apoc. c 19.

En

En ipſos cæli principes, quodammodo ſeipſis factos eſſe meliores. miratur Gregorius, &: Quid eſt, inquit, quod ante Redemptoris adventum ab hominibus adorantur & tacent: poſtmodum vero adorari refugiunt? niſi quod naturam noſtram, quam prius deſpexerant, poſtquam hanc ſupra ſe aſſumptam conſpiciunt, proſtratam ſibi videri pertimeſcunt. Imo etiam à nobis mendicant jam Angeli, &, quod Caſares & Reges ſubinde feciſſe conſtat; veſte peregrina ignoti hoſpitium apud nos rogant, Sanctorum virorum complures (prout eorum res geſtæ teſtantur) opulentiſſimos hos mendicos ſua menſa non ſemel refecerunt. In beatis illis mentibus ne nævulus quidem hæret ſuperbiæ. inde amor illorum & reverentia in pauperes. nam Chriſti nati feliciſſimum nuncium, ſolis pauperculis opilionibus detulerunt. nec unquam in terris majore numero viſi, quam cum Rex illorum in extrema egeſtate, inter beſtias hoſpitaretur: non erubuerunt ætherei hi prætores ſui Domini viles panniculos, & ſtramineas cunas. Prædixit Chriſtus: *Qui me erubuerit & ſermones meos, hunc erubeſcet filius hominis, cum venerit in majeſtate ſua, & patris, & Sanctorum Angelorum.*

Luc. c.9.

Virtus V.

Tolerantia conſtantiſſima. Illos etiam curandos ſuſcipiunt Angeli,

li, quos damnandos ſciunt, neque ideo minus laborant in erudiendo homine, etſi norint ſe fruſtra laborare. *Curavimus Babylonem*, ajunt, *& non eſt ſanata; derelinquamus eam.* hominem autem prius non deſerunt, quam eum diabolus ſui juris factum ad carceres abripiat æternos. Quis olitor in horto ſuo, quis vinitor in ſua vinea colenda tam patiens, ut cum illum aut illam votis non reſponſuram ſciat, nihilominus tamen & illum colendo, & iſtam fodiendo exerceat? ejus tamen tolerantiæ ſunt Angeli, vel etiam in deſperatiſſimos. ipſe quoque Antichriſtus ſuum habebit monitorem Angelum. Vidit quidem Iulianus Apoſtata ſuum à ſe Genium abire; ſed hoc monendo illi factum, uti mater fugam ſimulat, ut infantis contumaciam frangat. Iulianus tamen ita monitus non reſipuit; una & ſanguinem, & blaſphemiam, & execrandam animam ejecit. Nos, ſi quem officii bis terve meneamus, abunde monitum cenſemus, & ceſſamus: Angelorum ingenium longe à noſtro divertit; Angeli & centies & millies monent: quæſo te, omitte hoc; oro, fac hoc & quo præfracte magis omittenda facimus, aut facienda omittimus, eo conſtantior eſt eorum patientia, cujus tamen etiam imitatores habent.

Hier. c. 51.

Ammoni & ſeni & ægro, Ioannes Thebæus, ætatis duodecim annis, mirabili & patientia & ſedulitate ſerviit. nun-

Vitæ Patrum lib 7. c. 13.

nunquam eum tetricus ſenex vel mitiore verbulo dignatus eſt : ſed morti jam proximus, coram aliis compluribus, prehenſa Ioannis manu: Hic juvenis, inquit, non homo, ſed Angelus eſt. fateor equidem, vix unquam illum humanius ſum affatus, tot annis tamen ægrotanti mihi, mira & induſtria & tolerantia inſerviit. Moſes patientia, non Angelus tantum, ſed & Deus, tam Pharaonis, quam Hebræorum eſt factus. Angeli quam exercent, hanc & amant in nobis tolerantiam.

Libell. 7. num. 31.

Narrat Pelagius Diaconus è Græco, quod mirifice robore firmetque patientiam in rebus omnibus.

In horrenti vaſtaque ſolitudine habitabat cælo notiſſimus ſenex, & qui Dei cauſa plurima jam didiciſſet & FACERE, & PATI. Domus illius magnam partem cælum fuit, cubile terra, ſomnus vigiliæ, cibus jejunium, colloquia ſilentium, caſula palatium. ſuſtentandæ vitæ deficiebant illi pleraque omnia, maxime tamen aqua, elementum publici quidem uſus, ſed non ubivis locorum adeundum. Ergo, ſi quando ſiti mederi voluit, extreme prius fatigari debuit, & ad fontem, quaſi in mercatum proficiſci, ad emendum Falernum; neque ante aquam bibit, quam viam longam devoravit. Hoc illi ſitim pretioſam valde, imo & exoſam faciebat, maluiſſetque eſurire bis terve, quam vel ſemel

mel ſitire, nam ita extra omnem aquæ viciniam habitabat, ut, quoties hydriam ſuam implere voluit, milliare prius integrum pedibus emetiri debuerit: neque tamen recentem & frigidam unquam bibebat, niſi continuo illic bibiſſet, ubi fontem reperiſſet. Hæc virum cælitibus carum ſæpius turbarunt, atque ad indignationem etiam concitarunt. Fuit, ut aſſueto jam calle ad notum ſibi fonticulum, inſtar ſitientis cervi properaret. pedibus alas addebat non timor, ſed ſitis. at via nonnihil ultra dimidiam decurſa, fauces arere, lingua faucibus hærere, vox aſperari, brachia languere, pedes ſuccumbere, anhelitus deficere, corpus pene totum corruere, & ſolo ſterni. itaque fracto jam plane & fatigato greſſu incedebat, meditationi, quam ante, aptior. multa igitur ſecum diſputare, partes in omnes verſare animum, ita demum ſecum ipſe confabulari cœpit: Et quis tandem, inquit, potum tibi feret, cum te non ferent pedes amplius? Et fac immortalem te eſſe, neque unquam morbo tentandum, quæ tamen hæc pæne quotidiana cum tanta laſſitudine excurſio? ut taceam diſpendium temporis, quo interim legere, meditari, peccari commodius poſſem, dum ego toties, tam laborioſe, tantum itineris conficio. Cui Creticum ſuum tanto ſtat pretio, quanto mea mihi aqua? quam me per æſtatem æſtus frangit, per hiemem frigus e-

nervat? Et cujus hîc duret patientia, in tantis tamque assiduis molestiis! ignosce mihi, Deus, non possum non indignari, & irasci habitationi meæ tam incommodæ.

Sed an nihil consilii est, quo rivulum mihi aut salientem aquulam viciniorem efficiam? Semperne tot millia passuum decurram, ut bibam? profecto hujus vini cella nimium à me dissita est. quid si ego illi fierem vicinior? illa certe mihi non potest: neque enim novo alveo ad me derivatus fons curret. ita prorsus, ita agam: sedem ego meam migrabo, & juxta scaturientes latices domicilium mihi figam: ita demum compendium repererero immensi laboris. quid necesse est, ita quotidie fatigari? Et ó me infelicem, aut incogitantem, qui non pridem in hoc consilium iverim.

Vix hæc effatus, cum à tergo levissimum insequentis strepitum advertit, & respicit in ipso ambulationis motu, videtque juvenem sequi, qui omnes, quotquot ipse passus faceret, accurate numeraret. ad quem illico senex: Heus tu, inquit, quod fesso seni tacitum convicium facis, ut omnia vestigia mea passusque in digitos mittas? non sumus incessu pares, ut olim, cum & mihi virerent genua; desine hoc ludibrium. Ne sævi (ait Angelus, quem ille juvenem credebat) ne sævi, mi optime senex. cælo missus sum, ut passus omnes & singulos numerarem,

quot-

quotquot facis ad fonticulum illum; simul & præmia in numerum cogerem, pro his vel singulis passibus, sed olim, sed in cælo rependenda. Dixit & ex oculis se subduxit. Cum eremicola cælesti hoc affatu attonitus, in terram atque in preces funditur: &, O mi Deus, exclamat, quæ tua hæc bonitas in servulum vilissimum? egone impatiens ille, & iracundus? ego deses ille, & cessator famulus, tanto tibi vendam pretio vestigia vel singula? ignosce, ô mi conditor, huic & iracundiæ, & impatientiæ meæ; sit venia fatuo prorsus consilio. revoco & damno quod cogitavi, quod & dixi. tuguriolum meum magis à fonte in posterum distabit quam hactenus, ut cum via crescat patientia. Atque ut verbis manum adderet, mox ad demoliendam suam casam sese accinxit, illamque dimidio insuper milliari à fonte remotam denuo excitavit, ut ita plus passuum numeraret Angelus, plus præmiorum redderet Deus.

Et te, mi homo, quisquis es, tuus semper Angelus insequitur; nunquam à te abit; omnem incessum tuum, passusque singulos ad numerum revocat. passus tantum? cogitatus etiam vel latentissimos, verba omnia, facta omnia, minima, maxima in numerato habet. En, quam fidum tu habeas amanuensem! quidquid agas, actiones ille omnes numerat. precaris tu? voces ille vel singulas dinume-

rat: ſtipem erogas? numerat obolos: flagellis te caſtigas? numerat verbera: jejuniis te maceras? numerat abſtinentias, & omnes bolos quibus genium fraudas: de ſomno quid ſubtrahis? numerat vigilias: Cupidinem Veneremque vincis? numerat victorias: carnem cilicio domas? numerat horas: animum meditatione pia inſtruis? hîc vel puncta horæ numerat: mentem confeſſione purgas? hîc ille dies numerat: legis demum, ſcribis, laboras? nec hîc ille ſuum numerandi munus negligit; modo tu Deo laudando legas, ſcribas, labores.

Ac ſcito habere te latronem etiam alium, imo verum ex Orco latronem, qui non pecuniæ tuæ, ſed tuæ animæ inſidiatur. hic extorris cælo civis, æque atque tutelaris Angelus, in ſuos pugillares refert omnia quæ facis, dicis, cogitas. Si juras aut pejeras, verba; ſi laſciva loqueris, ſyllabas; ſi fœda meditaris, cogitationes; ſi rem divinam negligis, horæ quadrantes; quando demum peccato letali te maculas, etiam momenta numerat, dum momentum illud veniat, quo te inimicum Dei, exhæredem cæli, Divorum hoſtem, in ſuum regnum caſu irrevocabili præcipitet. Ah! mi homo, per ſalutem tuam te oro tu quoque (ſi ſapis) numerare incipe annos, quos conſumpſiſti; dies, quos neglexiſti; horas, quas perdidiſti: ſed & futuros dies horaſ-

horaſque in numerum digere, ſi potes, cum nec hanc ipſam, qua tecum loquor, horulam mortis ſecuram habeas. demum ÆTERNITATEM quam numerare non potes, ſaltem cogita. Non abſurde dicebat olim vir doctus: *Nuptias eſſe brevem & latam cantiunculam, ſed habere longum & triſte epiphonema.* Sic nos veriſſime dicemus: peccati cujuſcunque voluptas, brevis & hilaris eſt cantiuncula, ſed longiſſimum habet & triſtiſſimum epiphonema, tormentum ÆTERNUM. *O æternitas, ô æternitas, æternitas!* quam ſæpe turpiter peccamus, quia te vix unquam ſerio cogitamus! O ÆTERNITAS! aut in ſuppliciis inter Diabolos ducenda, & nunquam finienda! Attende, mi homo, horum an illorum amicitiam nunc ambias: Et hoc ſcito, tum denique te fore Angelis amicum, cum tu fueris TOLERANTIÆ & CASTITATI.

XII. HORA.

Diſce MORI, *& cogita:*

AN non à mortis meæ momento, tota mihi pendet ÆTERNITAS? ſupremum halitum, aut æterna ſalus, aut exitium excipiet æternum. Puncto conſtat Æternitas. Cur ergo nunc per bonam vitam, ad optimam mortem me non diſpono? tutiſſimum eſt, ut quicquid in extremo deceſſu,

ſe quiſque vellet feciſſe, id modo ſanus incipiat facere.

Diſce VIVERE: *tua vero ſit* VITA.

CONSIDERATIO ÆTERNITATIS. Cogitavi dies antiquos & annos æternos in mente habui. (Pſal. 76.) Quidquid in mundo eſt, vanum, breve, merum nihilum eſt, ÆTERNITATI collatum: ut ſolus ille omnium ſapit, qui caducis his ſpretis, unam atque unicam ſibi præfigit in terra cogitandam, in cælo aſſequendam ÆTERNITATEM.

Diſce ORARE: *& conſidera.*

Conſideratio IX.

Cultus & veneratio Sanctorum Angelorum.

CAP. I.

TOBIAS pater filio & oculis ſibi reſtitutis, Tobiam filium accerſens: *Quid poſſumus*, inquit, *dare viro iſti ſancto?* Cui filius: Pater ait, *quam mercedem dabimus ei, aut quid dignum poterit eſſe ejus beneficiis:* & cœpit ea narrando percurrere. demum iterum, *quid*, inquit, *illi ad hæc poterimus dignum dare?* quicquid demus, minus quam promeruerit, dabimus. *Et vocantes eum rogare cœperunt, ut dignaretur dimidiam partem omnium, quæ attulerant, acceptam habere.* Et quid nos, noſtro tutori Angelo rependemus,

mus, pro tantis beneficiis, per tot annos in nos collatis? Ecclesiasticus: Eccl. c.33. *Si est*, inquit, *tibi servus fidelis, sit tibi quasi anima tua.* & quo loco nobis erit fidelissimus hic custos, qui cura & fide sinceriore nos tuetur, quam reges & principes possit omne regium satellitium?

Cap. II.

Angeli eo honore cultuq; possunt affici, quo cæteri Divorum, quos precibus, stipe, jejuniis, tanquam Dei amicos deveneramur. Angeli Deum assiduis frequentant laudibus; hoc crebrior apud nos æmuletur oratio: Angeli criminis omnis purissimi castissimam integritatem absque nævo traducunt; huic illorum virtuti æmulandæ, frequentiora nos juvabunt jejunia; Angeli beneficiorum in nos largissimi sunt; id eleemosynis nostris pie imitari conemur.

Constantinus Imperator vere pius, apud Constantinopolim in utroque maris Euxini littore, illustrissima duo templa condidit, Michaelis Archangeli honori. Imperator Iustinianus, eidem Archangelo Michaeli, aliisque sanctis Angelis, sex magnifica templa à fundamentis erexit, recte persuasus, si hunc alatarum legionum ducem, qui tot potentissimus perduelles in cælo sub jugum miserat, amicum haberet, bellum facile & felix se cum Vandalis habiturum. Seraphi-

cus ille Franciscus præter quadragintadiale jejunium Ecclesiæ, alios insuper quadraginta dies inedia maceravit, pro honore & cultu Sancti Michaelis Archangeli. Anno à pariente Virgine millesimo, Otho III. Imperator Romanus, teste Petro Damiano, Roma in Apuliæ montem Garganum, ad ædem Sancti Michaelis, nudis pedibus contendit (sunt 50 milliaria Germanica) idque suasu S. Romualdi, ut crimen paullo ante commissum hoc corporis afflictatione expiaret.

In vita S. Romualdi.

Cap. III.

CUm Angeli sint integerrimi spiritus, ab omni sorde carnis eximii, utique illis summo est gaudio & honori, cum quis eadem sese castæ integritatis veste amicit, seque illis, quantum conando potest, reddit quam simillimum, fitque castitate Angelus. Quot sanctorum hominum castam & cælibem vitam quasi cælitem agnoverunt? nec in alio erymo Grammaticis magis credendum. vere dixit Hieronymus: Esse angelum, felicitatis est; esse virginem, virtutis. Narrat Basilius, Diocletiano & Maximiano in Christianos sævientibus, Theophilam virginem, forma & prosapia nobilissimam, cum à lictoribus in lupanar vi traheretur, in via sic esse precatam: Mi Iesu, amor meus: ó sponse mi, ó fons castitatis, matura opem, & sponsæ

Tract. de vera virgin.

ſæ tuæ pudicitiam ſerva. Hoc cor, hoc os, & oculi lacrimis pleni loquebantur. proſtibulum ingreſſa, Euangelium, ut mos erat Chriſtianis, lectura protulit. Fuerunt quidem qui irruere auderent, nemo qui tangere. Sedebat Virgo & legebat, verecundiſſimo vultu ad omnem modeſtiam compoſito; adſtabat juvenis è cælo, pulchritudine inenarrabili, amœniſſimos ignes oculis ſpirabat. itaque ſtrictorum oculorum majeſtate terrebat ingreſſos, ut impuram vim omnem à virgine arceret. Et hic adoleſcens, inquit Baſilius, Virginis protector fuit, uti virgineus Daniel Suſannæ. Nemo amat Angelos, qui caſtitatem oderit: vita caſta gratiſſimus Angelorum cultus eſt.

CAP. IV.

QUo porro cultu affici velint æthereæ mentes, cæleſtes hi legati, facile id ſuo nos exemplo docent. Beati Pauli ſenſu, omnes adminiſtratorii ſpiritus ſunt, pleni officiis & obſequiis. tales & eos eſſe cupiunt, quos inſtruunt.

Ioannes Carrera, caſtiſſimus juvenis, inflammato ſemper ſtudio erga tutelarem Angelum rapiebatur, cum hoc tanto erat tamque familiari conjunctus uſu, ut velut intimo cum amico ſua conſilia ſermoneſque conferret, ſæpe ad eum de rebus ſuis dubiis arduiſq; referret, ſæpe interrogaret. exqui-

Hiſt. Soc. l. II. num. 66.

exquireretque consilium. Denique in eam Sancti Angeli familiaritatem venerat, ut ab eo quotidie horis antelucanis, ad orationem excitaretur è somno. quamquam hanc aliquando consuetudinem Angelus intermisit, quod excitatus à se, languore victus, non è cubili protinus surrexisset. Sed si hæc culpa fuit, certe per dies plurimos occultante se Angelo, pœnas dedit. Cujus præsentiæ desiderio multis ad Deum placandum precibus ac jejuniis adhibitis, tandem aliquando quod amiserat, recuperavit. Receptum in pristinam familiaritatem Angelus monuit, idcirco suam se occultasse præsentiam, quod ab orationem se suscitantem, non protinus audisset: Deumque ab eo pœnas voluisse repetere, ut documentum ei esset in posterum, ne in surgendo moras necteret.

Non Musis tantum, sed & Angelis amica est aurora: mane cum Deo, interdiu de Deo loqui nos volunt: Nec tamen officiorum erga alios oblivisci. Sui cultum interpretantur, cum in alios obsequiosi sumus, urgent merito, ut quod operæ aliis impendimus, id & *prompte & libenter* impendamus. invita & lenta mlnisteria vix meliora sunt turpi otio. Placere non potest obsequium, quod *alacritas & promptitudo* non commendet. duplicem fert opem, qui celerem fert.

CAP. V.

SUnt qui templa variis muneribus colant. hi ceram, illi oleum, isti cereos, alii aras, pretiosam vestem, artificiosas imagines, calices aureos donant Augustinus: Æquum est, inquit, monitos nos à psalte regio, & VOVERE & REDDERE: duplici modo id fiet. Sunt qui ceram, oleum, telam, simiam, odores, aurum dent. Sed hac nisi à ditioribus non expectes. nobiliora his munera habemus, è pauperum etiam arculis depromenda, quæ Angelis oblata, non poterunt non esse gratissima. Ea vero sic ordine numerat Augustinus, auro prorsus & cedro scribenda.

Inter serm. S. Augustini de Tempore serm. 7.

1. Quicunque iram in alterum conceptam substrinxerit, & Dei amore illatam injuriam oblitterarit; votum obtulit iste, oleum purissimum.

2. Si quis luxuriæ cœno volutari consuêrit, resipiscat tandem, & excutiat sordes suas, & animo ad Deum secretius clamet: Benignissime Domine, misericordissime Deus; sufficiat hactenus lusisse tecum: huc usque peccavi, te contempsi, legem tuam abjeci, carnis meæ fœtoribus satisfeci: nunc, ô mi Deus, ad te redeo, & voveo nequitiam meam me desiturum. Et hic obtulit candidissimam virginem ceram, utique carissimum munus Angelis.

3. Si quis invidia laboret, ærumnis aliorum exhilaretur, felicitate a-

liena

liena tabescat, quod est peccatum, inquit Augustinus, usque ad mortem, promittat & ipse animo, actus amoris potius, quam livoris & invidiæ se meditaturum. Et iste votum obtulit, calice aureo donavit Angelos.

4. Si quis injuriam intulerit alteri, aut etiam cædem fecerit, animum veneno plenum abstinentia cruciet & luctu, nec panem Angelorum tangat, dum se Deo, læsos sibi reconciliarit integre. Et hic votum offert; collapsam restaurat aram Angelis.

5. Si quis aliorum actiones carpere, suas non inspicere, omnium honori detrahere, maledicos dentes nemini non infigere sit solitus; Deo & Angelis se voveat: Huc usq; de aliis dixi, me non inspexi: ego eram miserior, & alios miseros existimabam. Satis, ô mea lingua, satis meque aliosq; perdidisti; arctioribus te posthac vinculis constringam, serio lasciviam tuam emendabo. Et hic obtulit votum: grandem ex optimo ære statuam locavit Angelis.

6. Si quis se observet eleemosynæ parcum, in egenos asperum, in domesticos tenacem, in omnes iracundum, voveat hic Deo & Angelis mansuetam liberalitatem. Iste quoque munificum solvit votum, sacrificam ex auro vestem dedit Angelis.

7. Si quis se humanæ laudis percupidum, arrogantem, jactabundum, insolentem advertat: voveat is submissio-

missionem & modestiam. Peristromata hic offert & tapetia, Angelorum æstimatione pretiosissima.

8. Si quis vino plus æquo indulgeat, & caliculis epotandis studeat, voveat is sobriam & frugalem mensam. grande votum obtulit & iste: aliquot vini veteris urnas sacravit Angelis.

9. Si quis languidum se fractumque, & ad exercitia pia enervem & lentum sentiat, alacritatem is voveat, & ad divina fervorem. Pretiosum & hic votum obtulit, argenteam, balsamoque ardentem lampadem suspendit Angelis.

De vota hæc Angelis munera ejusdem Augustini verbis consigno. Et cum hæc omnia, inquit, feceritis charissimi, offertis Deo votum placitum, & quasi remuneratis Christum. Et posthæc veniet vobis benedictio, & vota vestra offerentur ante tribunal Christi. Putamus, quam dulce erit, quando vota nostra talia, qualia dixi, Angeli ante conspectum divinæ Majestatis obtulerint.

CAP. VI.

Singularis & Angelis convenientissimus, eorumque alumnis utilissimus cultus est, *præsentiam illorum plurimum semper venerari.* rectissime Bernardus: In quovis, inquit, diversorio, in quovis angulo, Angelo tuo reverentiam habe: tune audeas illo præ-

Serm. 12. in Ps. 90.

præſente, quod vidente me non auderes? Sane cuſtos iſte caſtiſſime oculos ſuos & aures (hominum more loquimur) pervigiles, ſemperque intentos habet in omnia noſtra facta, dicta, cogitata. Senecæ nil efficacius viſum eſt,extirpandis vitiis,quam viri gravis præſentiam aſſiduo cogitatu ſibi proponere. Iiſdem,mi homo,verbis te compello, quibus ſuum Lucilium Seneca: Accipe, inquit, & quidem utilem, & ſalutarem clauſulam, quam te affigere animo volo. Aliquis vir bonus (& quis melior cuſtode Angelo?) nobis eligendus eſt,ac ſemper ante oculos habendus, ut ſic tanquam illo ſpectante vivamus; & omnia tanquam illo vidente faciamus. Magna pars peccatorum tollitur, ſi peccatoris teſtis aſſiſtat. Aliquem habeat animus quem vereatur, cujus auctoritate etiam ſecretum ſuum ſanctius faciat. O felicem illum,qui non actus tantum,ſed & cogitatus emendat.Sapienter idem in alia epiſtola inculcans: Sic certe, ait,vivendum eſt, tanquam in conſpectu vivamus: ſic cogitandum, tanquam aliquis pectus intimum inſpicere poſſit; & poteſt: quid enim prodeſt ab homine aliquid eſſe ſecretum? nihil Deo clauſum eſt, intereſt animis noſtris,& cogitationibus mediis intervenit. Sic intervenit, dico, non tanquam aliquando diſcedat.Nil verius aut ſapientius à calamo hominis non Chriſtiani doceri potuiſſet.

Epiſt. 83.

isset. Vere omnium actionum nostrarum Deum, Deique legatos Angelos & arbitros, & testes habemus, & quid enim nesciant, aut non videant Angeli, qui videntem & scientem omnia sciunt videntque obtutu perspicacissimo, perenni?

Cap. VII.

Cupiet fortassis bonæ mentis homo, facili compendio nosse, quid operis quotidie fieri posset sanctis Angelis honorandis. Ut huic satisfiat, brevem ei tabellam exhibemus eorum, quæ singulis diebus, aut certe crebrius, honori sanctorum Angelorum præstanda.

1. Quotidie Dominicam orationem, & Angeli salutationem novies attente pronunciare.

2. Litanias, Officium, aliasve preces, SS. Angelis inscriptas, quotidie recitare.

3. Quotidie aliquid boni operis, aut aliquam sui victoriam, Angelis offerre.

4. Cum è Scripturis sacris constet, novem esse Angelorum ordines, novenarium numerum in piis præsertim exercitiis, studiosius attendere.

5. Castitati ab Angelis commendatissimæ virtuti singularius studere.

6. Cultum eorum & venerationem apud alios propagare.

7. Templa iis sacra frequentare, dies eisdem festos observare, præser-

tim octavum Maji, vigesimum nonum Septembris, & Dominicum diem Angelo Custodi sacrum.

8. Odium atque invidiam omnem, & quicquid in mente contra alios fellis, quicquid invidiæ, quicquid odii atque alienationis est, in gratiam illorum ponere, pleni namque diaboli sunt invidia, amore Angeli.

9. Præsentiam illorum assidue; sæpissime saltem de die illam cogitare: in omnibus adversis & periculis, Angelos atque Angelorum Reginam, Domini matrem, in subsidium ac patrocinium vocare.

De Angelorum apud nos præsentia opportune hîc addo, quod in ruborem dent Christianos, qui præsentes sibi Angelos veneratione vix ulla prosequuntur. Ille à Madaura philosophus Angelorum circa nos præsentiam his omnino verbis describit. Plato autumat singulis hominibus in vita agenda testes & custodes singulos additos, qui nemini conspicui semper adsint (*nota voces*) arbitri omnium, non modo actorum, verum etiam cogitatorum. At ubi vita edita remeandum est, eundem illum qui nobis *a* preditus fuit, raptare & trahere custodiam suam ad judicium; atque illic in causa dicenda assistere: si qua commentiatur, redarguere: si qua vera dicat, asseverare, proinde illius testimonio ferri sententiam, (*hoc nos particulare judicium vocamus.*) Proinde vos omne

Philos. Mad. ap. de Deo Socrat. post med. De cogitationibus quid sentiendum, supra monuimus.

a P. æstatutus.

omnes qui, hanc Platonis divinam ſententiam me interprete auſcultatis, ita animos veſtros ad quæcunque vel agenda vel meditanda formate, ut ſciatis nihil in homine præ iſtis cuſtodibus nec intra animum, nec foris eſſe ſecreti, quin omnia curioſe ille participet, omnia viſat, omnia intelligat, in ipſis penitiſſimis mentibus vice conſcientiæ diverſetur. Hic, quem dico, prorſus cuſtos, ſingularis præfectus, domeſticus ſpeculator, proprius curator, intimus cognitor, aſſiduus obſervator, individuus arbiter, inſeparabilis teſtis, malorum improbator, bonorum probator, ſi rite animadvertatur, ſedulo cognoſcatur, religioſe colatur (*quid aliud dixerint Chriſtiani?*) ita ut à Socrate juſtitia & innocentia cultus eſt. in rebus incertis proſpector, dubiis præmonitor, periculoſis tutator, egenis opitulator: qui tibi queat tum in ſomnis, tum in ſignis, tum etiam fortaſſe coram, cum uſus poſtulat, mala averruncare, bona proſperare, humilia ſublimare, nutantia fulcire, obſcura clarare, ſecunda regere, adverſa corrigere. Hæc Madaurenſis.

Unde obſecro tam luculenta de cuſtodibus Angelis cognitio ad eos penetravit, qui nullam Chriſtianæ Religionis diſciplinam acceperunt? Quanto jam firmiore aſſenſu amplectimur quod priſci Patres, auctores locupletiſſimi, quod paginæ Sacræ de An-

gelis loquuntur? Quanto jam proniore animo Bernardum audimus ita disserentem : Angelis suis mandavit de te ! Mira dignatio, & vere magna dilectio charitatis. Quis enim ? Quibus? De quo ? Quid mandavit ? Studiose consideremus, diligenter commendemus memoriæ hoc tam grande mandatum. Quis enim mandavit, cujus sunt Angeli ? Cujus mandatis obtemperant? Cujus obediunt voluntati? Nempe Angelis suis mandavit de te, ut custodiant te in omnibus viis tuis. Nec cunctantur, quin etiam in manibus tollant te. Summa ergo majestas mandavit Angelis, & Angelis suis mandavit de te. Illis utique sublimibus tam beatis tam proximis sibi cohærentibus tam familiariter adhærentibus & vere domesticis Dei mandavit de te. Tu quis es ? Domine quid est homo quod memor es ejus, aut filius hominis quoniam reputas eum? Quasi vero non sit homo putredo, & filius hominis vermis. Sed quid, putas, mandavit de te ? Ut custodiant te in omnibus viis tuis. Quantam tibi debet hoc verbum inferre reverentiam, afferre devotionem, conferre fiduciam ? reverentiam pro præsentia, devotionem pro benevolentia, fiduciam pro custodia. Caute ambula, ut videlicet cui adsunt Angeli, sicut eis mandatum est, in omnibus viis tuis. *Addit*: An præsentem esse dubitas, quem non vides? Quid si audires? Quid si tan-

Bern. in Ps. 90 serm. 22.

si tangeres? Quid si olfaceres? Vide, quia non solo visu rerum præsentia comprobetur. Si fidem consulas, ea tibi Angelicam probat præsentiam non deesse. Nec dixisse piget, quoniam fides probat, quam nimirum Apostolus argumenta non apparentium esse definit. Adsunt igitur, & adsunt tibi, non modo tecum, sed etiam pro te: Adsunt ut protegant, adsunt ut prosint.

Quis jam dubitandi locus, Angelos nostrum singulis esse præsentissimos? Nunquam soli sumus, etiam cum nos maxime solos esse credimus. Quin illos igitur in actionibus omnibus, omni loco veneramur & observamus? Oraculum divinum sic præcipit: Observa eum & audi vocem ejus, nec contemnendum putes, quia non dimittet cum peccaveris, & est nomen meum in illo. Quod si audieris vocem ejus, & feceris omnia, quæ loquor, inimicus ero inimicis, affligamque affligentes te, præcedetque te Angelus meus.

Exod. c. 23. v. 22. & 23.

EPILOGUS TUTELARIS ANGELI.

Ad commissum sibi hominem.

DOcui te, mi homo, quam MORIENDI maxime, quam VIVENDI quam etiam ORANDI legem sequereris. At nosti; scire hæc, & non

facere, eſt bis delinquere; nota vox Domini: ſervus heri voluntatem intelligens, eam tamē negligens, vapulabit multis. Chriſtiani hominis non eſt, de multitudine legum conqueri: paucas habet, imo unicam: Deum amet, & omnes omnino leges ſervavit. quicquid ceterarum legum eſt, in una illa continentur omnes. Genti Hebrææ numeroſum præceptorum onus fuit impoſitum. Ajunt Hebræi Doctores, in illo quintuplici Moſis volumine ſexcenta tredecim præcepta comprehendi, ſic diviſa, ut illorum, quæ imperant faciendum quid, tot ſint, quot humani corporis partes à chirurgis aſſignantur, ducenta ſcilicet quadraginta octo: tot vero eorum, quæ fieri quid vetant, quot annus dies numerat, nempe trecenta ſexaginta quinque. ſic univerſæ ſexcentæ tredecim leges Iudæis fuerunt conſti tutæ. Ex his omnibus unam fecit Chriſtus Dominus: AMA DEUM, & legibus univerſis paruiſti. Qui diligit, legem implevit. Quare, mi homo, cum unam atque unicam habeas legem, eamque natura ſuaviſſimam, cur averſus à Deo in voluntarium ruis præcipitium? *Miſerere animæ tuæ placens Deo, & contine, & congrega cor tuum in ſanctitate ejus.* Vel tuæ, inquam, ipſius animæ miſerere. multa quæris, multa ambis: unum quære, unum ambi, DEO PLACERE. & quæſo te, delectatiunculæ, quibus crebro æſtuas, quam viles,

Ad Rom. c. 13.

Eccleſ. c. 40.

les,quam turpes,quam & brevis ſunt? an cælum deſperaſti? vita hæc momentum eſt: deliciæ ſequuntur æternæ, illis te ſerva, & contine cor tuum à tot noxiis, tot impuris ac fœdis, tot acerbis ac lividis cogitationibus. at nunquam ſatis in officio continebis cor tuum, niſi & linguam, niſi & aures ac manus, niſi & oculos tuos contineas. pudicus animus, & impudicus oculus, mihi crede, nunquam conveniunt; verecunda mens, & laſciva manus amicitiam non contrahunt; petulantem linguam, & cuſtoditum cor ſimul non reperies. Ergo, ut cor tuum continere poſſis, linguam tu tuam, tuas tu manus, tuos contine oculos, vigilantia, quanta potes, maxima. Ut ſcias; tibi tecum maxime luctandum eſt, ſed ita luctandum, ut victoriam omnem in abſtinendo & fugiendo, omne robur in patiendo ponas. Fuge, quicquid libidinem, & vel levem libidinis ſuſpicionem olet; fuge, fuge. Ubique fugere luxuriam, eſt vincere. Si quid vero moleſti & turbidi te lædat, hic vir eſto, hic dura: mala omnia ſuperabis tolerando: adverſa nemo vicit melius, quam qui patientius tulit. quamdiu æquor hoc vitæ navigas tamdiu fluctus & procellas ſenties; & interdum ſerenum aliquod ſi blanditur, decipit, & fere tempeſtas major ſuccedit: alia & alta tibi cogitanda. Ut flores quidam ſunt, qui non niſi ad ſolem ſe vertunt.

ſic tu mentem à nubilis iſtis averte ad divina, ad æterna.

Sed unam hic velim ſalutis tuæ remoram tollas, & ſiquidem ſerio bonus eſſe vis, obſecro te, ne tarde velis, ne differas, ne procraſtines. Fatuas virgines quid à cæli foribus excluſerit, non ignoras: diſtulerunt, dormitarunt, horam ex hora traxerunt. non malum erat conſilium illarum, ſed nimis tardum. ita pleroſq; cernes perire, qui mores emendare cogitant, ſed nondum; vitiorum illecebras abdicare, ſed nondum; divina & æterna ſapere, ſed nondum; ſervire Deo, prius tamen diabolo & Mundo; ita non tantum in antiquam, ſed in infinitam ſilvam itur & reditur, & pleriſque agitur vita per luſum, dum Mors occurrat improviſa, & ſubito præſcindat longiſſimam procraſtinationis telam. Hiſtoriam profanam conſulis? hoc idem te docet.

O Alexander Macedo ubi es? cujus illud innotuit, victorem fuiſſe *nihil differendo*. Tu ergo, *miſerere animæ tuæ*, & hoc ipſo ſanctius te moriturum crede, quo citius ad mortem te compoſueris. Cum vita tam brevis & contracta, mors tam incerta ſit, temerarium prorſus & fatuum eſt, in negotio ſalutis tam periculoſo differre, cunctari, procraſtinare. Ah, miſeri homines, de beata vita in conſpectu mortis agitis. & ſæpe cum jam, jam migrandum eſt, tunc primum, *quo* migran-

migrandum ſit, quæritis. Aurem tibi jam ſæpius vellicavi: memento mori, memento ô nimium obliviosſe homo. mille tibi horæ ſi parcant, una ſternet, & ea quidem, quam tu nunc minime ſuſpectam habes, ubique mors eſt, ab homine, fera, domo, tegula, arbore, aqua, vento, aura, herba, cibo, potu. & quid excipiam? non ipſum te, qui eam non cogitas. At nunquid vis, ut ea omnia, quibus te ad MORTEM meliorem, ad VITAM ſanctiorem, ad puriores PRECES inſtruxi, in compendium conſeram? Ergo.

Diſce MORI, & eſto paratus, quia neſcis diem neque horam. Isboſeth dum ſuaviter meridiatur, dormiente ad oſtium ancilla, trucidatur à ſicariis. Ita mors & peccatum jugulabunt te, ſi mortis in te dormiat memoria. Audaciſſima quidem Mors eſt, raro tamen niſi incautos adoritur, & velut à tergo. Samſon, dum Dalilæ gremio indormit, vires omnes amittit. I nunc, voluptati te crede, & tuam è Samſonis fortuna metire. Suis olim viribus mors pugnavit in homines, ut ſenecta, peſte, morbis aliis, nunc etiam alienis armis utitur, cibo, potu, crapula, libidine. multos in aquis ſubmergit, ſed multo plures in vino: omni loco inſidiatur. Tu ergo *Diſpone domui tuæ, quia morieris*, & à rebus humanis toto alio orbe disjungeris. Et quam ſerio Chriſtus Dominus præmonuit? *Sint lumbi veſtri præcincti,*

Matt. c. 24.
2. Reg. 4.
Iſa. c. 38.
Luc. c. 12.

 & lu-

& lucernæ ardentes in manibus vestris, & vos similes hominibus expectantibus Dominum suum, quando revertatur à nuptiis. Morti paratus occurres, si tria hæc, Domini jussu, tibi mature compares: Cingulum, Facem, Tintinnabulum. An recordaris, quæ de Castitatis cingulo supra te monuerim horis pluribus? Sed millies inculcandum tibi est beati Hieronymi monitum: *Si cingulo castitatis careas, omnia per terram trahis.* cinge lumbos: eorum mors turpis est & mala, quos discinxit luxuria. Facem manu præferes, si decalogum non solum scias, sed & serves. At vero Tintinnabulum tua tibi conscientia est; hæc sæpius, imo quotidie velut campanula concutienda est, & quem sonum edat, an legi divinæ consonum, exploranda. Descende in te, & vitam tuam inspice, & teipsum quotidie ad tribunal cita, nec tantum quid facturus sis, sed & quid feceris, creberrime cogita. ita tuum hoc tintinnabulum pulsa, conscientiam tuam de cogitatis per diem, dictis, factisque tecum quotidie rimare & excute. Sic induciis, quas imminente morte, frustra peteres, nunc concessis utere; disce MORI: aut idem tibi cogar occinere, quod Angelorum unus Carthaginiensi episcopo gravius decumbenti objecit. *Pati timetis, exire non vultis, quid faciam vobis?* Ergo miserere *animæ tuæ*, & mortem, quo illa venit insidiosius, hoc tu frequentius cogita.

S. Cyp. serm. 4. de mortal. Baron. tom 2. Anno 256.

Sed

Sed & VIVERE disce caste & caute vivendo. Si cautus non sis, nec castus eris. Iobus tolerantiæ speculum, non tantum castimoniam coluit, nam & cum oculis fœdus pepigit, ut ne cogitarent quidem de virgine, sed & idem cautissimus vixit, magna in illo morum sanctitas elucebat, & tamen timebat, trepidabat, cavebat. *Verebar*, inquit, *omnia opera mea, sciens quod non parceres delinquenti*: suspectum illi erat, quicquid faciebat, ne forte faceret, quod Deo minus placeret. sciebat vir integerrimus, alia longe hominum, alia Dei esse judicia. Hanc ob causam opera sua omnia verebatur, vere & castus, & cautus. disce, & imitare, ut tanto vivas castior, quanto in omnibus cautior, & circumspectior. *Miserere animæ tuæ placens Deo.*

Ioh. cap. 9.

Ecclis. c. 5. 18.

Sed & ORARE disce. Rex noster Christus non crebras tantum, sed & assiduas à te preces exigit. *quoniam oportet semper orare.* Et quam fideliter sæpius exhortatur! *Videte, vigilate, & orate; nescitis enim quando tempus sit. Sine intermissione orate.* Ergo, *non impediaris orare semper.* Excellentissimam hanc ORANDI artem non disces, nisi & sæpe ores, & fervide. hoc ipso multorum languida est oratio, quia rara. fabri fiunt fabricando, veri coram Numine oratores, sæpius orando: satius tamen est, breves esse preces & fervidas, quam longas & languidas.

Luc. c. 18.

Mar. c. 13.

1. The. cap. 1.

vix

vix ullarum eſt virium oratio, quæ nihil habet ignei oratio marcens & torpida, idem eſt fere quod ignis frigidus. Paulus oraturus calidos ſpirabat ignes, quibus ſuſcitandis: *Orabo*, inquit, *ſpiritu, orabo & mente*. Quid prodeſt labiorum ſtrepitus, ubi cor eſt mutum? ignita vero cenſetur precatio, quam ardentes gemitus, & ad Deum crebra comitantur ſuſpiria: oratio vana & frigida eſt, ubi hoc tam grave negotium ſoli committitur linguæ. Ergo, ut rectius diſcas VIVERE, diſce ferventius ORARE: neutrum difficile eſt volenti. Et ut compendiaria prorſus te via ducam ad cælum, hanc verborum meorum ſummam teneto, & duplex hoc monitum, nulla unquam oblivione deleto.

1. Cor. 14.

I. Aſſidue cogita, te quotidie propius atque propius ad ipſam totam immenſam ÆTERNITATEM accedere, quæ tibi vel in flammis inter damnatos, vel in deliciis inter beatos agenda erit. ſic bene MORI condiſces.

II. Deum tibi ſemper præſentem ex oculis nunquam dimitte, ita ſcies recte VIVERE.

Ad majorem Dei, Deiparæque Virginis, & omnium SS. Angelorum honorem & gloriam.

FINIS.

APPRO-

APPROBATIO.

R. P. PROVINCIALIS.

HOrologium, *quod Pater Hieremias Drexelius, Societatis nostræ presbyter, de Angelo Tutelari ſcripſit, quatuor ejuſdem Societatis Theologis cenſum probatumque;* Ego CHRISTOPHORUS GRENZING, *Societatis* JESU *per Superiorem Germaniam Præpoſitus Provincialis, facta mihi poteſtate ab admodum R. P. N. Generali,* MUTIO VITELLESCO *in lucem dari permitto: fidemque mea manu facio, & more Societatis conſigno. Monachii III Idus Septembris, Anno MDCXXI.*

Chriſtophorus Grenzing.